

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΤΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΚΑΙ STALKING»

ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ
ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΣΟΦΙΑ
ΡΑΜΑΚΗ ΦΑΝΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΣΑΜΑΡΤΖΗ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΠΑΤΡΑ, 2017

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής μας εργασίας, θα θέλαμε να εκφράσουμε τις θερμές μας ευχαριστίες στην καθηγήτρια μας κ. Κυριακή Σαμαρτζή, για την πολύτιμη βοήθεια της, το ενδιαφέρον της, αλλά και τον χρόνο που διέθεσε, για την διεκπεραίωση της πτυχιακής μας εργασίας.

Επίσης, ήρθε λοιπόν η ώρα, να πούμε ένα τεράστιο ευχαριστώ σε όλα τα κοντινά μας πρόσωπα και όλους τους στενούς μας φίλους, που στάθηκαν δίπλα μας όλο αυτόν τον καιρό και που πάντα ήταν πρόθυμοι να βοηθήσουν στην συντέλεση της εργασίας μας, με ότι γνώσεις είχαν.

Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε και να αφιερώσουμε την πτυχιακή μας εργασία στους γονείς μας, που ήταν πλάι μας όλα αυτά τα χρόνια και φρόντιζαν για την καλύτερη δυνατή μόρφωση μας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η τρέχουσα εργασία ανασκοπεί τις παρενοχλητικές συμπεριφορές και το stalking, που σημαίνει καταδίωξη. Υπάρχουν κι άλλες μορφές παρενόχλησης, εκτός του stalking, όπως η σεξουαλική, η φυλετική, η θρησκευτική και το bullying. Κάθε είδος παρενοχλητικής συμπεριφοράς, έχει αρνητικές επιπτώσεις στο θύμα. Αυτές, ασκούνται συστηματικά και χρησιμοποιούνται με διάφορες μεθόδους και τακτικές, με σκοπό να φοβίσουν, να απομονώσουν ή ακόμα και να ταπεινώσουν το θύμα. Με τον όρο του stalking, εννοείται η επανάληψη δράσεων που εισβάλλουν αρνητικά στην ιδιωτική ζωή ενός ατόμου, οι οποίες αυξάνονται σε ένταση με την πάροδο του χρόνου. Η καταδίωξη είναι μορφή λεκτικής, ψυχολογικής, σωματικής βίας, αποτελούμενη από πολλές κατηγορίες και συμπεριφορές. Οι περισσότεροι stalkers, είναι μοναχικά και κοινωνικά ανεπαρκείς πρόσωπα, τα οποία προκαλούν φόβο και τρομοκρατούν τα θύματά τους. Οι συμπεριφορές των stalkers ποικίλουν, ανάλογα με την προσωπικότητα τους. Αυτές περιλαμβάνουν τακτικές επιτήρησης και εισβολικές τακτικές, αποστολές δώρων και επιστολών, μεσολαβηθέντες επαφές, παρενόχληση και εκφοβισμό. Η συγκεκριμένη παρενοχλητική συμπεριφορά, είναι ψυχολογικά και πνευματικά, βλαπτική για τα θύματά της, η οποία μπορεί να οδηγήσει στην εμφάνιση έντονου άγχους και διάφορων ψυχοσωματικών ασθενειών. Αυτή η κατάσταση, έχει ως συνέπεια την διατάραξη της καθημερινότητας των θυμάτων. Ως εκ τούτου, αποτελεί παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ θεωρείται και μία μορφή έμφυλης βίας, διότι, η πλειοψηφία των θυμάτων αποτελείται από γυναίκες.

ABSTRACT

The current dissertation examines the harassing behaviours and the ‘stalking’, which means «katadioksi - the Greek term of stalking». There are different forms of harassment except for stalking, such as sexual, ethnical, religious and bullying. Every form of harassing behavior has negative impact on the victim. These are systematically exercised and used with various methods and tactics to frighten, isolate or even humiliate the victim. By the term ‘stalking’, it is meant the repetition of action that invade adversely into privacy of a person, which increase in intensity over time. The stalking is a form of verbal, psychological, physical violence, consisting of variant classifications and behaviours. Most of the stalkers are isolated and socially marginalized personalities, who cause fear and threaten their victims. The behaviours of stalkers vary depending on their personality. These include surveillance tactics and intrusion ones, gift and letter assignments, mediated contacts, harassment and intimidation. This particular harassing behaviour is psychologically and intellectually harmful to its victims, which possibly lead to the appearance of intense anxiety and various psychosomatic illnesses. This situation has the effect of disrupting the daily lives of the victims. It is therefore a violation of human rights, and it is also considered as a form of gender violence, because the majority of the victims are women.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστίες.....	2
Περίληψη	3
Abstract	4
Εισαγωγή	7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1 Ορισμός του Stalking.....	9
1.2 Ιστορική Αναδρομή.....	10
1.3 Επιδημιολογία.....	18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 Το Προφίλ των stalkers.....	21
2.2 Μορφές του stalking	22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1 Ψυχοπαθολογία του stalking.....	28
3.2 Ψυχικές ασθένειες που μπορεί να έχουν οι stalkers.....	31

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.1 Κατηγορίες του Mullen.....	47
4.2 Κατηγορίες με βάση την συμπεριφορά των stalkers.....	52
4.3 Κατηγορίες των Zona, Sharma & Lane.....	55
4.4 Άλλες τυπολογίες.....	58
4.5 Κατηγορίες του προγράμματος RECON.....	60
4.6 Κατηγορίες των Sheridan και Boon.....	66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

5.1 Παρενοχλητικές συμπεριφορές	68
5.2 Είδη παρενόχλησης	69
5.3 Συνέπειες παρενοχλήσεων στα θύματα.....	74
5.4 Παρενόχληση μεταξύ νέων.....	75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

6.1 Θύματα του stalking.....	76
6.1.1 Επιπτώσεις του stalking στα θύματα.....	76
6.1.2 Αντίδραση των θυμάτων.....	78
6.1.3 Τι πρέπει να κάνει το θύμα.....	81
6.1 Νομοθεσία του stalking.....	83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

7.1 Κοινωνική Νοσηλευτική.....	88
7.2 Ο ρόλος του κοινωνικού νοσηλευτή.....	88
7.3 Κοινωνική νοσηλευτική στο stalking.....	90
7.4 Τρόποι αντιμετώπισης του stalking.....	93
Συμπεράσματα - Προτάσεις.....	96
Βιβλιογραφία.....	98

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το stalking αποτελεί μια διαφορετική μορφή παρενόχλησης με τις ίδιες, και πιθανόν σε πολλές περιπτώσεις, χειρότερες επιπτώσεις στην ψυχολογία των θυμάτων. Πόσοι άνθρωποι, περπατώντας μόνοι τους αργά τη νύχτα, δεν έχουν νιώσει στραμμένο πάνω τους ένα αδιάκριτο και επίμονο βλέμμα σαν κάποιος να τους παρακολουθεί? Πόσοι δεν έχουν λάβει κατ' επανάληψη ανώνυμα τηλεφωνήματα με σχόλια σεξουαλικού περιεχομένου ή εκβιαστικού τύπου σχόλια? Οι θύτες σε πολλές περιπτώσεις μπορούν να απειλήσουν, να επιτεθούν, να επιτεθούν σεξουαλικά και ακόμη και να σκοτώσουν τα θύματά τους

Έρευνες έχουν δείξει ότι το φαινόμενο της καταδίωξης με το πέρασμα του χρόνου αρχίζει και αυξάνεται. Το φαινόμενο της συγκεκριμένης παρενοχλητικής συμπεριφοράς, έχει αποτελέσει σε σημαντικό βαθμό αντικείμενο ερευνών και μελετών σε όλο τον κόσμο. Οι διαστάσεις και η έκταση των συνεπειών αυτού του φαινομένου, είναι ελάχιστα γνωστές στη χώρα μας. Στην Ελλάδα η μελέτη αυτή της μορφής παρενόχλησης δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο επισταμένης ανάλυσης και διερεύνησης. Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι να αναλύσει και να μελετήσει το φαινόμενο της καταδίωξης καθώς δεν έχει ξανά υπάρξει παρόμοια εργασία στην Ελλάδα.

Το πλαίσιο της παρακάτω μελέτης, εστιάζεται στην περιγραφή του φαινομένου, στα χαρακτηριστικά του, καθώς και στη σχέση μεταξύ δράστη και θύματος παρενόχλησης.

Στο Πρώτο κεφάλαιο, αρχικά, θα περιγραφεί το stalking σαν ορολογία και η ετυμολογία. Έπειτα, γίνεται μια αναδρομή στο παρελθόν για το πότε ξεκίνησε το φαινόμενο και για το πως εξελίχθηκε με την πάροδο των χρόνων. Τέλος, θα καταγραφεί η συχνότητα με την οποία παρουσιάζεται αυτό το φαινόμενο καθώς και κάτω από ποιες συνθήκες.

Στο Δεύτερο κεφάλαιο, θα καθοριστεί ποιο είναι το σύνηθες προφίλ του δράστη και ποιες είναι οι μορφές του, ανάλογα με το κάτω από ποιες συνθήκες επιλέγει να δράσει.

Στο Τρίτο κεφάλαιο, θα μελετηθεί η ψυχοπαθολογία των δραστών αυτής της παρενοχλητικής συμπεριφοράς και θα περιγραφούν ορισμένες ψυχικές ασθένειες που ενδέχεται να έχουν οι θύτες.

Στο Τέταρτο κεφάλαιο, θα καταγραφούν όλες οι κατηγορίες των stalker, δηλαδή οι κατηγορίες με βάση το κίνητρο της παρενοχλητικής συμπεριφοράς τους, τις κατηγορίες με γνώμονα τη συμπεριφορά τους, τους τύπους με βάση τη φύση της προγενέστερης σχέσης μεταξύ του stalker και του θύματος και με βάση το πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτή η σχέση βασίζεται. Τέλος, αναλύεται μια τελευταία ομάδα κατηγοριών, που έχουν αναπτυχθεί με σκοπό να χρησιμοποιούνται, κατά κύριο λόγο, από τις ειδικές αρχές της επιβολής του νόμου.

Στο Πέμπτο κεφάλαιο, θα αναλυθεί η παρενόχληση σαν ορολογία και θα περιγραφεί ως φαινόμενο. Έπειτα θα αναλυθούν τα είδη της.

Στο Έκτο κεφάλαιο, θα γίνει εστίαση στο θύμα και στα χαρακτηριστικά του. Έπειτα θα περιγραφεί το πως ενδέχεται να αντιδρά το θύμα στα επεισόδια παρενοχλητικής παρακολούθησης που δέχεται και ποιες θα είναι οι επιπτώσεις σε αυτό, αυτής της παρενόχλησης. Στη συνέχεια, θα δοθούν οδηγίες για το πως ενδείκνυται να διαχειριστεί την κατάσταση και τα επεισόδια του stalking. Τέλος, θα επισημανθεί η νομική διάσταση του φαινομένου τόσο σε Ευρωπαϊκό πλαίσιο όσο και σε ελληνικό.

Στο Έβδομο κεφάλαιο, θα αναπτυχθεί το πως η κοινοτική νοσηλευτική μπορεί να συμβάλει στην πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου και ποια είναι τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν, με σκοπό την προφύλαξη της κοινότητας.

Ο επίλογος θα περιέχει τα γενικά συμπεράσματα της ανασκοπικής εργασίας, θα παραθέσει προτάσεις κοινωνικής πολιτικής γύρω από τις παρενοχλητικές συμπεριφορές και θα θέσει προβληματισμούς για το φαινόμενο.

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ STALKING

Η παρενοχλητική συμπεριφορά stalking, είναι μία ροή συμπεριφορών που κατευθύνονται κατ' επανάληψη προς ένα συγκεκριμένο άτομο, προσβάλλοντας την ιδιωτική του ζωή . Οι συμπεριφορές αυτές, με την πάροδο του χρόνου, μπορεί να γίνουν ολοένα και περισσότερες και βιώνονται από τον δέκτη ως ανεπιθύμητες και παρεισφρητικές . Ασκεί ιδιαίτερη αρνητική επίδραση στην κοινωνική, ψυχολογική και φυσική ευημερία του θύματος^{1,2}.

Οι συμπεριφορές, μπορούν να λάβουν διάφορες μορφές , οι οποίες μεμονωμένα να μην είναι ποινικά κολάσιμες πράξεις, όπως τηλεφωνήματα και επιστολές , αλλά εξαιτίας της επιμονής και της παρατεταμένης διάρκειας τους, προκαλούν στο άτομο που τις δέχεται, μη ευχάριστα συναισθήματα, όπως αγωνία, άγχος και τρόμος που ενδέχεται να επηρεάσουν την καθημερινή του ζωή.

Το stalking είναι μορφή λεκτικής, ψυχολογικής, σωματικής βίας, και επειδή τα θύματα κατά κύριο λόγο είναι γυναίκες , μπορεί να θεωρηθεί και έμφυλη βία. Συν τοίς άλλοις, αποτελεί παραβίαση ανθρώπινων δικαιωμάτων³.

Η διάρκεια του stalking είναι ανάλογη με την ζημία που δημιουργείται στο θύμα, δηλαδή, όσο ο θύτης αντιλαμβάνεται ότι οι πράξεις του επιρρεάζουν αρνητικά το θύμα τόσο οι παρενοχλητικές συμπεριφορές θα συνεχίζονται³.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Ετυμολογία της λέξης ‘stalk’

- **Stalk (ουσιαστικό):** “κορμός φυτού”
Πιθανόν υποκοριστικό (με την κατάληξη -k) του “stale = ένας από τους ορθοστάτες της σκάλας, της λαβής, του βλαστού”, από την αρχαία αγγλική λέξη “stalu = ξύλινο τμήμα ενός εργαλείου ή μουσικού οργάνου”, από την πρωτο-γερμανική διάλεκτο “stalla” προερχόμενο από την παλαιά αγγλική λέξη “stealla = βλαστός, υποστήριξη”, από το τμήμα “stol-no” πρόσθετο κομμάτι του “stoll-” εκδοχή της ρίζας “stel- = να βάλω, να μείνω”
- **Stalk (ρήμα 1):** “pursue stealthy = καταδιώκω κρυφά”
Στα αρχαία Αγγλικά λεγόταν stealcian ή bestalcian = αυτός που ακολουθεί κρυφά, αυτός που περπατά επιφυλακτικά. Προκύπτει από την αρχαία γερμανική λέξη “stalkon =” προερχόμενο από το 1^ο συνθετικό “stel” και πιθανότατα το 2^ο συνθετικό “ster”, είχε σχέση με ένα πλήθος λέξεων που είχαν άμεση σύνδεση με το rob και το steal που σημαίνουν κλοπή.
Από μία άλλη οπτική γωνία, η λέξη μπορεί να προέρχεται από μία πρώτη αίσθηση της λέξης stalk (ρήμα) επηρεασμένη από το αντικείμενο stalk που σημαίνει ενοχλώ τακτικά (πράξη).
- **Stalk (ρήμα 2):** “doing long, awkward strides = κάνοντας μακριά περίεργα βήματα” ή “περπατώ υπεροπτικά”. Προέρχεται από την αρχαία αγγλική λέξη “stealcung” η οποία προσδιόριζε την δράση του να πηγαίνει κάποιος κρυφά. Η λέξη αυτή συσχετιζόταν με τις λέξεις που συνδέονται με τον όρο “strealc” που σημαίνει steep = απότομος, lofty = υψηλόφρων.

Πίνακας 1.1 Ετυμολογία της λέξης ‘stalk’⁴

Το stalking είναι σχετικά μία νέα κατηγορία παρενοχλητικής συμπεριφοράς, εγκλήματος και θυματοποίησης, που όμως αντανakλά μία παλιά συμπεριφορά⁵. Για πολλά χρόνια, ο όρος “stalking”, περιγράφεται από την δραστηριότητα των κυνηγών να καταδιώκουν τα θηράματά τους⁶. Αργότερα, χρησιμοποιήθηκε για να περιγράψει το σχέδιο της επίμονης παρακολούθησης και της αδιάκριτης συμπεριφοράς που έχει ένα άτομο προς κάποιο άλλο, όπου η χρονική διάρκεια αυτού μπορεί να κρατήσει από μερικούς μήνες μέχρι και χρόνια⁶.

Μία κοινή και αποδεκτή μορφή καταδίωξης, δηλαδή μία μορφή stalking, πραγματοποιήθηκε στους αρχαίους χρόνους, όταν οι άνδρες παραμόνευαν στα χωράφια, παρακολουθώντας τις νέες γυναίκες, που βρίσκονταν σε κατάλληλη ηλικία γάμου, να συλλέγουν τα εναπομείναντα σιτάρια που άφηνε πίσω της η θεριστική μηχανή⁷. Οι άνδρες τις απήγαγαν, με σκοπό να τις παντρευτούν. Αυτό συνέβαινε κυρίως, όταν υπήρχε έλλειψη γυναικών σε μία ορισμένη κοινότητα⁷. Σε πολλές περιπτώσεις, η μέθοδος αυτή γινόταν αποδεκτή από τον πατέρα και τους αδερφούς των κοριτσιών, διότι τότε μία γυναίκα θεωρούνταν υποχρέωση, ενώ ο άνδρας επενδυτικό αγαθό. Άλλη μία μορφή καταδίωξης, ήταν η τακτική που χρησιμοποιούσαν οι ληστές στην αρχαιότητα. Οι κλέφτες διαβίωναν με το να καταδιώκουν και να κυνηγούν τους αθώους, ανυποψίαστους ταξιδιώτες και τους πλούσιους ανθρώπους⁷. Οι πανούργοι και έξυπνοι ληστές δρόμων, ανακάλυπταν ποια διαδρομή θα διασχίσουν οι εξαιρετικά πλούσιοι ευγενείς και δημιουργούσαν μία πλεκτάνη εναντίον τους, τους παρακολουθούσαν, προσέχοντας κάθε κίνηση που έκαναν, έως ότου την κατάλληλη στιγμή να επιτεθούν. Τις περισσότερες φορές σκότωναν τα θύματά τους, με συνέπεια να είναι αδύνατη η ταυτοποίηση των δραστών⁷.

Το μοτίβο όπου σήμερα καλείται stalking, έχει περιγραφεί εδώ και χιλιάδες χρόνια⁸. Ο Ιπποκράτης, ο Galen, ο Πλούταρχος και διάφοροι άλλοι γιατροί του Μεσαίωνα ασχολήθηκαν με αυτήν την συμπεριφορά⁸. Για το φαινόμενο αυτό, ορίστηκαν διάφορα ονόματα στο παρελθόν⁹. Το 1837, παραδείγματος χάριν, όπου το stalking σαν συμπεριφορά περιεγράφηκε κλινικά, ο Esquirol ονόμασε αυτό το είδος σε ερωτομανία και νυμφομανία^{5,8}. Οι ψυχίατροι χρησιμοποίησαν τον όρο ερωτομανία για να περιγράψουν την αυταπάτη της αγάπης από κάποιον, συχνά για ένα πασίγνωστο ή διάσημο πρόσωπο⁹. Οι ερωτομανείς, οι οποίοι ήταν συνήθως γυναίκες, ακολουθούσαν συχνά το πρόσωπο που ήταν η εστίαση της αυταπάτης τους⁹.

Το stalking σαν συμπεριφορά, έκανε την εμφάνισή του στον λογοτεχνικό χώρο, εδώ και πολλούς αιώνες⁵. Η κλασική λογοτεχνία, έχει εφοδιάσει την κοινωνία με ιστορίες που έχουν να

κάνουν με παρενοχλητικές συμπεριφορές⁸. Ο William Shakespeare, στις τελευταίες 25 σονάτες του, που τις ονόμασε *Dark Lady*, το 1592, αντικατοπτρίζει την δικιά του εμμονική επίθεση που δέχτηκε από μία κυρία^{5,8}. Άλλο ένα παράδειγμα, είναι το μυθιστόρημα *Long Fatal Love Chase*, της Lousia May Alcott, το 1866⁵. Σε αυτό το έργο, ο βασικός χαρακτήρας, Vivian Rosamond, αποφασίζει να δραπετεύσει από τον δυνατό και εύπορο άνδρα της, αφότου ανακαλύπτει ότι υπήρξε θύμα διγαμίας. Ο σύζυγος της, ωστόσο, την καταδίωκε και στην τελευταία σκηνή την σκότωσε και έπειτα αυτοκτόνησε ο ίδιος, απαγγέλοντας «δικιά μου πρώτη, δικιά μου τελευταία, δικιά μου και στον τάφο». Είναι ξεκάθαρο ότι η δουλεία της Alcott, ήταν ένα παράδειγμα γυναικείας κοινωνικής αποδυνάμωσης, σε μία ανδροκρατούμενη κοινωνία και κουλτούρα. Επιπρόσθετα, με το φαινόμενο αυτό, ασχολήθηκαν διάφοροι ποιητές, όπως ο Dante Alighieri και ο Petrarch, καθώς και φιλόσοφοι σαν τον Soren Kierkegaard⁸.

Το stalking σαν συμπεριφορά, υπάρχει εδώ και αιώνες στο νομοθετικό προσκήνιο. Ειδικότερα, ήταν απαγορευμένο στην αρχαία εποχή. Όπως τοποθετείται στο *Βιβλίο τέσσερα*, του αρχαίου Ρωμαϊκού νομοθετικού Τόμου, το να προκαλείς τραυματισμό ή ψυχολογικό φόβο ακολουθώντας μία παντρεμένη γυναίκα, αγόρι ή κορίτσι ήταν παράνομο⁵.

Οι σύγχρονοι αγγλικοί εγκληματικοί νόμοι, προστάτευαν τους πολίτες από την κατασκοπεία, την καταδίωξη ή την ενέδρευση που θα μπορούσαν να δεχτούν από κάποιον κακοπροαίρετο. Περισσότερο, η νομοθεσία αυτή, έλαβε χώρα το 1722, έπειτα από ένα περιστατικό, όπου μία ομάδα οπλισμένων ανδρών, που είχαν βαμμένα μαύρα πρόσωπα, με το όνομα *Blacks*, τρομοκρατούσαν και έστελναν απειλητικά μηνύματα, ζητώντας χρήματα από αθώους πολίτες⁵. Το 1754, ο νόμος άρχισε να παίρνει και άλλες διαστάσεις. Η αποστολή απειλητικών μηνυμάτων για την ζήτηση χρημάτων, χωρίς καμία προθυμία από τον δέκτη να καταβάλλει το χρηματικό ποσό που του ζητήθηκε, θεωρούνταν πλέον νομικό αδίκημα και τιμωρούνταν με θανατική ποινή⁵. Ο νόμος αυτός δεν είχε μόνο ως στόχο να τιμωρήσει τέτοιες συμπεριφορές αλλά και να αποτρέψει μελλοντικές βίαιες καταστάσεις.

Τον 18^ο αιώνα στην Αγγλία, οι γυναίκες μπορούσαν να εξασφαλίζουν πρόστιμα εναντίον των ανδρών που τις παρενοχλούσαν⁵. Οι αρχές, χρησιμοποίησαν αυτού του είδους την χρηματική ποινή, για να παρέχουν όσο το δυνατόν μέγιστη ασφάλεια στις γυναίκες. Οι δράστες, όπου δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα να πληρώσουν, φυλακίζονταν. Ένα παράδειγμα μιας υπόθεσης που χρησιμοποιήθηκε η συγκεκριμένη ποινή, είναι η ιστορία της Dennis το 1704. Ήταν μία

νεαρή γυναίκα που είχε γίνει στόχος ενός άνδρα, από την γειτονιά της, με το όνομα Lane⁵. Παρά την απαγόρευση, από την μητέρα της, να την πλησιάζει, ο Lane δεν υπάκουσε στις διαταγές της και εισέβαλε στο σπίτι της με σκοπό να την απαγάγει. Μετά από αυτό το τρομακτικό γεγονός, μητέρα κ κόρη έφυγαν για το Λονδίνο, όμως αυτός της ακολούθησε κ νοίκιασε το διπλανό διαμέρισμα του σπιτιού που έμενε η Dennis με την μητέρα της και συνέχισε τις προσπάθειες για την απαγωγή της. Όταν η υπόθεση πήγε στα δικαστήρια, μετά από μερικούς μήνες, το δικαστήριο ηγήθηκε, ότι τα γεγονότα αυτά μπορούσαν να προκαλέσουν έντονο φόβο και σωματικό τραυματισμό. Έτσι, ο Lane αναγκάστηκε να καταβάλλει ένα χρηματικό ποσό, ώστε να εξασφαλιστεί ότι θα πάψει να καταδιώκει την Dennis. Παρόμοιο συμβάν είχε λάβει χώρα και στην υπόθεση της Angela Coutts, όπου καταδιώχθηκε από έναν άγνωστο, προς αυτήν άνδρα. Της έστειλε απειλητικές επιστολές και την κατασκόπευε. Η Coutts, οδήγησε την υπόθεση στα δικαστήρια. Το δικαστήριο αποφάσισε ένα χρηματικό πρόστιμο εις βάρος του, που όμως, ο ίδιος δεν είχε τα χρήματα να πληρώσει και έτσι οδηγήθηκε σε φυλάκιση. Όταν αποφυλακίστηκε όμως, συνέχισε να ασκεί τέτοιου είδους απειλητικές συμπεριφορές, αυτήν την φορά όμως, όχι μόνο στην Dennis, αλλά και στα κοντινά της άτομα.

Πρόστιμα για να εξασφαλιστεί η ασφάλεια των πολιτών, από τυχόν παρενοχλητικές συμπεριφορές, είχαν εφαρμοστεί και από τις αμερικανικές Πολιτείες στα τέλη του 1700, ως ένα κομμάτι του κοινού νόμου⁵. Οι δικαστές και οι ανακριτές είχαν την δυνατότητα να παρέχουν ασφάλεια, όταν οι ατομικές πράξεις κάποιων ατόμων, απειλούσαν την σωματική ακεραιότητα κάποιων άλλων ανθρώπων.

Τα νομικά καταστατικά, δεν είχαν αλλάξει και πάρα πολύ μέχρι το 1970, όταν η βία κατά των γυναικών είχε γίνει κοινωνικό ζήτημα. Μέχρι την δεκαετία του '70, τα πρόστιμα είχαν αντικατασταθεί από τα περιοριστικά μέτρα⁵. Τα περιοριστικά μέτρα, ήταν και θα είναι μία πολιτισμική αφετηρία στον νομικό χώρο. Πριν όμως τα περιοριστικά μέτρα επιβληθούν στον δράστη, το δικαστήριο θα πρέπει να έχει στην κατοχή του σοβαρές αποδείξεις απειλητικής συμπεριφοράς. Αυτό γιατί, εφαρμόζονταν μόνο σε υποθέσεις όπου το θύμα κινδυνεύει στ' αλήθεια. Αν οι εγκληματίες παραβιάζουν τα περιοριστικά μέτρα, θα υφίστανται σοβαρότερες κυρώσεις. Επίσης, οι παραβιάσεις θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και ως νόμιμες αποδείξεις, σε υποθέσεις επαναλαμβανόμενης ανεπιθύμητης καταδίωξης και παρενόχλησης⁵.

Τα καταστατικά των περιοριστικών μέτρων, διέφεραν, από Πολιτεία σε Πολιτεία, ανάλογα σε ποια θύματα έχρηζε αυτά να εφαρμοστούν, αλλά και το είδος της προστασίας που θα παρείχαν.

Με το πέρασμα των χρόνων , η αποτελεσματικότητα των μέτρων προστασίας, είχε τεθεί υπό αμφισβήτηση, επειδή το σύστημα δικαιοσύνης, συχνά, δεν αντιδρούσε σωστά όταν γίνονταν παραβιάσεις των μέτρων προστασίας⁵. Αυτό, δεν απαντούσε στις παραβιάσεις των μέτρων προστασίας και η επίπτωση ήταν, το ότι η προστασία των θυμάτων δεν ήταν αποτελεσματική, διότι οι εγκληματίες δεν συμμορφώνονταν στην ποινή τους και παράδοξα, αυξανόταν η επιθυμία τους για την συνέχιση των παρενοχλητικών συμπεριφορών. Από την άλλη πλευρά όμως , κάποιιοι άλλοι, υποστήριζαν ότι τα περιοριστικά μέτρα, εμπύχωναν τα θύματα δίνοντας τους, από την μία το αίσθημα της ασφάλειας και από την άλλη το αίσθημα της χρησιμότητας. Δηλαδή, θεωρούσαν ότι, ήταν παράγοντες ενός κινήματος, για τον περιορισμό της εξάλειψης του φαινομένου.

Τα ασφαλιστικά μέτρα, ήταν διαθέσιμα μόνο σε πολύ φοβισμένα θύματα⁵. Το 1990, τα θύματα μπορούσαν να ζητήσουν την βοήθεια του νόμου, για παρενόχληση που έχουν δεχθεί. Στις υπόλοιπες 50 αμερικανικές Πολιτείες, υπήρχε μια μορφή νόμων ενάντια στην παρενόχληση, η οποία αφορούσε υποθέσεις απειλής , παρακολούθησης, εκφοβισμού, παραβίασης και τρομοκρατικών απειλών. Ωστόσο, οι νόμοι αυτοί δεν περιελάμβαναν αυστηρές κυρώσεις, για τυχόν, επαναλαμβανόμενες επιθέσεις και απειλές, εναντίον του ιδίου θύματος. Συν τοις άλλοις , δεν παρείχαν γρήγορη και αποτελεσματική νομική εφαρμογή, για τέτοιου είδους παρεμβάσεις. Πριν την ύπαρξη των νόμων κατά του stalking, απειλητικές συμπεριφορές, συχνά δεν τιμωρούνταν. Οι αρχές παρέμβαιναν μόνο εάν το θύμα είχε υποστεί σωματική βλάβη. Συνεπώς, κάτω από την νομοθέτηση της παρενόχλησης, ήταν δύσκολο να σταματήσουν παρενοχλητικές συμπεριφορές , πριν αυτές φτάσουν στο αποκορύφωμά τους.

Στις αρχές του 1980, η συμπεριφορά αυτή, άρχισε να τραβά την προσοχή των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής⁵. Αυτό συνέβη, με αφορμή περιστατικών όπου, διάσημα πρόσωπα, δέχτηκαν επίθεση από κάποιον θαυμαστή τους. Παρόλα αυτά, τη δεκαετία του '80, οι δημοσιογράφοι περιέγραφαν την εμμονή και τον ψυχολογικό βιασμό, ως προβλήματα σε σχέσεις, μεταξύ των ανθρώπων, και όχι ως στοιχεία διανοητικής ασθένειας ή ως εγκλήματα⁹.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90, ορίστηκε η εμφάνιση του φαινομένου "stalking", ως ένα νέο κοινωνικό πρόβλημα που αναγνωρίστηκε, με βάση τα περιστατικά που καταγράφηκαν στα καταστατικά, όπως για παράδειγμα, την δολοφονία του John Lennon από έναν θαυμαστή του και την απόπειρα δολοφονίας, του Πρωθυπουργού Ronald Reagan^{5,8}. Επιπρόσθετα, το 1989 η τηλεοπτική ηθοποιός Rebecca Schaeffer, δολοφονήθηκε και αυτή από έναν θαυμαστή της και το 1993, η τενίστρια Monica Sales, μαχαιρώθηκε από έναν διαταραγμένο, υποστηρικτή της αντιπάλου της, Steffi Graf⁹. Τα αρκετά κοινοποιημένα γεγονότα της παρενόχλησης των διάσημων από θαυμαστές τους, είχαν οδηγήσει τον Τύπο να μιλά για το stalking διασήμων⁹. Το φαινόμενο, έλαβε εκτεταμένες διαστάσεις στις πιο δημοφιλής ειδήσεις των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και στις έρευνες επαγγελματιών ψυχικής υγείας⁸.

Αρκετές από εκείνες τις περιπτώσεις, σχετίζονται, με την παρενόχληση των δημοφιλών προσωπικοτήτων, στην Καλιφόρνια και η βιομηχανία διασκέδασης, πίεζε για εγκληματικές ποινικές ρήτρες, σε αυτή την Πολιτεία⁹. Τα ενεργά στελέχη του κινήματος ενάντια στην οικογενειακή βία και του κινήματος θυμάτων και κακοποιημένων γυναικών, εξέφρασαν, σύντομα, τον λόγο της ανησυχίας τους σχετικά με το stalking των celebrities^{5,9}. Υποστήριζαν ότι γυναίκες, οι οποίες προσπάθησαν να εγκαταλείψουν καταχρηστικές ερωτικές σχέσεις, επιδίωκαν συχνά, περιοριστικά μέτρα ενάντια στους πρώην συντρόφους τους⁹. Τα μέτρα αυτά, τακτικά, παραβιάζονταν και σε ορισμένες περιπτώσεις, κατέληγαν στην δολοφονία της γυναίκας⁹. Δήλωσαν, ότι το stalking διασήμων, ήταν μόνο μια μορφή ενός πολύ μεγαλύτερου προβλήματος και ότι τα συνηθέστερα θύματα, ήταν γυναίκες, που προσπαθούσαν να εγκαταλείψουν μια ανεπαρκή και επανελλημένα, καταχρηστική σχέση⁹. Έτσι, οι δημοσιογράφοι, μεταμόρφωσαν το stalking από ζήτημα των διάσημων, σε ζήτημα των γυναικών⁵.

Το 1990, η Καλιφόρνια καθιέρωσε πρώτη αντί-stalking νόμους, στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής^{5,9}. Μέσα σε πέντε χρόνια, και τα 50 αμερικανικά κράτη και η περιοχή της Κολομβίας είχαν ποινικοποιήσει το stalking και παρόμοιες πολιτικές είχαν καθιερωθεί, από πολλές χώρες όλου του κόσμου^{5,9}. Μερικές, προσέφεραν ένα μέτρο προστασίας, σύμφωνα με το υφιστάμενο καταστατικό παρενόχλησης, ενώ άλλες, κωδικοποίησαν νέους νόμους, για να προστατευτούν τα θύματα του stalking⁹. Με αυτή την καινούργια νομοθέτηση, η αστυνομία μπορούσε να αποτρέπει και να προλαμβάνει την τρομοκρατία της παρενόχλησης και την πιθανότητα βίαιης επίθεσης.

Ωστόσο, το 1993, τα νομοσχέδια αυτά καταρρίφθηκαν και το stalking θεωρήθηκε πλέον, πως αποτελούσε μία υποενότητα του Τίτλου Τέσσερα της Νομοθεσίας της βίας κατά των γυναικών, το οποίο, είχε γίνει τμήμα της Βίαιης Καταστολής Εγκλήματος και της Πράξης Επιβολής του Νόμου, το 1994 και έγινε τμήμα της Νομοθεσίας, ενάντια στην βία των γυναικών⁵. Παρόλα αυτά, η νομοθέτηση αυτή, δεν έκανε το stalking ομοσπονδιακό έγκλημα. Κατά τα άλλα, έδωσε το δικαίωμα εισαγωγής σε ομοσπονδιακές εγκληματικές βάσεις πληροφοριών και όρισε το φαινόμενο, ως μία πράξη που πλέον συμπεριλαμβανόταν στο Εθνικό Σύστημα Αναφοράς Εγκληματικών Πράξεων. Ταυτόχρονα, είχαν ήδη αρχίσει ειδικά προγράμματα ειδίκευσης για δικαστές και επίσης, είχε ζητηθεί από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, να προτείνει προτάσεις, εντός των ΗΠΑ, σχετικά με την σύνδεση των πολιτικών και εγκληματικών δικαστηρίων⁵. Τέλος, η πράξη απαιτούσε, από τον γενικό εισαγγελέα, να παραχωρήσει μία ετήσια αναφορά, που είχε να κάνει με γεγονότα του stalking και την αποτελεσματικότητα της πολιτείας στις αντί-stalking προσπάθειες⁵.

Δύο χρόνια αργότερα, το Κογκρέσο, εφάρμοσε τον πρώτο ομοσπονδιακό αντί-stalking νόμο⁵. Η διαπολιτειακή τιμωρία και η προτροπή της δράσης του 1996, υποστηριζόμενη από τον εκπρόσωπο της Καλιφόρνιας, Ed Royce, έθεσαν ως έγκλημα το stalking, αλλά και την παρενόχληση, στα πλαίσια της πολιτείας. Αυτός ο νόμος, ήταν μία προσπάθεια να αντιμετωπιστεί της βίας κατά των γυναικών, στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Τέσσερα χρόνια αργότερα τα θύματα του trafficking (παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων) και η προστασία ενάντια στην βία της δράσης του 2000, είχαν επίσης, σημάνει τον δικό τους ρόλο στην προστασία των γυναικών από την βία. Αυτή η νέα νομοθέτηση, έκανε το διακρατικό cyberstalking, ομοσπονδιακό αδίκημα⁵. Είναι ξεκάθαρο, ότι δεν άργησε να εμφανιστεί σε όλη την περιφέρεια των Ηνωμένων Πολιτειών, ωστόσο, ακολουθήθηκε και από άλλα κράτη.

Το 1993, ο Καναδάς παρουσίασε το πρώτο κομμάτι μιας εγκληματικής παρενοχλητικής νομοθεσίας, άρθρο 264, του Εγκληματικού Κώδικα. Επίσης, την ίδια χρονιά, στην Αυστραλία, παρουσιάστηκε η πρώτη αντί-stalking νομοθεσία. Η τροποποιημένη αυτή πράξη, του εγκληματικού νόμου του 1993, προερχόταν από το Queensland, αλλά από εκεί και έπειτα, όλες οι αυστραλιανές πολιτείες και περιφέρειες αφομοίωναν τους δικούς τους αντί-stalking νόμους. Στην Αγγλία και στην Ουαλία, η προστασία κατά της παρενοχλητικής πράξης δημιουργήθηκε το 1997, με σκοπό την κατάταξη του stalking και άλλων μορφών παρενόχλησης⁵.

Κάποιοι ακαδημαϊκοί, είχαν καταλήξει στο ότι, οι νομοθέτες με την βιαστική τους κίνηση, να θεσπίσουν νόμους εναντίον του stalking, είχαν παρανομήσει σε άγνωστο βαθμό, λόγω της άγνοιας που είχαν για το φαινόμενο. Υπήρχε μία μικρή καθοδήγηση το 1990, η οποία βοήθησε τους νομοθέτες, στις προσπάθειές τους να προστατέψουν τα θύματα, δεδομένου του ότι, οι έρευνες του φαινομένου αυτού μέχρι το 1990, ήταν μηδαμινές. Γενικά, οι περισσότερες έρευνες, εκείνη την εποχή, είχαν ληφθεί από μικρά κλινικά συμβάντα ή από ανεπίσημες αναφορές, που είχαν σχέση με την ερωτομανία.

Ακόμα και σήμερα, υπάρχουν αρκετοί λόγοι, που περιγράφουν, γιατί το stalking είναι δύσκολο να κατανοηθεί από τους νομικούς και το ευρύ κοινό. Οι λόγοι είναι, η έλλειψη μίας εμπειρικής και εξακριβωμένης έρευνας, πάνω στο θέμα, οι πολλαπλές εκδοχές και κατηγορίες του stalking, η έλλειψη της ειδίκευσης του αστυνομικού σώματος και το γεγονός ότι είναι ένα ξεχωριστό κακούργημα, σε σχέση με τα περισσότερα διαπροσωπικά εγκλήματα.

Το να ασκεί ένα πρόσωπο stalking ή να δέχεται stalking , έχει σήμερα αποκτήσει μία τελείως διαφορετική σημασία σε σχέση με την σημασία που του είχε δοθεί πρώτα. Πλέον έχει αποκτήσει ριζικά διαφορετικές και περισσότερες δυσοίωνες εκδοχές. Οι stalkers, είναι τώρα τρομοκρατικοί διώκτες , οι οποίοι στοιχειώνουν, όχι μόνο τα διάσημα πρόσωπα, άλλα και ενδεχομένως όλους τους πολίτες. Το να πράττεις stalking είναι έγκλημα¹⁰. Το να είναι κάποιος stalker σημαίνει, ότι το άτομο αυτό, παραβιάζει όλα τα σημαντικά όρια, που προστατεύουν τους ανθρώπους από το να δέχονται παρενοχλητικές συμπεριφορές, που μπορούν να τους ταραξουν ψυχικά άλλα και σωματικά¹⁰. Τέλος, το να δέχεται κάποιος την συγκεκριμένη παρενοχλητική συμπεριφορά, τον κάνει να είναι θύμα του stalking¹⁰.

Ο νέος όρος αυτός, ο οποίος γεννήθηκε μέσα από τον κίτρινο τύπο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης , ορίζοντάς τον πρώτα, ως επίμονο κυνηγό των διασημοτήτων , εξελίχθηκε ραγδαία και με μεγάλη ταχύτητα γενικεύτηκε και ορίστηκε ως ανεπιθύμητη ακολουθία , προσέγγιση ή παρενόχληση¹⁰.

Το stalking, εγκαθιδρύθηκε, ως ένα κοινωνικό πρόβλημα και ως έναν ιδιαίτερο τύπο εγκληματικού αδικήματος , πριν ακόμα καθοριστεί σαφής ορισμός για την φύση του. Κίνητρο για τον ακριβή ορισμό, που τελικά του αποδόθηκε, ήταν οι πιθανές επιπτώσεις που θα είχε στο θύμα και στην κοινωνία, και η φυσική του ιστορία που είχε ιδρυθεί¹⁰.

Με μία σύντομη ιστορία, το stalking μεταμορφώθηκε από κνηγητό διάσημων, σε παρενόχληση των γυναικών από ανένδοτους πρώην συντρόφους τους, ειδικότερα, σε μία πιο ευρεία κατηγοριοποίηση από επαναλαμβανόμενες εισβολές όπου, προκαλούν ανησυχία και φόβο, με ένα ευρύ φάσμα σκοπών. Σταδιακά, συστηματικές έρευνες είχαν αρχίσει να αποσαφηνίζουν τον χαρακτήρα των συμπεριφορών του, τις πληθώρας τακτικές που χρησιμοποιούσαν οι θύτες, τους σκοπούς τους και τέλος την θεραπεία τους¹⁰.

1.3 ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ

Η απάντηση στο ερώτημα, με ποια συχνότητα εμφανίζεται το Stalking εξαρτάται, από το πως ορίζεται η ανάλογη συμπεριφορά και από τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται, για να διαπιστωθεί η συχνότητά της¹¹. Το Stalking, εμφανίζεται σε διάφορες περιπτώσεις, όπως η καταδίωξη ενός διάσημου, η παρενόχληση γυναικών, η εμμονική παρακολούθηση ανθρώπων ή συγκεκριμένων συντρόφων, οι οποίοι λόγω του φόβου, έχουν παρεμβατική συμπεριφορά. Οι διαφορετικές υποθέσεις που αφορούν τα κίνητρα της εκάστοτε δράσης, οδηγούν σε πρόβλεψη διαφορετικών συνεπειών κάθε φορά¹¹.

Ύψιστης σημασίας είναι για το θύμα, να επαναφέρει στη μνήμη του την εμπειρία καταδίωξης, που πιθανότατα να έχει βιώσει κατά την διάρκεια της ζωής του και ιδιαίτερα, τον τελευταίο χρόνο¹². Η πρώτη έρευνα που έγινε από την Australian Bureau of Statistics (ABS) το 1996, επιβεβαίωσε την καταδίωξη γυναικών από το ανδρικό φύλο¹³. Το ποσοστό των γυναικών που ανέφεραν πως έχουν βιώσει καταδίωξη, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους, βρίσκονταν στο 15%, με το 2,4%, να έχει βιώσει καταδίωξη τον τελευταίο χρόνο¹³. Η ABS, επανέλαβε την ίδια έρευνα μετά από μια δεκαετία, χρησιμοποιώντας την ίδια μεθοδολογία, με την μόνη διαφορά ότι συμμετείχαν και άντρες. Η έρευνα έδειξε, ότι 19% των γυναικών και 9,1 % των ανδρών είχαν καταδιωχθεί¹³. Η αύξηση του ποσοστού καταδίωξης, εξηγείται από την μέτρηση που έγινε σε καταδίωξη του ίδιου φύλου, στην δεύτερη δημοσκόπηση¹³. Η πρώτη μελέτη που πραγματοποιήθηκε στις ΗΠΑ, περιέλαβε μια μεγαλύτερη κλίμακα, καθώς το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε για την έρευνα ήταν τυχαίο, αποτελούμενο από άντρες και γυναίκες.

Χρησιμοποιώντας έναν πιο ακριβή ορισμό, το ποσοστό των γυναικών που ανέφεραν ότι δέχθηκαν καταδίωξη καθ' όλη την διάρκεια της ζωής τους, ήταν 8% και το ποσοστό των αντρών ήταν 2% , αντίστοιχα. Το BCS (British Crime Survey), αρχικά, ενσωμάτωσε ερωτήσεις σχετικά με το αν το θύμα έχει βιώσει καταδίωξη κατά το έτος 1998, όταν το 11,5% έχει βρεθεί σε θέση θύματος σε καταδίωξη, καθ' όλη την διάρκεια της ζωής του και πιο συγκεκριμένα 16,1% για τις γυναίκες και 6,8% για τους άντρες, με το 2,8% να έχει υποστεί καταδίωξη τον τελευταίο χρόνο, πριν την έρευνα¹³. Σε αντίστοιχη έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Γερμανία το 2005, με τυχαίο δείγμα σε εργαζόμενους, ανέφερε ένα παρόμοιο ποσοστό καταδίωξης, σε όλη την διάρκεια της ζωής τους, που ανερχόταν στο 11,6% ενώ, για τον τελευταίο χρόνο το ποσοστό ήταν 1,6%¹³.

Πολλές μελέτες, συμφωνούν στην κατανομή των φύλων, σε θύματα και θύτες, όπου στα θύματα, το 70-80% είναι γυναίκες και στους δράστες το 80-85% είναι άντρες. Όπως δείχνουν τα στοιχεία της κατανομής, είναι συχνή η καταδίωξη στο ίδιο φύλο, με ποσοστό 20% των περιπτώσεων, να καταδιώκονται άντρες από το ίδιο φύλο, εν συγκρίσει με τις γυναίκες που καταδιώκονται από γυναίκες. Υπάρχει μεγάλη απόκλιση, ανάμεσα στη συχνότητα με την οποία ένα θύμα καταδιώκεται από κάποιον πρώην σύντροφο, κάποιον άγνωστο ή απλά κάποιον γνωστό του. Πιο συγκεκριμένα, το BCS αναφέρει, πως το 21% των θυμάτων, καταδιώχθηκαν από πρώην συντρόφους, το 32% από γνωστούς και το 34% από αγνώστους. Οι μελέτες δείχνουν, πως τα επίπεδα παρακολούθησης, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου, είναι υψηλά σε νεαρότερα άτομα. Αυτό πιθανότατα, να είναι το αποκύημα του ατόμου να θυμηθεί ή να είναι απρόθυμος, στο να επαναφέρει στη μνήμη την εμπειρία της καταδίωξης. Από το 1990 και έπειτα, η καταδίωξη σαν φαινόμενο αυξήθηκε και οι παράγοντες είναι πρώτον, ότι πολλά άτομα εκτίθενται περισσότερο από ένα χρόνο σε αυτή την εμπειρία και δεύτερον, ότι η καταδίωξη είναι από μόνη της θλιβερό γεγονός για έναν άνθρωπο. Το ζήτημα της καταδίωξης, δεν είναι χρονικά περιορισμένο , ανάλογα την περίπτωση μπορεί να διαρκέσει από κάποιες μέρες έως χρόνια. Μία προσεκτική ματιά στις μελέτες περιπτώσεων δείχνει, πως η καταδίωξη σε ότι αφορά τη διάρκειά της διακρίνεται σε δύο τύπους¹³. Υπάρχουν δύο διαφορετικές κατηγορίες παρακολούθησης σχετικά με την χρονική της διάρκεια, πιο συγκεκριμένα, σε άλλες περιπτώσεις τα άτομα παρακολουθούνται για λίγες μέρες και σε άλλες μπορεί και για έναν ολόκληρο χρόνο. Σε σύντομα περιστατικά ενοχλητικής παρακολούθησης, οι δράστες είναι κυρίως άγνωστοι, περίπου το 75%, οι οποίοι κυρίως πλησιάζουν και απασχολούν το άτομο, ενώ στη συνέχεια, το

ακολουθούν. Σε περιστατικά μακροχρόνιας παρακολούθησης, οι δράστες είναι συνήθως άτομα, που είχαν αναπτύξει με το θύμα ερωτική σχέση, ή είναι απλά γνωστοί. Συνεπώς, οι θύτες συνήθως ενοχλούν το θύμα και έρχονται σε συχνή επαφή μαζί του, ενώ το θύμα δεν επιθυμεί καμία επαφή μαζί τους. Εν κατακλείδι, σε περιπτώσεις παρακολούθησης που διαρκούν περισσότερο από δύο εβδομάδες, το κοινωνικό και ψυχολογικό κόστος, είναι υψηλό για το θύμα¹³.

2.1 ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ STALKERS

Stalkers, λέγονται τα άτομα που ασκούν το stalking. Είναι, δηλαδή, αυτοί που παρενοχλούν ή διώκουν κάποιον άλλον, με ανεπιθύμητη και ενοχλητική συμπεριφορά. Επιδημιολογικές μελέτες έχουν δείξει, ότι η πλειοψηφία αυτών, είναι άνδρες με ποσοστό 88,5%, ενώ οι γυναίκες είναι το 14,5% του γενικού πληθυσμού όλων των δραστών αυτής της παρενοχλητικής συμπεριφοράς¹⁴⁻¹⁷. Τα θύματά τους, είναι κυρίως άτομα του αντίθετου φύλου, όμως υπάρχουν και περιπτώσεις, όπου το stalking ασκείται και σε άτομα του ίδιου φύλου, βέβαια αυτό δεν συμβαίνει με την ίδια συχνότητα, αλλά με μικρότερη.

Οι δράστες αυτοί, ανεξαρτήτου γένους, πάσχουν, τις περισσότερες φορές, από ψυχικές νόσους, όπως για παράδειγμα, διαταραχές προσωπικότητας και κατάθλιψη. Όμως, οι πράξεις τους, να μην εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις ψυχικές διαταραχές που ενδεχομένως έχουν, αλλά βασίζονται, επίσης, και από την προσωπική ιστορία του καθενός, τις εμπειρίες του και την προσωπικότητά του¹⁸. Το μεγαλύτερο ποσοστό των δραστών, έχουν πληγωθεί στο παρελθόν από κάποιον πρώην σύντροφό τους¹⁹.

Οι άνδρες stalkers, κατά κύριο λόγο, είναι μέσης ηλικίας, διαγνωσμένοι με ψυχικές διαταραχές, χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και η πλειοψηφία των θυμάτων τους είναι γνώριμα σε αυτούς, παρόλα αυτά, υπάρχει και υψηλό ποσοστό σε θύματα που τους είναι άγνωστα¹⁴. Οι άνδρες, είναι πιο πιθανόν να προβούν σε εγκληματικά αδικήματα και να κάνουν χρήση ουσιών, σε σχέση με τις γυναίκες²⁰. Συνεπώς, αυτό τους καθιστά πιο επικίνδυνους από τις γυναίκες, για τα θύματά τους. Επίσης, έχουν ένα πιο ευρύ φάσμα από κίνητρα όπως την εκδίκηση, την ερωτική απογοήτευση και την καταπάτηση του εγωισμού τους⁸.

Οι γυναίκες stalkers είναι κυρίως νεαρής ηλικίας, λευκής φυλής, ετεροφυλόφιλες, χωρίς σχέση και παιδιά, και με υψηλό μορφωτικό επίπεδο¹⁸. Είναι λιγότερο πιθανόν, να γίνουν επικίνδυνες για τους στόχους τους και σπάνια έχουν ποινικό μητρώο, σε σχέση με του άνδρες²¹. Η πλειονότητά τους, πάσχει από ερωτομανία και τις περισσότερες φορές το κίνητρό τους είναι να κατακτήσουν το θύμα τους, γιατί θέλουν ερωτική σχέση μαζί τους^{8,18}. Οι θηλυκοί θύτες, είναι

λιγότερο πιθανόν να παρενοχλήσουν άγνωστα, για αυτούς, άτομα και είναι πιο πιθανόν να παρενοχλούν άτομα του ιδίου φύλλου, εν συγκρίσει με τους αρσενικούς⁸. Το προφίλ του στόχου τους είναι κάποιος γνώριμός τους από το παρελθόν ή κάποιος που έχουν ή είχαν σχέσεις μαζί του, σε εργασιακό επίπεδο⁸. Δεν ακολουθούν τόσο συχνά τα θύματα, όπως οι άνδρες, όμως προβαίνουν πιο πολύ σε βανδαλιστικές και εισβολικές συμπεριφορές²². Το θηλυκό φύλο ακόμα, θεωρείται παράγοντας κινδύνου για παρατεταμένο stalking, το οποίο ενδεχομένως, να κρατήσει από ένα έως πέντε χρόνια^{8,23}.

2.2 ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ STALKING

⇒ **off-line stalking**

Το off-line stalking, αφορά το είδος της καταδίωξης όπου ο stalker επιλέγει να παρενοχλεί τους διωκόμενους του, χωρίς την χρησιμοποίηση ηλεκτρονικών μέσων, όπως το διαδίκτυο και τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Αφορά, δηλαδή, το πατροπαράδοτο stalking, επιλέγοντας πιο άμεσες επαφές και τον φυσικό τρόπο προσέγγισης των θυμάτων, όπως για παράδειγμα, , οι ακολουθίες και οι βανδαλισμοί περιουσιών.

⇒ Cyber-stalking

Το διαδίκτυο, έχει υποστεί ταχεία ανάπτυξη σε αυτήν την χιλιετία, με αποτέλεσμα, να προάγει την πρόοδο, σχεδόν, σε κάθε πτυχή της κοινωνίας, και είναι διαθέσιμο και προσιτό, σε κάθε γωνία της γης²⁴. Τα αναμενόμενα οφέλη για την κοινωνία είναι ανυπολόγιστα. Η κυβερνοχώρα, είναι πρωτίτως υπεύθυνη για την ανάπτυξη και τον εμπλουτισμό του παγκόσμιου εμπορίου, ενισχύοντας αξιοσημείωτες εξελίξεις στην εκπαίδευση και στην υγειονομική περίθαλψη, καθώς επίσης, διευκολύνει την παγκόσμια επικοινωνία, που κάποτε θεωρούνταν περιορισμένη²⁴. Ωστόσο, με το άπειρο του μεγέθους της, έχει μία σκοτεινή πλευρά, στο ότι έχει ανοίξει πόρτες σε καινούργιες εγκληματικές πράξεις, οι οποίες αποτελούν ένα αυξανόμενο κοινωνικό πρόβλημα με παγκόσμιες διαστάσεις.

Η καταδίωξη, δεν είναι απαραίτητο να είναι σωματικά επιθετική για να καταστρέψει την ζωή του θύματος. Όσο η τεχνολογία της επικοινωνίας προοδεύει, τόσο πιο εύκολα μπορεί κάποιος να παρενοχλήσει κάποιον άλλον, μέσω αυτής. Παλαιότερα, υπήρχαν οι ανώνυμες επιστολές, αργότερα οι ψεύτικες τηλεφωνικές κλήσεις και σήμερα, το προσβλητικό περιεχόμενο μηνυμάτων που αποστέλλονται μέσω του διαδικτύου. Με την εξέλιξη της τεχνολογίας, προκύπτουν παραπάνω πιθανότητες περιστατικών παρενόχλησης και εκφοβισμού²⁵. Πριν από λίγα χρόνια, επειδή το διαδίκτυο δεν ήταν τόσο διαδεδομένο μέσο επικοινωνίας, οι stalkers δεν το χρησιμοποιούσαν τόσο, σε σχέση με σήμερα. Έτσι, πολλοί δέκτες του stalking, στις μέρες μας, έχουν καταγγείλει επεισόδια τέτοιων συμπεριφορών, δια μέσου του παγκόσμιου ιστού, ως μέρος της τακτικής του δράστη²⁶.

Ο όρος cyber-stalking, είναι ένας πολύ σύγχρονος όρος και χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια σειρά από συμπεριφορές, που περιλαμβάνουν επαναλαμβανόμενες απειλές, παρενοχλήσεις ή άλλες ανεπιθύμητες επαφές, δια την χρήση υπολογιστή ή άλλου ηλεκτρονικού μέσου επικοινωνίας και έχει ως αποτέλεσμα να φέρει τον φόβο, τον εκφοβισμό, και την ανησυχία σε ένα άλλο άτομο. Στην ουσία, η ηλεκτρονική παρακολούθηση, συνδυάζει την αμεσότητα ενός τηλεφωνήματος με μία ασπίδα ανωνυμίας για τον stalker και την αποπροσωποποίηση του θύματος, καθιστώντας την παρενόχληση ακόμη πιο αμείλικτη και τρομακτική²⁷⁻³².

Λόγω του ότι, το διαδίκτυο αποτελεί ένα ασφαλές καταφύγιο, στο οποίο ένας δράστης, θεωρητικά, μπορεί να κρύψει ή να αποκρύψει την ταυτότητά του πίσω από ένα πέπλο

ανωνυμίας, ο αριθμός των περιστατικών του cyber-stalking, θα συνεχίσει να αυξάνεται ραγδαία³³. Με την ανωνυμία, ένας δράστης μπορεί κυριολεκτικά να προσποιείται ότι είναι κάποιος άλλος, με την ίδια ευκολία που το κάνει και ένας επαγγελματίας ηθοποιός. Η ίδια, παρέχει ακόμα στον δράστη, την ευκαιρία να επικοινωνήσει σχεδόν σε οποιονδήποτε, με μία μόνο πρόσβαση στον ιστότοπο, ανά πάσα ώρα και στιγμή, με ελάχιστο φόβο να αναγνωριστεί και ακόμη λιγότερο φόβο να συλληφθεί³³.

Η ευρέως διαδεδομένη αποδοχή του κυβερνοκόσμου, εφοδιάζει τους ανθρώπους με πρωτοφανή πρόσβαση σε πληροφορίες άλλων χρηστών του³⁴. Αποτελεί πλέον, ένα εργαλείο του stalker για να συλλέξει στοιχεία για τα τρέχοντα ή τα επόμενα θύματά του, παραδείγματος χάρη, ποιος είναι ο τόπος κατοικίας και εργασίας τους, ποιοι είναι οι φίλοι τους και ποιες οι συνήθειες τους³⁴. Αυτές οι πληροφορίες είναι διαθέσιμες δια μέσου της αναζήτησης του internet και εισελαύνοντας παράνομα σε on-line δεδομένα υπηρεσιών πληροφοριών³⁵.

Το cyber-stalking , επίσης, έχει συνδεθεί άμεσα με την παιδεραστία. Αυτό έχει συμβεί διότι, στις μέρες μας, οι περισσότεροι παιδεραστές, εντοπίζουν τα θύματά τους μέσω του internet, συνομιλώντας μαζί τους, ξεγελώντας τα, χρησιμοποιώντας μία άλλη ταυτότητα μικρότερης ηλικίας³⁶. Ο σκοπός τους είναι να πείσουν τον στόχο τους να συναντηθούν και έπειτα να εκπληρώσουν την αισχρή φαντασίωσή τους, ασελγώντας πάνω στο σώμα του ανήλικου τέκνου.

Οι μορφές του, που χρησιμοποιούν οι stalkers για να παρενοχλούν τα θύματά τους περιλαμβάνουν^{28,30,32,37}:

- την παρακολούθηση των ηλεκτρονικού ταχυδρομείων
- την αποστολή προσβλητικών ή απειλητικών μηνυμάτων, άλλοτε ανώνυμα και άλλοτε όχι
- την αλόγιστη αποστολή μηνυμάτων
- την διακοπή των λογαριασμών του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αποστέλλοντας έναν ιό ή άλλο πρόγραμμα κακόβουλου λογισμικού
- την πλαστοπροσωπία του θύματος , για την αποστολή ψευδών μηνυμάτων σε άλλα άτομα ή για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών, συχνά πορνογραφικού υλικού, στο όνομα του θύματος
- την κατάχρηση της συλλογής πληροφοριών που υπάρχουν στην κυβερνοχώρα για την κατάρτιση προσωπικών , οικονομικών και άλλων πληροφοριών

- την χρησιμοποίηση λογισμικών υποκλοπής ή υλικό πληκτρολόγησης για την διαχείριση του ηλεκτρονικού υπολογιστή του θύματος
- την υποκλοπή μηνυμάτων, φωτογραφιών ή κινούμενων εικόνων με ήχο

⇒ Σχέση μεταξύ cyber-stalking και off-line stalking

Πολλοί μελετητές της συγκεκριμένης παρενοχλητικής συμπεριφοράς, είχαν έρθει σε αντιπαράθεση για το αν το cyber-stalking είναι η καλύτερη εγκεκριμένη μέθοδος, ως καινούργιο μέσω διεστραμμένων και εγκληματικών συμπεριφορών ή αν είναι μία επέκταση της off-line παρενοχλητικής συμπεριφοράς. Σύμφωνα με τους επιστήμονες Bocij, McFarlane και άλλους συνεργάτες, το stalking που εφαρμόζεται με τον on-line τρόπο, είναι μια νέας μορφής διεστραμμένης συμπεριφοράς λόγω των καινούργιων δεδομένων της τεχνολογίας που σχετίζεται με την επικοινωνία.

Οι συμπεριφορές του cyber-stalking είναι παρόμοιες με αυτές του off-line stalking από πολλές απόψεις. Ωστόσο, η παρακολούθηση του διαδικτύου, τουλάχιστον από εγκληματολογικής και νομικής άποψης, αντιπροσωπεύει μία εντελώς νέα μορφή εγκληματικής συμπεριφοράς²⁷. Πρώτον και κύριον, οι παραβάτες καταφεύγουν σε τακτικές και συμπεριφορές που αποσκοπούν κυρίως στην παρενόχληση, και σε ορισμένες περιπτώσεις στην απειλή και στον εκφοβισμό του θύματος³¹. Και στα δύο, οι κνηγοί αντιδρούν συχνά επιθετικά, όταν δέχονται απόρριψη, περιφρόνηση και υποτίμηση από το θύμα τους³⁸. Ακόμα μία εντυπωσιακή ομοιότητα, είναι αυτή όπου και στα δύο είδη, παρανομούν και παρακινούνται από μία ακόρεστη επιθυμία ελέγχου εξουσίας και επιρροή στο θύμα²⁴. Τέλος, άλλη μια ομοιότητά τους, είναι οι επίμονες ανεπιθύμητες συμπεριφορές, με σκοπό την αναστάτωση του θύματος³⁴.

Υπάρχουν όμως και αρκετές αντιθέσεις μεταξύ αυτών των δύο μορφών του stalking. Το cyber-stalking μπορεί να παρενοχλεί άτομα από οποιαδήποτε περιοχή κι αν βρίσκονται, χωρίς να χρειάζεται η σωματική και γεωγραφική κοντινή απόσταση. Επίσης, είναι δυνατόν, οι διώκτες να μην έχουν δει ποτέ τα θύματα και να μην γνωρίζουν καμία προσωπική λεπτομέρεια για αυτά όπως το φύλο, την ηλικία ή την εθνικότητα³⁹. Στο κοινό stalking, όμως, όλα αυτά είναι απαραίτητα για τον θύτη και το ξεκίνημα της παρενόχλησής του. Επιπλέον, οι παραδοσιακές συμπεριφορές καταδίωξης είναι αρκετά προβλέψιμες, όσον αφορά το ότι ο δράστης θα ακολουθεί το θύμα οπουδήποτε, κάνοντάς τον εντοπισμό και την σύλληψη πιο εύκολη στην αστυνομία²⁴.

Μερικοί stalkers, περιορίζουν τις δράσεις τους στο διαδίκτυο, διότι είναι ένα απρόσωπο μέσο, σε σχέση με το να παρενοχλούν off-line, όπου είναι πιο άμεσο και τους είναι πιο εύκολο να ενθαρρυνθούν και να συνεχίσουν την παρενόχληση. Επίσης, αυτοί μπορούν να δημιουργήσουν πολλαπλούς λογαριασμούς του εαυτού τους σε διαδικτυακές σελίδες, για να ενισχύσουν τις stalking δράσεις τους, εν αντιθέσει με τους off-line stalkers που θέλοντας και μη παρουσιάζουν μόνο ένα προφίλ, αυτό του εαυτού τους²⁴. Ακόμα μία βασική διαφορά του cyberstalking από το stalking, είναι ότι η καταδίωξη που γίνεται on-line, έχει σχεδόν πάντα κακό σκοπό για το θύμα και έχει πιο οδυνηρά αποτελέσματα. Συνήθως, γίνεται για κάποιον εκδικητικό σκοπό του διώκτη ή για κάποιο κέρδος του. Έρευνες έχουν δείξει ότι το 50% των περιστατικών on-line παρενόχλησης τα θύματα είναι εντελώς άγνωστα στον stalker και ήρθαν σε επαφή για πρώτη φορά μέσω του internet, ενώ στην off-line παρενόχληση, η πλειονότητα των θυμάτων είναι γνώριμη στους δράστες²⁴.

Οι cyber-stalking δράσεις, στοχεύουν στην καθήλωση του θύματος με τα συνεχόμενα mails και μηνύματα και αυτό τις κάνει να παρουσιάζουν ένα αξιοσημείωτο δείγμα από ομοιότητες με άλλους τύπους stalking, που αναλύονται σε παρακάτω κεφάλαιο⁴⁰. Επίσης, είναι ανάλογη των επαναλαμβανόμενων και ανεπιθύμητων τηλεφωνημάτων, γραμμάτων και δεμάτων του off-line stalking.

Μερικά άτομα επιλέγουν να παρενοχλήσουν, μόνο μέσω της κυβερνοχώρας, ενώ άλλα, μπορεί να ξεκινήσουν από την on-line παρενόχληση, αλλά τελικά μεταβαίνουν στο off-line προοδευτικά, συλλέγοντας, αρχικά, πληροφορίες on-line και συνεχίζοντας παρενοχλητικά off-line. Άλλοι, αξιοποιούν το διαδίκτυο σε συνδυασμό με παρενοχλήσεις εκτός του παγκόσμιου

ιστού. Ωστόσο, μερικοί εγκληματίες θα συνεχίσουν αποκλειστικά να χρησιμοποιούν ή off-line ή on-line μεθόδους. Η πλειοψηφία όμως χρησιμοποιεί και τους δύο τρόπους³⁴. Όσο το internet και η χρήση του χρησιμοποιείται όλο και πιο πολύ, τόσο περισσότερο μειώνεται η διαφορά των δύο αυτών τύπων του stalking³⁴.

Ως ένα νέο έγκλημα, το cyber-stalking παρουσιάζει ένα παλαιό τροποποιημένο έγκλημα να λαμβάνει προς όφελος του την πρόοδο του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος και της τεχνολογίας⁴¹. Το αποτέλεσμα αυτού, είναι το ότι το cyber-stalking να γίνεται αυξανόμενη εγκληματολογική ανησυχία της σύγχρονης κοινωνίας, και έτσι οι πράξεις και οι συμπεριφορές του δράστη να πρέπει να εξετάζονται εκτενέστερα⁴².

3.1 ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ STALKING

Το stalking είναι μια συμπεριφορά και όχι ψυχική διαταραχή. Οι ψυχικές διαταραχές, παίζουν σημαντικό ρόλο στην καταδίωξη, καθώς η συμβολή τους έχει μεγάλη σημασία. Πιο συγκεκριμένα, η συμβολή της ψυχικής ασθένειας καθορίζεται από την φύση των συμπτωμάτων, από τις εμπειρίες που έχει ένα άτομο, το περιβάλλον και την προσωπικότητά του. Οι stalkers παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία από ψυχικές διαταραχές. Η ψύχωση, συχνά παίζει σημαντικό ρόλο στην κατηγορία των stalkers που επιζητούν οικειότητα και αυτών που έχουν βιώσει πικρία. Επίσης, τα άτομα που ανήκουν στις ομάδες των δραστών που έχουν βιώσει πικρία και απόρριψη και των stalkers σεξουαλικής κακοποίησης, πάσχουν από διαταραχές προσωπικότητας, κατάθλιψη ή κάνουν χρήση ουσιών. Οι stalkers που κατατάσσονται ως άδοξοι μνηστήρες, παρουσιάζουν αναπτυξιακές διαταραχές, όπως διανοητική ανικανότητα και αυτισμό. Μεταξύ των stalkers σεξουαλικής κακοποίησης, οι παραφιλίες (διαταραχές της σεξουαλικής έλξης) μπορεί να παίζουν ρόλο στην παροχή κινήτρων της συμπεριφοράς στη καταδίωξη. Σε πολλές περιπτώσεις stalker, με πολλαπλές νοητικές διαταραχές ή μια πρωταρχική διαταραχή, συνοδεύεται από συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας που συνδέονται με τη συμπεριφορά καταδίωξης, αλλά δεν επαρκούν για τη διάγνωση της διαταραχής της προσωπικότητας.⁴³⁻⁴⁵

Με δεδομένη την πολύπλοκη και ετερογενής φύση των ψυχικών διαταραχών, μεταξύ των κλητών, ο ρόλος μπορεί να ποικίλλει σημαντικά. Από δημοσιευμένες έρευνες μέχρι σήμερα, και από την κλινική εμπειρία, βλέπουμε ότι η ψυχική διαταραχή αλληλεπιδρά με την καταδίωξη με τους ακόλουθους τρόπους⁴⁵:

- Στην μειονότητα των περιπτώσεων της καταδίωξης, η συμπεριφορά παρουσιάζεται ως άμεσο αποτέλεσμα των ψυχικών συμπτωμάτων, συνήθως με τη μορφή του παρανοϊκού ή ερωτομανούς, με παραληρητικές πεποιθήσεις για το θύμα. Σε αυτές τις περιπτώσεις η καταδίωξης, η συμπεριφορά είναι πιθανό να επιλυθεί εάν η

διαταραχή που διέπουν τη συμπεριφορά, αντιμετωπίζεται με επιτυχία⁴⁵. Για τις φαρμακολογικές θεραπείες, μπορεί να χρειαστεί χρόνος για να τεθεί σε ισχύ ή μόνο χρησιμεύσει για να μετριάσει και όχι την πλήρη επίλυση των παραληρητικών πεποιθήσεων. Ιδανικά θα πρέπει να διαχειρίζεται η καταδίωξη, μέσα από πρακτικές και ψυχολογικές παρεμβάσεις, εκτός από την ψυχοφαρμακολογία⁴⁵. Μερικές φορές, αυτό μπορεί να απαιτήσει τη χρήση των διατάξεων της ψυχικής υγείας ή ποινικής νομοθεσίας, εάν η συμπεριφορά δεν μπορεί να διαχειριστεί και να παρουσιάζει σημαντικό κίνδυνο για τα θύματα. Όταν τα ψυχωτικά συμπτώματα είναι παρόντα, έρευνες έχουν δείξει ότι η καταδίωξη είναι πιθανό να είναι πολύ επίμονη, εκτός αν εφαρμοστούν αποτελεσματικές στρατηγικές θεραπείας και διαχείρισης^{44,45}.

- Για ένα μεγαλύτερο ποσοστό των υποθέσεων stalking , η διανοητική διαταραχή είναι παρούσα και συμβάλλει στην εμφάνιση και διατήρηση στην καταδίωξη συμπεριφοράς, όμως η σχέση είναι έμμεση ή περιπλέκεται από άλλους παράγοντες⁴³⁻³⁵. Για αυτά τα άτομα, η αποκατάσταση των συμπτωμάτων είναι συχνά επωφελής, τόσο για τη μείωση της συμπεριφοράς καταδίωξης, όσο στη βελτίωση της συνολικής ποιότητας της ζωής του stalker. Ωστόσο, η θεραπεία της ψυχικής διαταραχής και μόνο, είναι απίθανο να είναι επαρκής για να σταματήσει την καταδίωξη^{43,44}.

- Το υπόλοιπο των κυνηγών καταδίωξης, δεν πάσχουν από κάποια ψυχική διαταραχή που να παίζει κάποιο ρόλο στην παραγωγή συμπεριφοράς καταδίωξης⁴³⁻⁴⁵. Υποθέτουμε ότι τα άτομα αυτά, κατέχουν ιδιαίτερες στάσεις και πεποιθήσεις, που στηρίζουν την καταδίωξη, ή να μην έχουν συγκεκριμένες δεξιότητες που σημαίνει ότι όταν έρχονται αντιμέτωποι με την επιθυμία να αλλάξουν την διαπροσωπική τους κατάσταση, με κάποιο τρόπο, χρησιμοποιούν καταδίωξη ως στρατηγική και όχι μια πιο κοινωνικά κατάλληλη συμπεριφορά^{44,45}.

Ο επιπολασμός των ψυχικών διαταραχών στον πληθυσμό των κυνηγών, που προσελκύουν την προσοχή από την ποινική δικαιοσύνη και τα συστήματα ψυχικής υγείας, σημαίνει ότι οι επαγγελματίες μέσα σε αυτά τα συστήματα, πρέπει να αναζητούν την αντιμετώπιση των ψυχικών διαταραχών, όταν αυτές είναι παρούσες. Μία σειρά από συγγραφείς, έχουν υποστηρίξει ότι η ψυχιατρική αξιολόγηση των διωκτών, με βάση αυτά που έχουν καταθέσει στα δικαστήρια και στις δικαιοδοσίες, πρέπει να γίνεται από εξειδικευμένες υπηρεσίες. Η αξιολόγηση και θεραπεία που εστιάζουν στη συμπεριφορά του προβλήματος, μπορούν να δώσουν λύσεις στις γενικές υπηρεσίες ψυχικής υγείας ανάλογα με την περίπτωση.^{44,45}

Η καταδίωξη, είναι μια σύνθετη συμπεριφορά, που καθορίζεται από πολλαπλές καταστάσεις. Θεωρείται ότι η κατανόηση του πλαισίου, στο οποίο άρχισε η συμπεριφορά αποτελεί αναπόσπαστο μέρος μιας συνολικής αξιολόγησης του κάθε κυνηγού. Η συντριπτική πλειοψηφία των ατόμων που καταδιώκει, δεν συμπεριφέρονται με αυτόν τον τρόπο το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου και στην πραγματικότητα, η συμπεριφορά τους, συνήθως περιορίζεται σε ένα συγκεκριμένο θύμα και σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο. Σημαντικό ρόλο για την έναρξη της καταδίωξης, είναι ένας χωρισμός, η ανεργία και η κοινωνική απομόνωση. Για αυτούς τους τύπους των παραγόντων, όσο αφορά την επίδραση και την ερμηνεία από τον κυνηγό, πρέπει να δοθεί ίση βαρύτητα στην ψυχική διαταραχή κατά την εξέταση των λόγων που η καταδίωξη μπορεί να έχει αναπτυχθεί και να συνεχίζεται.^{44,45}

3.2 Ψυχικές ασθένειες που μπορεί να έχουν οι stalkers

Σύμφωνα με την προηγούμενη ενότητα, το stalking δεν είναι ασθένεια, αλλά είναι σύμπτωμα κάποιας ψυχικής διαταραχής. Υπάρχουν αρκετές ψυχωτικές ασθένειες, που είναι πιθανόν να πάσχει ένας stalker, όπως για παράδειγμα η σχιζοφρένεια, ορισμένα είδη διαταραχών προσωπικότητας και διπολικής διαταραχής, ερωτομανία και κατάθλιψη. Αυτό προκύπτει από το ότι τα χαρακτηριστικά και η σημειολογία των νόσων αυτών, είναι ίδια με τα χαρακτηριστικά και την σημειολογία ορισμένων stalkers.

Παρακάτω αναλύονται αυτές οι ψυχικές νόσοι.

⇒ Διαταραχές προσωπικότητας

Είναι ψυχικές διαταραχές που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο το άτομο σκέπτεται, συμπεριφέρεται προς τους άλλους και σχετίζεται με τον εαυτό του⁴⁶.

Υπάρχουν δέκα είδη διαταραχών προσωπικότητας, παρόλα αυτά όμως, μόνο τα έξι συνδέονται με το stalking.

Παρανοειδής προσωπικότητα: το άτομο το διακατέχει ένα πρότυπο δυσπιστίας και καχυποψίας. Συνήθως τα άτομα που πάσχουν από παρανοειδής προσωπικότητα, έχουν υποστεί κακοποίηση κατά την παιδική τους ηλικία⁴⁶⁻⁴⁹.

Κύρια γνωρίσματα ατόμου με παρανοειδή προσωπικότητα:

- Συνήθως είναι ψυχρό και αποκομμένο από το κοινωνικό του περίγυρο
- Έχει την τάση να είναι καχύποπτο με άλλα άτομα και να παρεξηγεί κάθε συμπεριφορά τους. Θεωρεί ότι όλοι θέλουν το κακό του και έχει συνεχώς αμφιβολίες για την φερεγγυότητα των ανθρώπων από το κοινωνικό του περίγυρο.

- Παρερμηνεύει συμπεριφορές, καταστάσεις και σχόλια από άλλους
- Έχει συχνά επιθετική συμπεριφορά
- Δεν εμπιστεύεται και δεν συγχωρεί εύκολα.
- Ζηλεύει παθολογικά τον σύζυγό τους ή τον εραστή τους
- Ασχολείται υπερβολικά με κάθε είδους αδικίες
- Είναι εχθρικό

Σχιζότυπη διαταραχή: τα άτομα εμφανίζουν πολλές παραδοξότητες και εκκεντρικότητα στην συμπεριφορά, στην εμφάνιση, στο συναίσθημα, στην σκέψη και στην ομιλία τους⁴⁶⁻⁴⁹.

Κύρια γνωρίσματα ατόμου με σχιζότυπη διαταραχή προσωπικότητας:

- είναι κοινωνικά και συναισθηματικά απομονωμένο. Βρίσκεται κοντά μόνο σε συγγενείς πρώτου βαθμού
- Είναι καχύποπτο
- Παρουσιάζει αλλόκοτη σκέψη, συμπεριφορά και λόγο
- Πιθανόν να εμφανίσει παρανοϊκές ιδέες
- Έχουν παραισθήσεις
- Έχουν παράδοξες πεποιθήσεις

Ναρκισσιστική διαταραχή: έχουν την αίσθηση του μεγαλείου, νιώθουν έντονα την ανάγκη θαυμασμού.

Κύρια γνωρίσματα ατόμου με ναρκισσιστική διαταραχή⁴⁷:

- Χαρακτηριστικό του είναι η 'ιδέα μεγαλείου', δηλαδή, έχει υπερβολική εντύπωση για την αξία και την σημασία του. Νιώθει ότι είναι πολύ σημαντική προσωπικότητα και ότι δεν υπάρχει κάποιος άλλος όμοιός του,
- είναι ευαίσθητο στην αποτυχία και την κριτική
- Η συμπεριφορά του συχνά είναι επιθετική
- Είναι εγωκεντρικό

- έχει έντονες φαντασιώσεις, που έχουν να κάνουν με απεριόριστη επιτυχία, εξυπνάδα, ομορφιά ή ιδανική αγάπη
- ζηλεύει τους άλλους ή πιστεύει ότι τον ζηλεύουν, ειδικότερα όταν δεν του δείχνουν θαυμασμό
- εκμεταλλεύεται τους άλλους για να πετύχει οποιονδήποτε σκοπό του

Δραματική ή ιστριονική διαταραχή προσωπικότητας: το άτομο εδώ, χαρακτηρίζεται από υπερβολικό δραματικό και συναισθηματικό χαρακτήρα, με σκοπό να τραβήξουν την προσοχή⁴⁶⁻⁴⁹.

Κύρια γνωρίσματα ατόμου με δραματική διαταραχή:

- επιδιώκει με προκλητικό τρόπο την προσοχή και ενεργεί θεατρικά.
- Με τον πολύ εκφραστικό τρόπο που έχει, κάνει πολύ εύκολα σχέσεις άλλα υπερτερούν οι επιφανειακές
- Τα συναισθήματα του μερικές φορές φαίνονται υπερβολικά και προσποιητά, για να αποσπάσει τη συμπάθεια των άλλων (συχνά με ερωτικό ή σεξουαλικό περιεχόμενο).
- Έχει προκλητική σεξουαλική συμπεριφορά άλλα στην πραγματικότητα μπορεί να μη θέλει σεξουαλικές σχέσεις
- το άτομο δεν νιώθει άνετα σε καταστάσεις όπου δεν είναι το κέντρο της προσοχής
- συχνά θεωρεί τις σχέσεις με τους άλλους περισσότερο στενές από ότι είναι στην πραγματικότητα

Αποφευκτική ή οριακή διαταραχή προσωπικότητας: η προσωπικότητά του χαρακτηρίζεται ως φοβική και είναι όμοια με την κοινωνική φοβία⁴⁶⁻⁴⁹.

Κύρια γνωρίσματα ατόμου με αποφευκτική διαταραχή προσωπικότητας:

- υπερευαίσθητο στην απόρριψη και την απογοήτευση. Δύσκολα αρχίζει κάποια καινούργια σχέση ή κάτι άλλο νέο
- έχει έντονη επιθυμία για στοργή και αποδοχή

- Νιώθει ανεπαρκή, είναι ντροπαλό, έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση και φοβάται να μιλήσει γιατί νομίζει ότι θα τον κοροϊδέψουν
- Έχει πολλές ασταθείς σχέσεις
- Κάνει απεγνωσμένες προσπάθειες αποφυγής εγκατάλειψης
- Έχει παρορμητική συμπεριφορά
- Συχνά τον καταβάλλει το αίσθημα κενού
- Έχει υποτροπιάζουσα αυτοκτονική συμπεριφορά καθώς και συναισθηματική αστάθεια

Μεταιχμιακή ή εξαρτητική διαταραχή προσωπικότητας: το άτομο καταβάλλεται από το πρότυπο υπερβολικής ανάγκης φροντίδας, προσκόλλησης και φόβου αποχωρισμού⁴⁶⁻⁴⁹.

Κύρια γνωρίσματα ατόμου με μεταιχμιακή διαταραχή προσωπικότητας:

- Συνήθως είναι γυναίκες, ασταθείς στην εικόνα του εαυτού τους, στην ψυχική διάθεση, στη συμπεριφορά και στις διαπροσωπικές σχέσεις όπου είναι πολλές και έντονες.
- έχουν στερηθεί τις κατάλληλες φροντίδες στην παιδική ηλικία και κατά συνέπεια, αισθάνονται κενό, θυμό και έλλειψη στοργής.
- όταν αισθάνονται ότι έχουν εγκαταλειφθεί από το πρόσωπο που τα φροντίζει, η ψυχική τους διάθεση αλλάζει δραματικά.. Κατά καιρούς είναι τόσο πολύ εκτός πραγματικότητας ώστε έχουν σύντομα επεισόδια ψυχωτικών σκέψεων, παράνοιας και ψευδαισθήσεων.
- Έχει την τάση να επισκέπτεται συχνά το γιατρό με επανειλημμένες κρίσεις ή με αόριστα ενοχλήματα, αλλά τις περισσότερες φορές δεν ακολουθούν τις οδηγίες του γιατρού και την θεραπεία.

⇒ Σχιζοφρένεια

Η σχιζοφρένεια είναι μία κληρονομική ψυχιατρική διαταραχή που αφορά ένα συνδυασμό διαταραχών σκέψης , αντίληψης, συμπεριφοράς συναισθήματος και κοινωνικής λειτουργικότητας⁵⁰.

Η σχιζοφρένεια ανήκει στην ομάδα των ψυχικών διαταραχών του εγκεφάλου, όπως η επιληψία και η σκλήρυνση κατά πλάκας , όπου έως τώρα δεν έχει διαπιστωθεί η αιτιολογία της⁵¹. Είναι η πιο συχνή και συχνά μακρόχρονη ψυχωσική διαταραχή⁵².

Το άτομο πριν την εφηβεία, φαίνεται να είναι φυσιολογικό, ενώ κατά την διάρκεια της εφηβείας και στην πρώιμη ενηλικίωση του , εμφανίζει ανεπαίσθητα συμπτώματα⁵¹.

➤ Βασική συμπτωματολογία της τυπικής σχιζοφρένειας:

1. **Παραληρητικές ιδέες** (πρόκειται για μια ιδέα που πιστεύει ένας ψυχωτικός ασθενής που στην πραγματικότητα δεν είναι αληθινή)
2. **Ψευδαισθήσεις** (αισθητηριακή αντίληψη ενός αντικειμένου που δεν υπάρχει)
3. **Αποδιοργανωμένος λόγος και συμπεριφορά**
4. **Κατατονική συμπεριφορά:** (έντονη κινητική διαταραχή)

➤ Βασική συμπτωματολογία κάθε κλινικού τύπου της σχιζοφρένειας :

Παρανοειδής τύπος:

1. Ακουστικές ψευδαισθήσεις
2. Συνεχόμενη ενασχόληση με τις παραληρητικές του ιδέες όπου συνήθως είναι διωκτικού περιεχομένου
3. Εχθρική συμπεριφορά

Κατατονικός τύπος:

1. Εμβροντησία (υποκινησία μεγίστου βαθμού)
2. Έντονος αρνητισμός και αδυναμία ατόμου να μιλήσει
3. Παράδοξες στάσεις του σώματος
4. Ηχολαλία (επανάληψη λέξεων)
5. Ηχοπραξία (άσκοπη μίμηση κινήσεων που έχουν εκτελεστεί από άλλους)

Υπολειμματικός τύπος:

1. Απουσία έντονων ψυχωσικών συμπτωμάτων
2. Κοινωνική απομόνωση και απρόσφορο συναίσθημα
3. Εκκεντρική συμπεριφορά
4. Έλλειψη ενδιαφερόντων, κινήτρων και ενεργητικότητας
5. Ιστορικό τουλάχιστον ενός επεισοδίου σχιζοφρένειας στο παρελθόν

Αποδιοργανωμένος τύπος:

1. Αποδιοργανωμένος λόγος
2. Αποδιοργανωμένη συμπεριφορά
3. Επίπεδο συναίσθημα
4. Ιδιόρρυθμη συμπεριφορά

Αδιαφοροποίητος τύπος:

1. Αποδιοργανωμένη συμπεριφορά
2. Παραληρητική συμπεριφορά
3. Ψευδαισθήσεις

Θετικά συμπτώματα: υποδηλώνουν διαταραχή ή υπέρβαση της φυσιολογικής λειτουργικότητας. Είναι συνήθως να αρχικά συμπτώματα της σχιζοφρένειας^{51,52}.

1. Παραληρητικές ιδέες

- i. Παρανοειδής : το άτομο πιστεύει ότι οι άλλοι θέλουν να του κάνουν κακό και είναι εχθρικός και καχύποπτος και πολλές φορές επιθετικός.
- ii. Μεγαλείου : διακατέχεται από την αντίληψη υπερβολικής προσωπικής σημαντικότητας.
- iii. Θρησκευτικού περιεχομένου: το άτομο έχει ιδέες που εστιάζονται γύρω από κάποιο θρησκευτικό ζήτημα.

- iv. Σωματικού περιεχομένου: το άτομο έχει ιδέες που αφορούν σε μία παράλογη πεποίθηση για το σώμα του.
  - v. Διωκτικού περιεχομένου: το άτομο θεωρεί ότι καταδιώκεται από άλλους ή ότι συνωμοτούν εναντίον του.
  - vi. Μηδενιστικού περιεχομένου: το άτομο διακατέχεται από δοξασίες ανυπαρξίας
  - vii. Εκπομπής σκέψεων: πιστεύει ότι οι άλλοι μπορούν να ακούσουν την σκέψη του
  - viii. Παρεμβολής σκέψεων: το άτομο διακατέχεται από την παράλογη πεποίθηση ότι οι άλλοι έχουν την ικανότητα να του εισάγουν σκέψεις ενάντια στην θέλησή του.
  - ix. Ελέγχου σκέψεων: το άτομο έχει την παράλογη πεποίθηση ότι οι άλλοι μπορούν να ελέγχουν τις σκέψεις του
2. Ψευδαισθήσεις: συνήθως ακουστικές. Πιθανά και παραισθήσεις
  3. Ψύχωση , η οποία αφορά σε διαταραγμένη ψυχική κατάσταση, κατά την οποία το άτομο δυσκολεύεται να διαχωρίσει την πραγματικότητα από τις δικές του εσωτερικές αντιλήψεις.
  4. Παράδοξη και επιθετική συμπεριφορά
  5. Διαταραχές της δομής και της ροής της σκέψης
    - i. Ηχολαλία
    - ii. Ηχοπραξία
    - iii. Ηχητικοί συνειρμοί
    - iv. Παράλογος τρόπος σκέψης
    - v. Νεολογισμοί
    - vi. Γλωσσική σαλάτα

Αρνητικά συμπτώματα: υποδηλώνουν απώλεια ή έλλειμμα μιας φυσιολογικής ψυχικής λειτουργίας. Αναπτύσσονται προοδευτικά και περιορίζουν την ικανότητά του ατόμου να ανταπεξέρχεται στις απαιτήσεις της καθημερινής ζωής^{51,52}

1. Αλογία
2. Ανεργία
3. Αβουλησία

4. Αμφιθυμία
5. Διαταραχές του συναισθήματος
6. Αμβλύτητα
7. Επιπέδωση συναισθήματος
8. Απροσφορότητα

⇒ **Κατάθλιψη**

Η κατάθλιψη είναι βαριά ασθένεια, σε ορισμένες δε περιπτώσεις, εξαιρετικά επικίνδυνη για τη ζωή. Εάν δεν θεραπευτεί, μπορεί να οδηγήσει στον θάνατο⁵³. Η αυτοκτονία λόγω κατάθλιψης αποτελεί τη δεύτερη πιο συχνή αιτία θανάτου, στα άτομα ηλικίας έως 40 ετών μετά τον θάνατο από τροχαία ατυχήματα. Σχεδόν όλοι οι ασθενείς που πάσχουν από βαριές καταθλιπτικές διαταραχές, έχουν σκεφτεί την αυτοκτονία. Μόλις διαγνωσθεί η κατάθλιψη και αντιμετωπιστεί με την κατάλληλη αγωγή, εξαφανίζεται και η έντονη επιθυμία του θανάτου⁵³⁻⁵⁶.

Ο όρος Κατάθλιψη στην Ψυχιατρική υποδηλώνει μία συγκεκριμένη νόσο, δηλαδή μία διαταραχή η οποία προκαλεί έναν συνδυασμό συμπτωμάτων που δεν συναντάται σε άλλη νόσο. Ένα από τα χαρακτηριστικά του συνδρόμου της Κατάθλιψης είναι και η άσχημη διάθεση και γι'αυτό, το σύνδρομο ονομάστηκε έτσι. Δεν είναι όμως το μοναδικό, ενώ μερικές φορές μπορεί και να απουσιάζει. Σαν αρρώστια, η Κατάθλιψη έχει κάποιους προδιαθεσικούς και αιτιολογικούς παράγοντες που συμβάλλουν στην εμφάνισή της, μια συγκεκριμένη πορεία, πρόγνωση και θεραπεία.⁵³⁻⁵⁶

- Καταθλιπτική διάθεση για το περισσότερο διάστημα της ημέρας, σχεδόν κάθε μέρα.
- Σημειωτέα μειωμένη ένδειξη ενδιαφέροντος ή ευχαρίστησης στην πλειοψηφία των καθημερινών δραστηριοτήτων, σχεδόν όλη τη διάρκεια της ημέρας.
- Σημαντική μείωση του σωματικού βάρους ή αύξηση αυτού ή αυξομειώσεις της όρεξης ανά ημέρα.

- Αϋπνία ή υπερϋπνία.
- Ψυχοκινητική δραστηριότητα ή καθυστέρηση σχεδόν κάθε ημέρα.
- Εξάντληση ή απώλεια ενέργειας κάθε ημέρα.
- Αισθήματα αναξιοτήτας και ενοχής.
- Μειωμένη ικανότητα σκέψης και συγκέντρωσης.
- Επανειλημμένες σκέψεις θανάτου και απόπειρες αυτοκτονίας

⇒ Κλινική Κατάθλιψη

Κλινική κατάθλιψη είναι μία διαταραχή της διάθεσης στην ψυχολογία του πάσχοντος, με την οποία διαταράσσεται η καθημερινότητα του ατόμου λόγω της έντονης δυστυχίας, θλίψης και ματαιοδοξίας που το διακατέχει⁵⁷.

Όλοι οι άνθρωποι, έστω και μία φορά στην ζωή τους, έχουν υπάρξει δυστυχισμένοι, αυτό όμως δεν τους καθιστά κλινικά καταθλιπτικούς. Η κλινική μορφή της κατάθλιψης χαρακτηρίζεται από έντονη βαρυθυμία, τις περισσότερες ώρες της ημέρας, ειδικότερα το πρωί και μειωμένη διάθεση για φυσιολογικές δραστηριότητες και σχέσεις. Για να θεωρηθεί ότι ένα άτομο πάσχει από κλινική κατάθλιψη, πρέπει να έχει αυτά τα συμπτώματα για εκτεταμένο χρονικό διάστημα.

Άλλα συμπτώματα είναι τα εξής^{57,58}:

- Έντονη κόπωση χωρίς αιτία
- Αίσθημα κενού
- Αισθήματα ενοχών
- Αισθήματα απαξίωσης προς τον εαυτό του
- Διαταραχές ύπνου
- Ανησυχία, νευρικότητα, άγχος
- Σκέψεις σχετικά με τον θάνατο ή την αυτοκτονία
- Μειωμένη όρεξη

- Χαμηλή αυτοεκτίμηση
- Δυσκολία συγκέντρωσης
- Θυμός ή ευερεθιστότητα

⇒ Ψυχωσική Κατάθλιψη

Η ψυχωτική κατάθλιψη είναι ένας υπότυπος της μείζονος κατάθλιψης με βαριά καταθλιπτικά συμπτώματα, που συνοδεύουν κάποια μορφή ψύχωσης (πχ παραληρητικές ιδέες ή/και ψευδαισθήσεις). Σε ένα επεισόδιο ψυχωτικής κατάθλιψης, ένα άτομο μπορεί να βιώσει συναισθησία, παραισθήσεις και σπασμωδική συμπεριφορά. Η ψυχωτική κατάθλιψη είναι μια χρόνια, κυκλική κατάσταση. Γενικά ένα άτομο μπορεί να έχει ήπια επεισόδια κατάθλιψης με στιγμές ακραίας ψύχωσης. Η αυτοκτονία είναι κοινή σε άτομα με ψυχωτική κατάθλιψη. Το έντονο άγχος και η χρήση ουσιών, μπορεί να προκαλέσει ένα επεισόδιο ψύχωσης.⁵⁹

Συμπτώματα Ψυχωσικής κατάθλιψης⁵⁹:

- Αποφυγή συναναστροφής με άλλους
- Ψυχική Αναστάτωση - Αναταραχή
- Ψυχοκινητικές διαταραχές
- Συναισθήματα παθολογικής ενοχής
- Αυτοκαταστροφικές σκέψεις
- Σκέψεις και Απόπειρα Αυτοκτονίας
- Ακουστικές ή και οπτικές παραισθήσεις
- Θυμός – Οργή
- Επιθετικότητα
- Απογοήτευση
- Απόγνωση

- Απελπισία

⇒ Σύνδρομο προσαρμογής (Situational Depression or Adjustment Disorder)

Situational depression είναι μια βραχυπρόθεσμη μορφή κατάθλιψης που μπορεί να συμβεί μετά από διάφορες τραυματικές αλλαγές στη ζωή ενός ατόμου, μετά από διαζύγιο, συνταξιοδότηση, απώλυση ή και λόγω θανάτου ενός συγγενή ή στενού φίλου. Οι ειδικοί χαρακτηρίζουν την κατάσταση αυτή ως σύνδρομο προσαρμογής (Adjustment disorder). Ένα άτομο το οποίο μπορεί να έχει αυτό του είδους κατάθλιψη παρουσιάζει συμπτώματα που είναι λίγο πολύ όμοια με την κλινική κατάθλιψη.⁶⁰

Το άτομο με σύνδρομο προσαρμογής αναπτύσσει συναισθηματικά ή και συμπεριφορικά συμπτώματα ως αντίδραση σε ένα αγχωτικό συμβάν⁶¹.

- Θλίψη
- Απελπισία
- Έλλειψη απόλαυσης
- Νευρικότητα
- Ανησυχία
- Απελπισία
- Προβλήματα στον ύπνο
- Δυσκολία συγκέντρωσης
- Σκέψεις αυτοκτονίας
- Αγνοεί σημαντικά καθήκοντα, όπως να πληρώσει λογαριασμούς ή να κάνει εργασία
- Αποφεύγει την οικογένεια ή τους φίλους

⇒ **Μανία**

Πρόκειται για μία εξαιρετικά σοβαρή διαταραχή διάθεσης, η οποία χαρακτηρίζεται από οξύθυμη συμπεριφορά, αυξημένη ενέργεια και διαταραγμένες σκέψεις. Τα επεισόδια της μανίας αποτελούν πάντα σύμπτωμα μιας σοβαρότερης ψυχικής ασθένειας όπως η διπολική διαταραχή και η κλινική κατάθλιψη⁶².

Συμπτωματολογία της μανίας⁶²:

- διαταραχή της συναισθηματικής διάθεσης
- ευφορία
- ευερεθιστότητα
- ιδέες μεγαλείου
- έντονη κυκλοθυμία
- μειωμένη ανάγκη του ύπνου μια της ξεκούρασης
- γρήγορη και δυνατή ομιλία
- Έντονη εναλλαγή σκέψεων
- Γρήγορη μετάβαση από το ένα θέμα στο άλλο σε συζητήσεις
- διάσπαση της προσοχής,
- Υπερκινητικότητα
- υπεραισιοδοξία
- αυξημένη σεξουαλική διάθεση
- συναισθηματική αστάθεια
- παραληρητικές ιδέες και ψευδαισθήσεις
- Κατάχρηση ουσιών

- Επιθετική συμπεριφορά και έντονες εκρήξεις θυμού
- Κάνει πολλές εφήμερες σχέσεις

⇒ **Υπομανία**

Υπομανία είναι ένα ήπιο επεισόδιο μανίας και έχει ίδια συμπτώματα με την μανία, αλλά σε πιο ήπιο βαθμό, όπως η αίσθηση ευφορίας, η ευερεθιστότητα, η αυξημένη σεξουαλική διάθεση και μειωμένη ανάγκη ύπνου⁶³. Η υπομανία, εάν δεν αντιμετωπιστεί σωστά και έγκαιρα είναι πιθανόν να εξελιχθεί σε σοβαρή μανία ή κατάθλιψη⁶⁴.

⇒ **Διπολική διαταραχή**

Η μανιοκατάθλιψη ή αλλιώς διπολική διαταραχή είναι η νόσος, όπου ο ασθενής παρουσιάζει σε κάποιες φάσεις της ζωής του μανία και σε κάποιες άλλες κατάθλιψη⁶⁵

⇒ **Ερωτομανία**

Ερωτομανία ή σύνδρομο Clerambaul είναι μία παραληρητική διαταραχή, όπου έχει να κάνει με την πεποίθηση ενός ψυχιατρικού ασθενή, ότι ένα συγκεκριμένο πρόσωπο είναι ερωτευμένο μαζί του⁶⁶.

Η πλειοψηφία των ασθενών της ερωτομανίας είναι γυναίκες και συνήθως η ψυχική νόσος αυτή, αποτελεί σύμπτωμα άλλων ψυχιατρικών διαταραχών, όπως την σχιζοφρένεια⁶⁶.

Οι αυταπάτες που παρουσιάζουν, δεν υφίστανται λόγω ουσιών, φαρμάκων ή μιας ψυχικής ασθένειας. Επομένως το άτομο παρουσιάζει μόνο παραισθήσεις, χωρίς κάποια άλλη περίεργη ή πρωτοφανή συμπεριφορά⁶⁷.

Τα κύρια συμπτώματα ερωτομανούς ατόμου είναι^{66,68,69}:

- αδιαμφισβήτητη πίστη ότι το άλλο άτομο είναι ερωτευμένο μαζί του.
- παραισθήσεις
- έχει την πεποίθηση ότι του στέλνει κρυφά μηνύματα το άλλο άτομο που έχει στοχοποιήσει
- Εμμονές με τον υποτιθέμενο “μυστικό θαυμαστή” οι οποίες περιλαμβάνουν κρυφή παρακολούθηση, γράμματα προς το άλλο άτομο, προσπάθειες για να έρθει σε επαφή με το άλλο άτομο.
- Σε λιγοστές περιπτώσεις εμφανίζει επιθετικότητα

⇒ Παραφιλία

Ο επιστημονικός όρος “paraphilia” ορίζει το σύνολο των σεξουαλικών συμπεριφορών, που δεν έχουν τίποτα να κάνουν με την πράξη της σεξουαλικής αναπαραγωγής. Χαρακτηρίζεται από σεξουαλική διέγερση, που προκαλείται από ενέργειες ή καταστάσεις που δεν σχετίζονται άμεσα με τον συνηθισμένο τρόπο σεξουαλικής συνεύρεσης. Η παραφιλία, αφορά στις περισσότερες περιπτώσεις και τα δύο φύλα.⁷⁰

Οι παραφιλίες είναι συναισθηματικές διαταραχές, που χαρακτηρίζονται από σεξουαλικές φαντασιώσεις, σεξουαλικές παρορμήσεις ή συμπεριφορές που είναι επαναλαμβανόμενες. Εμφανίζονται σε περίοδο τουλάχιστον έξι μηνών και προκαλούν δυστυχία ή παρεμποδίζουν το άτομο να είναι λειτουργικό. Οι συμπεριφορές αυτές σχετίζονται με i) μη ανθρώπινα αντικείμενα, ii) τλαιπωρία ή ταπείνωση του εαυτού του ή του συντρόφου του, ή iii) παιδιά ή άλλα άτομα που δεν συναινούν. Επίσης τα άτομα που αντιμετωπίζουν ένα τέτοιο πρόβλημα, μπορεί να έχουν προσωπικά και κοινωνικά προβλήματα. Μια συμπεριφορά, μπορεί να είναι παράνομη, ανήθικη και ανεπιθύμητη ή να προκαλέσει δυσφορία, χωρίς να αποτελεί έκφραση μιας υποκείμενης ψυχικής διαταραχής. Οι σχετικές συμπεριφορές ενδέχεται επίσης, να έχουν σοβαρές κοινωνικές και νομικές συνέπειες.⁷¹

Μπορούν να χωριστούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες :

- Παραφιλίες με προτίμηση παθολογικού ερωτικού στόχου
- Παραφιλίες με παθολογική ερωτική δραστηριότητα (διαδικασία).

Κύριες παραφιλίες:

Υπάρχουν διάφοροι τύποι παραφυλιών, ο καθένας από τους οποίους, έχει διαφορετική εστίαση στη σεξουαλική διέγερση του πάσχοντα⁷².

- **Επιδειξιομανία:** Τάση προς έκθεση των γεννητικών οργάνων προς ένα στοχευόμενο πρόσωπο.
- **Φετιχισμός:** Χρησιμοποίηση αντικειμένων που δεν σχετίζονται άμεσα με τη σεξουαλικότητα (π.χ. παπούτσια, είδη ένδυσης κλπ.) ή τα μέρη του σώματος ενός ατόμου, ώστε να ενεργοποιηθεί η σεξουαλική διέγερση.
- **Εφαψιμανία:** Η ανάγκη που οδηγεί στην αφή του σώματος ενός προσώπου, συνήθως παρά τη θέλησή του τελευταίου.
- **Παιδοφιλία ή παιδεραστία:** Έλξη προς παιδιά (αγόρια ή κορίτσια), προεφηβικής ηλικίας.
- **Σεξουαλικός σαδισμός:** Ανάγκη σεξουαλικής έκφρασης με πόνο ή εξευτελισμό προς τον / την σεξουαλικό σύντροφο.
- **Σεξουαλικός μαζοχισμός:** Αναζήτηση αισθήματος πόνου ή ταπείνωσης.
- **Παρενδυσία:** Διέγερση και σεξουαλική ευχαρίστηση, με την αμφίεση των ρούχων του αντίθετου φύλου.

- Ηδονοβλεψία: Διέγερση με την οπτική επαφή σεξουαλικής συνεύρεσης τρίτων προσώπων, κρυφά ή φανερά.

4.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ MULLEN

Για να διευκολυνθεί η διάγνωση και η θεραπεία, ο ψυχολόγος Mullen και οι συνεργάτες του, κατέταξαν τους stalkers σε 5 κατηγορίες , με γνώμονα το κίνητρο της παρενοχλητικής συμπεριφοράς τους, τις συνθήκες στις οποίες προέκυψε η συμπεριφορά αυτή και της διαγνωστικής κατάστασης των δραστών⁷³⁻⁷⁶. Οι κατηγορίες που χρησιμοποιούνται ευρέως μέχρι και σήμερα είναι :

1. διώκτης που έχει βιώσει απόρριψη (the rejected stalker)
2. διώκτης που επιζητεί την οικειότητα (the intimacy seeker)
3. άδοξος μνηστήρας (the incompetent suitor)
4. διώκτης που έχει βιώσει πικρία (the resentful stalker)
5. διώκτης σεξουαλικής παρενόχλησης (the predatory stalker)

Οι stalkers όπου έχουν βιώσει απόρριψη είναι η πιο κοινή κατηγορία των stalkers⁷⁷. Το θύμα τους είναι ο/η πρώην σύντροφός τους, αφότου τελειώσει η σχέση τους ή κοντεύει να τελειώσει^{77,78}. Οι απορριφθέντες κυνηγοί δεν μπορούν να εγκαταλείψουν και να αποχωρίσουν από μία ολοκληρωμένη σχέση τους^{79,80}. Οι stalkers που απορρίφθηκαν από τον/την σύζυγο τους ή τον εραστή τους ή την ερωμένη τους, έχουν την τάση είτε να επιδιώκουν συμφιλίωση με τον πρώην σύντροφό τους, είτε να θέλουν εκδίκηση^{79,80}. Οι στόχοι τους, εξαρτώνται από τις αντιδράσεις του θύματος⁷⁸. Στην πράξη, οι συμπεριφορές που στοχεύουν στην συμφιλίωση και εκείνες που στοχεύουν στην εκδίκηση συνυπάρχουν συχνά, παράγοντας ένα κυμαινόμενο μίγμα κατευνασμού και επιθετικότητας⁸¹. Η παρενόχληση εδώ , είναι συνεχής για δύο συγκεκριμένους λόγους. Πρώτον, γιατί με αυτό τον τρόπο θεωρούν ότι διατηρούν μία σχέση και επαφή με το άτομο εστίασής τους και δεύτερον, επειδή προσφέρεται στον θύτη μία ευκαιρία για να εκτονώσει την οργή που έχει προκύψει από τις χαμένες ελπίδες και την απογοήτευση από την μη

εκπλήρωση των προσδοκιών του⁸¹. Οι stalkers εδώ, είναι οι πιο επίμονοι και συχνά χρησιμοποιούν τον εκφοβισμό έναντι στα θύματα⁷⁸. Αυτοί οι θύτες, είναι οι ανθεκτικότεροι στο να καταβάλλουν προσπάθεια για να εκπληρωθούν τα θελήματά τους⁷⁸. Έχουν υψηλά επίπεδα ναρκισσισμού και ζηλοτυπίας⁷⁸. Επιπρόσθετα, μερικοί από αυτούς έχουν αισθήματα ταπείνωσης, εξάρτησης και φτωχές ικανότητες κοινωνικοποίησης με αποτέλεσμα, να έχουν μικρό κοινωνικό κύκλο⁷⁸. Πολλοί από αυτήν την κατηγορία έχουν στο ιστορικό τους, διαπράξει κάποια εγκληματική επίθεση εναντίον του συντρόφου του ή έχουν δεχθεί ενδοοικογενειακή βία^{77,81}.

Οι stalkers εδώ, μπορεί να πάσχουν από ένα σύνολο ψυχικών ασθενειών όπως, ναρκισσιστική, οριακή και εξαρτητική διαταραχή προσωπικότητας. Ακόμα, πολλοί από αυτούς πάσχουν από διάφορα είδη κατάθλιψης, όπως η απλή κατάθλιψη, η κλινική και η ψυχωτική. Τέλος, είναι πιθανόν να έχουν σύνδρομο προσαρμογής.

Οι **διώκτες που επιζητούν οικειότητα**, επιδιώκουν να δημιουργήσουν μία σχέση με το θύμα τους, που θεωρούν ότι είναι η αληθινή αγάπη τους, ανεξάρτητα από τις επιθυμίες του στόχου τους και τείνουν να πλάθουν με το μυαλό τους, ότι, το άτομο που στοχεύουν, είναι κάτι μοναδικό, που αγγίζει την τελειότητα^{73,77}. Η καταδίωξη εδώ είναι συνεχής, γιατί δημιουργεί στους θύτες την αυταπάτη, ότι έχουν μία σχέση και τους παρέχει ελπίδες και όνειρα για μία ενδεχόμενη ένωση με τα θύματά τους. Μερικοί από αυτούς έχουν την ψευδαίσθηση ότι η αγάπη τους είναι αμοιβαία⁷³. Οι θύτες, δεν γνωρίζουν προσωπικά το θύμα, ωστόσο συμπεριφέρονται σαν να έχουν σχέση μαζί τους. Επίσης, μπορεί να έχουν την αυταπάτη, ότι η προσπάθειά τους θα είναι τελικά επιτυχής⁷³. Οι stalkers που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία είναι συχνά στερημένοι από σεξουαλικές σχέσεις⁸¹. Είναι ντροπαλοί και απομονωμένα πρόσωπα⁷⁸. Αρκετοί stalkers, εδώ είναι επιρρεπής στην ζήλια και εξοργίζονται με την αδιαφορία του επίδοξου συντρόφου στις προσεγγίσεις που του έκαναν και πολλές φορές διαπράττουν βία^{73,78}. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν και οι stalkers των επωνύμων.

Οι περισσότεροι από αυτούς, έχουν ερωτομανία και τους υπόλοιπους τους στοιχειώνει η παθολογική αγάπη⁷⁷. Ακόμα, υπάρχει ένα μικρό ποσοστό, όπου οι stalkers πάσχουν από σχιζοφρένια και συγκεκριμένα αδιαφοροποίητου τύπου. Ακόμα, πολλοί από αυτούς, ασθενούν από διαφορές μορφές διαταραχών προσωπικότητας. Ειδικότερα, από παρανοειδής, οριακή, σχιζότυπη και εξαρτητική. Τέλος, μερικοί ενδέχεται να έχουν ψυχωτική κατάθλιψη.

Οι **άδοξοι μνηστήρες** είναι αποκλειστικά άνδρες οι οποίοι έχουν ζητήσει ραντεβού από γυναίκες και έχουν απορριφθεί⁷³. Όταν απορρίπτονται αρχίζουν την καταδίωξη καθώς αυτό οφείλεται στον εκνευρισμό, στην υπεροψία και στην αισιοδοξία ότι η συμπεριφορά τους θα αλλάξει την άποψη της γυναίκας και θα εκπληρώσουν τα θέλω τους⁷³. Εν αντιθέσει με τους intimacy stalkers, δεν είναι ερωτευμένοι με το θύμα και δεν επιδιώκουν τόσο την σχέση αλλά απλώς ένα ραντεβού ή μία πρώτη επαφή⁸¹. Επίσης, εδώ οι stalkers γνωρίζουν ότι τα συναισθήματά τους δεν είναι αμοιβαία, κι όμως εξακολουθούν την παρενόχληση, χρησιμοποιώντας αντιπαραγωγικές και τρομοκρατικές μεθόδους. Η καταδίωξη που εκτελούν, έχει βραχεία διάρκεια, δηλαδή δεν επιμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα σε σχέση με stalkers άλλων κατηγοριών, πιθανόν επειδή έχουν λάβει κάποια ικανοποίηση, συνεπώς έπειτα από κάποιες μέρες ή εβδομάδες σταματούν την παρενόχληση^{81,78}. Το αρνητικό της υπόθεσης είναι ότι επαναλαμβάνουν αυτήν την συμπεριφορά σε καινούργιους στόχους. Ακόμα, είναι πιθανόν να έχουν παρενοχλήσει και άλλες γυναίκες στο παρελθόν. Χαρακτηρίζονται ως πνευματικά περιορισμένοι, με πρωτόγονες τεχνικές του φλερτ και είναι κοινωνικά αδέξιοι⁷³. Κύριο χαρακτηριστικό τους είναι ότι έχουν την τάση να είναι κοινωνικά απροσάρμοστοι⁷³.

Σε αυτήν την κατηγορία, οι δράστες, κυρίως πάσχουν από διαταραχές προσωπικότητας όπως, η σχιζότυπη, η οριακή, η ναρκισσιστική και η δραματική. Οι υπόλοιποι, πιθανόν να έχουν μανία ή υπομανία

Οι διώκτες που έχουν βιώσει πικρία, πιστεύουν ότι έχουν ταπεινωθεί και ότι έχουν αισθήματα αδικίας και αρχίζουν να καταδιώκουν για να εκφράσουν την δυστυχία τους και την οργή τους, επομένως, αυτό που αναζητούν είναι εκδίκηση και όχι σχέση⁷³. Οι μισοί βρίσκονται ενάντια ενός συγκεκριμένου ατόμου, το οποίο γίνεται το θύμα του, και οι άλλοι μισοί έχουν ένα γενικό παράπονο και επιλέγουν τα θύματά τους τυχαία, με κριτήριο να μοιάζουν με εκείνους που τον έχουν καταπιέσει ή τον έχουν ταπεινώσει^{73,78}. Σκοπεύουν να εκφοβίσουν και να στεναχωρήσουν το θύμα⁷⁷. Αρχίζουν την παρακολούθηση για να ανακαλύψουν τις αδυναμίες του θύματος και σπάνια δίνουν κάποια προειδοποίηση, επομένως το θύμα πιάνεται εξ απροόπτου⁷⁷. Εδώ οι stalkers πιθανόν να σταματήσουν την καταδίωξη εάν υποστούν νομικές κυρώσεις⁷⁸. Αισθάνονται δικαιολογημένοι κατά την επίτευξη του στόχου τους, ως θύματα που αγωνίζονται ενάντια στην αδικία και την καταπίεση. Η καταδίωξη συχνά υποστηρίζεται από μία φαρισαϊκή δέσμευση, που ενισχύεται από τις ικανοποιήσεις που λαμβάνονται από την αίσθηση δύναμης και ελέγχου που παρέχει.

Πολλοί από τους δράστες, έχουν παρανοειδή ή σχιζότυπη διαταραχή προσωπικότητας και άλλοι παραφυλία. Επίσης έχουν παραισθητικές διαταραχές το οποίο συνδέεται με άλλες σοβαρές ψυχικές νόσους, όπως σχιζοφρένεια αδιαφοροποίητου ή παρανοειδή τύπου, ψυχωτική κατάθλιψη, μανία και διπολική διαταραχή.

Οι διώκτες σεξουαλικής παρενόχλησης, ετοιμάζονται να κακοποιήσουν σεξουαλικά το θύμα τους, το οποίο τους είναι γνώριμο ή το επιλέγουν τυχαία^{73,78}. Δεν θέλει σχέση με το θύμα, αλλά θέλει να έχει την αίσθηση της δύναμης και του ελέγχου. Τείνουν να έχουν πεποηθήσεις πριν από την σεξουαλική επαφή⁷³. Το stalking που ασκούν στα θύματά τους, είναι ένας συνδυασμός της συλλογής πληροφοριών, μιας πρόβας στην φαντασία και της εισβολής μέσω της συγκαλυμμένης παρακολούθησης. Έρχονται σε ηδονή από τις πληροφορίες που συλλέγουν σχετικά με το θύμα και φαντασιώνονται την επίθεση⁷³. Δεν έρχονται σε προσωπική επαφή με τα θύματά τους πριν από την επίθεση και δεν τα παρενοχλούν ενώ τα παρακολουθούν⁷⁸. Συνήθως οι συμπεριφορές τους μπορεί να είναι η παρατήρηση του θύματος, τα άσεμνα τηλεφωνήματα, η επιδειξιμανία, ο φετιχισμός και η ηδονοβλεψία⁷⁸. Η καταδίωξη είναι ένα μέσο για το τέλος, όπου το τέλος είναι η επίθεση, αλλά συντηρείται από της ευχαρίστηση της δύναμης και του ελέγχου που κατέχουν. Η παρενόχληση αυτών των stalkers συνήθως κρατάει μικρό χρονικό διάστημα, αλλά γίνονται

βίαιοι⁷⁸. Οι αρπακτικοί stalkers, συχνά, έχουν φτωχό αυτοσεβασμό, φτωχές κοινωνικές δεξιότητες (ειδικά σε ρομαντικές σχέσεις) και χαμηλό επίπεδο δείκτη νοημοσύνης⁷⁸.

Οι περισσότεροι, έχουν διαγνωστεί από παραφιλία. Επίσης, η επικίνδυνη αυτή κατηγορία δραστών, μπορεί να πάσχουν από σχιζότυπη διαταραχή προσωπικότητας και μανία. Τέλος, πολλοί τύποι σχιζοφρένειας μπορούν να συνδεθούν με αυτήν την κατηγορία όπως παρανοειδής, αποδιοργανωμένος και αδιαφοροποίητος.

Στην μελέτη των ανήλικων stalkers, ο Purcell και οι λοιποί, διαπίστωσαν ότι οι περισσότεροι νεότεροι δράστες κατατάσσονταν στους rejected, στους intimacy seekers και στους predatory stalkers⁷⁶. Σε αντίθεση με τους ενήλικες recentful stalkers, αποφάνθηκαν υποκινούμενοι από το stalking, ως επέκταση του bullying και της εκδίκησης για μία αντιληπτή προσβολή ή ένα πλήγμα. Η τελευταία κατηγορία αντιπαραβάλλεται με την αντίστοιχη κατηγορία των ενήλικων, δεδομένου ότι τα αντίποινα στο θύμα είναι πολύ πιο άμεσα στους ανηλίκους, ενώ στους ενήλικες, η επιθυμία για τιμωρία διαρκεί μεγαλύτερο χρονικό διάστημα λόγω του μηρυκασμού, σχετικά με την αντιληπτή θυματοποίηση ή αδικία τους, σε συνδυασμό με την ικανοποίηση του ισχυρού αισθήματος και του ελέγχου. Μία τελευταία θεωρία που παρατηρείται, σχετίζεται με την αποδιοργανωμένη και διαταραγμένη παρενόχληση από νέους ανθρώπους που βρίσκονται σε πόλεμο με το περιβάλλον τους και συνήθως στοχεύουν πολλαπλά θύματα.⁷⁶

Στους ενήλικους stalkers, υπάρχουν διαφορές στα κίνητρά τους για καταδίωξη, μεταξύ των δύο φύλων. Τα θηλυκά συνήθως παρακινούνται από την επιθυμία τους να δημιουργήσουν σχέση με το θύμα, δηλαδή ανήκουν κατά κύριο λόγο στην κατηγορία intimacy seekers, σε αντίθεση με τα αρσενικά που τα πιο πολλά θέλουν να διατηρήσουν μία σχέση με τον πρώην σύντροφό τους, δηλαδή ανήκουν στην κατηγορία rejected stalkers. Η φύση της προγενέστερης σχέσης με το θύμα επίσης διαφέρει, με τις γυναίκες, να είναι λιγότερο πιθανό από τους άνδρες, να παρενοχλούν τους ξένους και με περισσότερες πιθανότητες, να παρενοχλούν θύματα του ίδιου φύλου. Ταυτοχρόνως, τα πλαίσια για την καταδίωξη διαφοροποιούνται μεταξύ ανδρών και γυναικών. Η αξιοσημείωτη αντίθεση είναι η τάση των γυναικών stalkers να έρχονται σε επαφή με τα θύματα μέσω τηλεφωνικών κλήσεων, ενώ οι άνδρες προτιμούν την λιγότερη άμεση μέθοδο.⁷⁶

4.2 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Δυστυχώς, δεν υπάρχει μια συγκεκριμένη συμπεριφορά και ψυχολογία στο προφίλ ενός stalker¹². Στην πραγματικότητα πολλοί ειδικοί θεωρούν ότι κάθε stalker είναι διαφορετικός, καθώς όχι μόνο είναι δύσκολο να κατηγοριοποιήσεις την συμπεριφορά του, αλλά ακόμα πιο δύσκολο να βρεις αποτελεσματικές στρατηγικές για να αντιμετωπίσεις τέτοιου είδους συμπεριφορές¹².

Κατά την διάρκεια των προηγούμενων δύο δεκαετιών, διάφορες ερευνητικές ομάδες, προσπάθησαν να ταξινομήσουν τις συμπεριφορές του stalking. Επειδή οι stalkers δεν έχουν όλοι τις ίδιες συμπεριφορές και τακτικές, ήθελαν να κατηγοριοποιήσουν τις συμπεριφορές ώστε να προσδιοριστούν ευκολότερα οι διαφορές μεταξύ των ετερογενών ομάδων των δραστών stalkers⁸². Αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα, οι διαφορές των ομάδων να είναι ειδικά προφητικές για ορισμένες τακτικές που επρόκειτο να ακολουθήσει ένας stalker σε κάποιο περιστατικό, η οποίες θα ήταν επικίνδυνες για το θύμα, όπως η βία, οι απειλές ή κάποιο άλλο είδους εγκληματικής συμπεριφοράς. Ένας stalker μπορεί να χρησιμοποιήσει μία ή και περισσότερες τακτικές για να προσεγγίσει το στόχαστρό του ⁸². Άρα, οι ερευνητές είχαν στόχο να προστατεύονται περισσότερο τα θύματα αυτού του είδους παρενοχλητικής συμπεριφοράς.

Η τυπολογία, όχι των stalkers, αλλά των τακτικών και των στρατηγικών που χρησιμοποιούν στην καταδίωξη των θυμάτων τους, έχει αναλυθεί από τον Spitzberg και τους συναδέλφους του, ο οποίοι τακτοποίησαν οκτώ κατηγορίες συμπεριφορών του stalking⁸²⁻⁸⁴.

Οι κατηγορίες είναι η εξής:

- **Μεσολαβηθέντες επαφές (Mediate contact)** : είναι όλο και περισσότερο κοινές και στρατολογούν την χρήση της τεχνολογίας. Ο δράστης χρησιμοποιεί μεθόδους όπως τηλεφωνήματα, μηνύματα στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και γραπτά μηνύματα στο

κινητό τηλέφωνο. Με πιο ακραίες μορφές του αυτό μπορεί να αναπτυχθεί σε cyberstalking⁸²⁻⁸⁴.

- **Υπερβολική οικειότητα (Hyperintimacy behavior):** Αφορά μία ρομαντική, ερωτοτροπική συμπεριφορά, σε ακραίο επίπεδο. Εδώ ο θύτης στέλνει πολλές κάρτες στο θύμα, δώρα, λουλούδια, e-mails και κάνει αμέτρητα τηλεφωνήματα. Αρχικά αυτή η συμπεριφορά μοιάζει ωραία και θα μπορούσε το θύμα να κολακευτεί, αλλά στην πορεία η αδίστακτη καταγιγιστική αγάπη, παίρνει τελείως αντίθετη ροπή σταδιακά, μοιάζει ανηλεής, παίρνει μία απελπισμένη και αντιπαραθετική ποιότητα με τον καιρό και κάνει το θύμα να αισθάνεται μία τρομακτική απόγνωση⁸²⁻⁸⁴

- **Διεπιδραστική επαφή (International contact):** σχετίζεται με προσπάθειες για απευθείας διαπροσωπικές συναντήσεις. Αυτό μπορεί να κυμαίνεται από το, ο stalker, να κάθεται μερικά τραπέζια μακριά από το θύμα σε κάποιο εστιατόριο ή ακόμα και να γίνει θαμώνας στο αγαπημένο εστιατόριο του θύματος ώστε να το συναντάει συχνότερα, να ξεκινήσει να εργάζεται στον χώρο εργασίας του θύματος, να εγγραφεί στο ίδιο τμήμα του κολλεγίου του θύματος και τέλος να προσπαθήσει να το πλησιάσει μέσω τρίτων προσώπων⁸²⁻⁸⁴.

- **Τακτικές επιτήρησης (Sveillance tactics):** είναι ουσιαστικά κατασκοπία. Ο stalker ακολουθεί το θύμα παντού, κλέβει φωτογραφίες και βίντεό του, διαπράττει ηλεκτρονική πειρατεία στο e-mail ή κάποιον διαδικτυακό λογαριασμό του και συνδέει GPS με το αμάξι του θύματος ώστε να το παρακολουθεί και να ξέρει που βρίσκεται ανά πάσα στιγμή. Μερικές φορές, αυτό συμβαίνει κρυφά, ώστε να συλλέξει οποιαδήποτε πληροφορία για το θύμα, ενώ άλλες φορές, αφήνει να γνωρίζει το θύμα την ύπαρξή του, χωρίς να αποκαλύπτει την ταυτότητά του, ώστε να είναι πιο τρομακτικό και εκφοβιστικό⁸²⁻⁸⁴.

- **Εισβολικές τακτικές (Invasion tactics):** κλιμακώνει την αδιακρισία της καταδίωξης. Ο stalker μπορεί να διαρρήξει το σπίτι ή τον χώρο εργασίας του θύματος, κλέβει τα αρχεία του ηλεκτρονικού του υπολογιστή, προσβάλλει πληροφορίες που αφορούν τον στόχο του και υπάρχει πιθανότητα να ληστέψει ή βανδαλίσει υλική ιδιοκτησία του θύματος⁸²⁻⁸⁴.

- **Παρενόχληση και εκφοβισμός (Harassment and intimidation):** αντιπροσωπεύουν μία αυστηρότερη μορφή διαπροσωπικής επεμβατικότητας. Το θύμα μπορεί να δέχεται λεκτικές προσβολές, ο stalker μπορεί να επιχειρήσει να προξενήσει ζημιά στην υπόληψη του θύματος χρησιμοποιώντας τρίτα πρόσωπα, φίλοι και συγγενείς του μπορεί να δέχονται εξίσου παρενοχλητικές συμπεριφορές και να προσπαθήσει να διακινδυνεύσει την θέση εργασίας του θύματος⁸²⁻⁸⁴.

- **Συμπεριφορές εξαναγκασμού και απειλής (Coercion and treat behaviors):** αντιπροσωπεύουν μία ακόμα σοβαρότερη κλιμάκωση με υψηλό το ενδεχόμενο κινδύνου προς το θύμα. Ο stalker ενδέχεται άμεσα να απειλήσει και να βλάψει το θύμα, την οικογένεια του, τους φίλους του, τα κατοικίδια του ή να προκαλέσει βλάβη στο σπίτι και στο αυτοκίνητό του. Σε μία απελπισμένη προσπάθεια να επηρεάσει το θύμα, μπορεί να απειλήσει ότι θα αυτοκτονήσει, ώστε να βάλει το θύμα να έχει τύψεις σκεπτόμενο πως είναι υπεύθυνο για πιθανές παράλογες πράξεις του stalker, οι οποίες όμως συνήθως δε πραγματοποιούνται, αφού σκοπό έχουν κυρίως τον εκφοβισμό του θύματος⁸²⁻⁸⁴.

- **Σωματική επιθετικότητα και βία (Physical aggression and violence):** Αποτελεί την πιο αυστηρή και δυνητικά θανατηφόρα έκβαση του stalking. Μπορεί να

συμπεριλαμβάνει σοβαρούς καταστροφικούς βανδαλισμούς ή εμπρησμούς, σωματική επίθεση, βιασμό, δολοφονία, αυτοκτονία, δολοφονία-αυτοκτονία και επιθέσεις σε φίλους, συναδέλφους, ή σε μέλη της οικογένειας του θύματος⁸²⁻⁸⁴.

Οι stalkers που επιλέγουν αυτές τις τακτικές, πάντα διαγιγνώσκονται με βαριάς μορφής ψυχικών ασθενειών. Συνήθως, αυτές μπορεί να είναι παραφυλίες, σχιζότυπη διαταραχή προσωπικότητας, παρανοειδής, αποδιοργανωμένος, ή αδιαφοροποίητος τύπος σχιζοφρένειας και βαριάς μορφής μανίας. Για τον λόγο αυτόν, καταδιώξεις τέτοιας μορφής, χρήζει άμεσης παρέμβασης από τους αρμόδιους ώστε να γίνει η σύλληψη του δράστη και να τιωρηθεί όπως του αναλογεί. Επίσης, είναι ιδιαίτερα σημαντική η ψυχιατρική παρακολούθηση του και η προσπάθεια αντιμετώπισης των ψυχιατρικών του προβλημάτων του.

4.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ZONA, SHARMA & LANE

Κάποιοι εγκληματολόγοι-ψυχολόγοι, οι οποίοι μελετούν εγκληματικές συμπεριφορές, ξεκίνησαν να ερευνούν τον τρόπο σκέψης και τα κίνητρα των stalkers¹².

Οι Zona, Sharma και Lane πρότειναν την πρώτη ευρέως γνωστή τυπολογία βασισμένη στη σχέση του stalker και του θύματος⁸⁵⁻⁸⁷. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να ταυτοποιήσουν τρεις ιδιαίτερους τύπους stalker-θύματος, χωρίζοντάς το σε 3 τρείς κατηγορίες⁸⁵⁻⁸⁷.

1. Διώκτες ψυχωτικής αγάπης (Love obsession stalkers)
2. Διώκτες με απλές εμμονές (Simple obsession stalkers)
3. Ερωτομανείς διώκτες

- **Διώκτες ψυχωτικής αγάπης:** Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν, οι stalkers οι οποίοι ανέπτυξαν ένα είδος εμμονικής ή ψυχωτικής αγάπης με ένα άτομο, το οποίο δεν είχαν ποτέ σχέση. Ο στόχος μπορεί να είναι απλά ένας γνωστός ή ακόμα ένας εντελώς άγνωστος. Το 20-25% των περιπτώσεων stalking, ανήκουν σε αυτή την κατηγορία. Επιπλέον, σε αυτή την ομάδα συμπεριλαμβάνονται και οι stalkers οι οποίοι παθαίνουν εμμονή με ανθρώπους της καθημερινότητάς τους, όπως τους συνεργάτες τους, τους γυμναστές τους, ανθρώπους που μπορεί να συναντήσουν τυχαία στο δρόμο ή ακόμα και διάσημους σταρ. Πιο συγκεκριμένα, στοχεύουν θύματα που συναντούν στα μέσα μαζικής ενημέρωσης ή σε διαδικτυακά φόρουμ.¹²

Σε αυτή την ομάδα, οι stalker είναι πολύ πιθανόν να βρίσκονται στον άξονα I του DSM και να πάσχουν από σοβαρές ψυχικές διαταραχές, όπως η σχιζοφρένεια, η παράνοια και η διπολική διαταραχή. Ανεξάρτητα όμως από τις διαταραχές, όλοι εμφανίζουν παραισθητικές σκέψεις και συμπεριφορές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, να δημιουργούν φανταστικές σχέσεις με άτομα τα οποία τα γνωρίζουν ελάχιστα ή και καθόλου διότι, δεν μπορούν να αναπτύξουν αληθινές σχέσεις στην ζωή τους. Έτσι, επινοούν φανταστικές ιστορίες, αντίθετες από την πραγματικότητα και παριστάνουν πως είναι αληθινές.

Αυτοί οι stalkers, όχι μόνο ζουν στην δική τους μυθοπλασία, αλλά περιμένουν και το θύμα να μπει στο ρόλο. Προσπαθούν απεγνωσμένα να δημιουργήσουν σχέση με το θύμα, όταν όμως αυτό δεν συμβαίνει, αρχίζουν τις απειλές και τους εκφοβισμούς. Επίσης, αν όλα αυτά αποτύχουν, οι stalkers μπορεί να χρησιμοποιήσουν μέχρι και βία. Τέλος, πολλοί θεωρούν ότι αν δεν καταφέρουν να είναι κάτι σημαντικό στην ζωή του θύματος, τότε θα γίνουν κάτι άσχημο για αυτούς, με αποτέλεσμα κάποιοι να δολοφονούν τα θύματά τους.¹²

- **Διώκτες με απλές εμμονές:** Στη δεύτερη κατηγορία ανήκει το 70-80 % των περιπτώσεων του stalking, η οποία είναι και η πιο συνηθισμένη^{12,85}. Καθώς αυτό που την ξεχωρίζει, είναι ότι στο παρελθόν το θύμα και ο stalker είχαν κάποιου είδους σχέση προσωπική ή ερωτική¹². Οι σχέσεις αυτές, μπορεί να είναι στο πλαίσιο του εργασιακού περιβάλλον (εργοδότης-εργαζόμενος), στον ιατρικό χώρο (ιατρός-ασθενής) ή μπορεί να έχουν μόνο ερωτικές σχέσεις⁸⁵. Ουσιαστικά σε αυτή την κατηγορία ανήκουν όλα τα

περιστατικά βίας, συμπεριλαμβανόμενου και του stalking¹². Σύμφωνα με την θεωρία της Ζона και των υπολοίπων το κίνητρο των stalker είναι να αναγκάσουν το θύμα να γυρίσει πίσω στη σχέση τους ή να πάρουν εκδίκηση⁸⁵. Σε αυτή την κατηγορία οι stalkers, μπορεί να πάσχουν ή και όχι από ψυχικές διαταραχές. Σίγουρα όμως, αντιμετωπίζουν διαταραχές προσωπικότητας. Σύμφωνα με κάποιους εγκληματολόγους-ψυχολόγους, οι οποίοι προσπάθησαν να αναγνωρίσουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά στην προσωπικότητα και την συμπεριφορά των stalkers, σε αυτή την κατηγορία, αυτά τα άτομα χαρακτηρίζονται¹²:

- Κοινωνικά ανίκανοι και απροσάρμοστοι
- Συναισθηματικά ανώριμοι
- Αδύναμοι
- Ανίκανοι να κάνουν κάποια σχέση
- Ζηλιάρηδες, στα όρια της παράνοιας
- Ανασφαλείς με τον εαυτό τους και με χαμηλή αυτοεκτίμηση

Η αυτοεκτίμηση των stalker εδώ, εξαρτάται από την σχέση που έχει με τον σύντροφό του. Σε πολλές περιπτώσεις, χρησιμοποιούν εκφοβισμούς και βία στο σύντροφό τους, για να αυξήσουν την αυτοεκτίμησή τους. Η άσκηση βίας τους κάνει να νιώθουν πιο δυνατοί από ότι αισθάνονται. Σε πιο ακραίες περιπτώσεις, τέτοιες προσωπικότητες προσπαθούν να έχουν τον έλεγχο του σύντροφο τους σε κάθε πλευρά της ζωής τους¹². Επίσης, επειδή υπάρχουν λιγότερα εμπόδια, για να έρθουν σε σωματική επαφή μεταξύ κυνηγού και θύματος, αυτές οι περιπτώσεις stalking, έχουν την υψηλότερη πιθανότητα να οδηγήσει σε βία⁸⁵.

- **Ερωτομανείς stalkers:** Σε αυτή την κατηγορία οι stalker καταδιώκουν θύματα, τα οποία δεν γνωρίζουν και έχουν την ψευδαίσθηση ότι το θύμα είναι ερωτευμένο μαζί του^{85,88}. Σύμφωνα με το σύστημα κατηγοριοποίησης της Ζона, μπορεί αυτή η κατηγορία να είναι η σπανιότερη, όμως είναι οικεία σε πολλούς κλινικούς ιατρούς

από την ψυχιατρική λογοτεχνία και συμπίπτει με παραληρητική διαταραχή, ερωτομανούς τύπου . Τις περισσότερες φορές καταδιώκουν ανθρώπους τους οποίους δεν γνωρίζουν πάρα μόνο από τα μέσα ενημέρωσης, την διασκέδαση ή τα πολιτικά ⁸⁸ . Σε αντίθεση, οι stalkers με απλές εμμονές, είχαν κάποια σχέση στο παρελθόν με τα θύματα τους και πολλοί ξεκίνησαν να καταδιώκουν, όταν η σχέση τους τελείωσε ή όταν διέκριναν ένα είδος κακομεταχείρισης στο σημείο καταδίωξης του θύματος ⁸⁸ . Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της κατηγορίας, είναι ότι η πλειονότητα είναι γυναίκες, συχνά μικρής ηλικίας, των οποίων τα θύματα είναι άντρες και συγκεκριμένα με καλής κοινωνικοοικονομικής κατάστασης ⁸⁵ .

4.4 ΑΛΛΕΣ ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ

Ο Holmes διέκρινε μεταξύ έξι τύπων stalker ⁸⁸:

1. **Διώκτης διασήμων (Celebrity stalker)**, είναι ο stalker που τα θύματά του είναι διάσημα πρόσωπα. Έχει πολλά κοινά με τον ερωτομανή ή τον παραληρηματικό stalker. Οι διάσημοι γίνονται υποψήφια θύματα των stalkers όπου τους εμπνέουν φόβο σε αυτούς και ασταμάτητη καταδίωξη. Το celebrity stalking μπορεί να εξελιχθεί σε σφοδρές επιθέσεις σε σκόπιμα επιλεγμένα άτομα. Η αιτιολογία αυτής της περίπτωσης είναι πολυσύνθετη και συχνά συνεπάγονται παραισθητικές διαταραχές, όσον αφορά, σκηνοθετημένες σχέσεις μεταξύ του στόχαστρου και του stalker. Άτομα που ζουν στα φώτα της δημοσιότητας, εύκολα γίνονται η εστίαση ενός ατόμου που πάσχει από παραισθητικές διαταραχές. Ο σχεδιασμός επιθέσεων από τους διώκτες, ωστόσο, δεν είναι περιορισμένος μόνο για τους παγκοσμίως γνωστών ή διάσημων ατόμων. Μερικά από αυτά τα μοτίβα είναι πιθανόν να συμβούν και σε τοπικό επίπεδο.⁸

2. **Ερωτικός διώκτης (Lust stalker)**, αυτός που επιθυμεί να έχει σεξουαλική επαφή. Παρενοχλεί αγνώστους, οι οποίοι έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά για να ικανοποιήσουν την διεφθαρμένη τους επιθυμία για σεξ.
3. **Δολοφονικός διώκτης (Hit stalker)** , είναι αυτός που προσλαμβάνεται από κάποιον με σκοπό να σκοτώσει κάποιον άλλον
4. **Περιφρονημένος διώκτης (Love-scorn stalker)**, είναι αυτός που νομίζει ότι έχει σχέση με κάποιο άτομο που γνωρίζει.
5. **Ενδοοικογενειακός διώκτης (Domestic stalker)**, αυτός που έχει ή είχε σεξουαλικές σχέσεις με το θύμα του. είναι όταν ένας πρώην σύντροφος, μέλος της οικογένειας ή μέλος του νοικοκυριού απειλεί ή παρενοχλεί άλλο μέλος της οικογένειας.
6. **Διώκτης πολιτικού προσώπου (Political stalker)**, αυτός που καταδιώκει πολιτικούς με σκοπό να εκδηλώσει τις πολιτικές του απόψεις.

Οι σχέσεις μεταξύ stalker και θύματος χαρακτηρίζονται από τα εξής. Με το θύμα να είχε ερωτικές σχέσεις τώρα ή στο παρελθόν, να γνωρίζονται μεταξύ τους ή να είναι άγνωστοι. Επίσης, συχνά τα θύματα είναι νυν ή πρώην σύζυγοι ή σύντροφοι που έχουν μόνο ερωτικές σχέσεις⁸⁸.

Πρόσφατα, έχει ειπωθεί ότι αυτοί που ανήκουν στην κατηγορία του domestic stalker , δηλαδή, αυτοί που είχαν πρόσφατα ή στο παρελθόν σεξουαλικές επαφές με το θύμα τους, διαφέρουν σημαντικά από τα άλλα είδη. Αρχικά, χρησιμοποιήθηκαν δύο προ υπάρχοντα χαρακτηριστικά για να αναγνωρίσουν την κατηγορία αυτή. Το πρώτο είναι όσο αναφορά τη σχέση ανάμεσα στο θύμα και stalker τώρα ή στο παλαιότερα και το δεύτερο, αν ο stalker και το θύμα έχουν κοινό παρελθόν. Επίσης, κάποιες μελέτες αναγνώρισαν διαφορές μεταξύ, του πως δρουν οι συμπεριφορές της καταδίωξης. Αυτό εξαρτάται αν ο stalker έχει σεξουαλικές επαφές με το θύμα του τώρα ή στο παρελθόν. Για παράδειγμα, έρευνες έχουν δείξει ότι stalkers που είχαν

σεξουαλική επαφή με το θύμα τους είναι πιο πιθανόν να αρχίσουν τις απειλές ή ακόμα να ασκήσουν βία στα θύματά τους, σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες.⁸⁸

Η Coleman το 1997 ταχτοποίησε δύο ομάδες συμπεριφοράς stalking⁸⁸.

1. **Βίαη συμπεριφορά stalking**, ανήκουν αυτοί που δημιουργούν υλικές ζημιές στα θύματά τους ,απειλούν ή προκαλούν σωματικές βλάβες στο θύμα ή ακόμα και στον ίδιο τους τον εαυτό.
2. **Παρενοχλητική συμπεριφορά stalker**, ανήκουν όσοι παρενοχλούν το θύμα τους στη δουλεία στο σπίτι ή στο σχολείο. Συνηθίζουν να παρακολουθούν τα θύματά τους , να τα καλούν συνέχεια στο τηλέφωνο, να στέλνουν δώρα, γράμματα ή φωτογραφίες.⁸⁸

Ως συμπέρασμα προκύπτει ότι, η καταδίωξη αποτελείται από διάφορες συμπεριφορές και δεν μπορεί να χαρακτηριστεί από μία. Καθώς κάθε άτομο διαφέρει στον τρόπο που θα λειτουργήσει και θα πράξει.

4.5 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ RECON

Τον Ιανουάριο του 2006, ο Mohandie , ο Meloy, ο McGowan και ο Williams, πραγματοποίησαν μία μελέτη χρησιμοποιώντας 1005 γεγονότα και συμπεριφορές stalking^{8,44}. Με την εμπειρία τους, ανέπτυξαν το πρόγραμμα RECON (Relationship and Context-based). Πρόκειται για ένα σύστημα ταξινόμησης, το οποίο κατηγοριοποιεί τους stalkers σε τέσσερις ομάδες και από εκεί και έπειτα, εκτυλίσσονται σε δύο βασικούς τύπους. Με γνώμονα την ερευνά τους, οι ίδιοι κατέταξαν τους stalkers σε κατηγορίες με βάση δύο κριτήρια. Πρώτον, με βάση την

φύση της προηγούμενης σχέσης μεταξύ του stalker και του θύματος και δεύτερον, με γνώμονα το πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτή η σχέση βασίζεται⁸⁹. Τα δύο αυτά κριτήρια, λειτουργούν ως προγνωστικά που αφορούν την πιθανότητα βίαιων και επικίνδυνων συμπεριφορών.

Σε αυτήν την στατιστική τυπολογία είναι εύκολο να κατηγοριοποιηθούν οι περιπτώσεις, καθώς επίσης μπορεί να έχουν μία συνενοχή με άλλα μοντέλα κατηγοριών όπως του Mullen και της Zona⁴⁴.

Ειδικότερα:

Στον Τύπο I ανήκουν οι περιπτώσεις όπου οι stalkers με τα θύματά τους είχαν προγενέστερες σχέσεις.

Χωρίζεται στις εξής κατηγορίες:

- **Στενοί διώκτες (Intimate stalkers):** καθώς εύστοχα έχουν ονομαστεί, είναι αυτοί που είχαν μια πιο στενή σχέση με το θύμα τους όπως για παράδειγμα γάμος, φλερτ, σεξουαλικές σχέσεις ή συμβίωση. Αυτή η ομάδα είναι η μεγαλύτερη, καθώς αποτελεί το 50% του πληθυσμού των δραστών του φαινομένου stalking^{8,44}. Η πλειονότητα εδώ είναι άνδρες⁸⁹. Επίσης είναι μακράν η πιο επικίνδυνη, γιατί το 74% αυτών, έχουν διαπράξει βίαιες και βαραθρόδεις συμπεριφορές, όπως απειλές, παρεμβολές στην προσωπική ζωή του θύματος, χρήση όπλων, κατάχρηση αλκοόλ και λήψη διεγερτικών φαρμάκων όπως ναρκωτικά ή άλλες παρόμοιες ουσίες. Παρόλα αυτά όμως, σπάνια είναι ψυχωσικοί⁴⁴. Η προσέγγισή τους προς τα θύματα είναι κλιμακωτή, δηλαδή, με τον καιρό αυξάνεται η ένταση της παρενόχλησης και γίνεται πιο επικίνδυνη. Πάνω από το μισό ποσοστό αυτής της κατηγορίας ασκούν σωματική επίθεση. Πάνω από το 1/3 δείχνουν στοιχεία αυτοκτονικού ιδεασμού. Εκ παραλλήλου, σχεδόν όλοι υποτροπιάζουν παρά τους αποτρεπτικούς παράγοντες και αυτό συμβαίνει πιο γρήγορα σε σχέση με stalkers άλλων ομάδων^{89,44}. Καθώς επίσης, σχεδόν το 1/3 θα απειλήσει ή θα χρησιμοποιήσει όπλο. Έρευνες έχουν δείξει, ότι η προγενέστερη σεξουαλική επαφή αυξάνει αισθητά τον

κίνδυνο βίας^{44,90,91}. Η επικίνδυνη επιθετικότητα τους, δεν είναι προϊόν μιας σοβαρής ψυχικής ασθένειας, με την πιθανή εξαίρεση την κλινική κατάθλιψη⁴⁴. Οι άνθρωποι αυτοί πιθανόν να εκδηλώνουν προσκόλληση στον στόχο τους λόγω ανασφαλειών και μιας διαγνωστικής διαταραχή προσωπικότητας⁴⁴. Η αντιμετώπιση των intimate stalkers, πρέπει να επικεντρώνεται στην χρήση έντονης επιτήρησης ή στην επίβλεψη με αυστηρούς όρους. Αυτό μειώνει τον κίνδυνο να θέσει σε πράξη αυτό που έκανε στο παρελθόν, χωρίς να λαμβάνει μεγάλες ποσότητες φαρμάκων και άπειρων ωρών ψυχοθεραπείας⁴⁴.

- **Διώκτες από κύκλο γνωστών (Acquaintance stalkers)** : οι δράστες εδώ είναι γνώριμοι των θυμάτων τους, αλλά δεν είχαν ποτέ κάποια πιο στενή σχέση μαζί τους⁸⁹. Παραδείγματα τέτοιων σχέσεων είναι οι εργασιακές ή άλλες επαγγελματικές σχέσεις, όχι κοντινές φιλίες ή σχέσεις όπως ασθενής – γιατρός. Συνήθως έχουν ισχυρή επιθυμία να ξεκινήσουν μία σχέση με τον στόχο τους, με σποραδικά σχέδια αναζήτησης τα τελευταία χρόνια. Είναι λιγότερο επιρρεπείς στην βία σε σχέση με τους intimate stalkers, ήτοι το 1/3 επιτίθενται τελικά στα θύματά τους⁹². Το 21% είναι γυναικείου φύλου δράστες⁴⁴. Επιπρόσθετα, αυτοί που απειλούν, το κάνουν κατ' επανάληψη και τα σχέδια καταδίωξής τους, ενδεχομένως να είναι έμμεσα, σποραδικά αλλά και αμείλικτα, υπομένοντας κατά μέσο όρο για δύο χρόνια. Ναι μεν, ένας λιγότερο έντονος δεσμός με το θύμα μετριάζει τον κίνδυνο βίας, αλλά από την άλλη, λόγω της εμμονής τους να δημιουργήσουν μία σχέση μαζί του, αν νιώσουν απόρριψη, όχι μόνο αντιδρούν, άλλα γίνονται και πολύ επικίνδυνοι⁴⁴.

Μία κοινή διάγνωση ψυχιατρικής ασθένειας που έχουν οι θύτες εδώ , είναι η οριακή διαταραχή προσωπικότητας⁹³. Η αντιμετώπιση σε αυτές τις υποθέσεις, θα πραγματοποιηθεί με την επιβολή του νόμου και την θεραπεία της ψυχικής υγείας με προσεκτική ψυχιατρική διάγνωση και την κατάλληλη αντιμετώπισή της.

Ο τύπος ΙΙ αποτελείται από τα άτομα που δεν είχαν καμία επαφή ή είχαν μία τυχαία επαφή με το θύμα τους⁸⁹.

Χωρίζεται στις εξής κατηγορίες:

- **Διώκτης διάσημων προσωπικοτήτων (Public figure stalkers ή celebrity stalkers):** είναι εκείνοι που καταδιώκουν τους ανθρώπους, με υψηλό υπόβαθρο στην κοινωνία και που είναι αναγνωρίσιμοι, με τους οποίους δεν είχαν καμία προγενέστερη σχέση. Οι κυνηγοί σε αυτήν την κατηγορία, είναι πιο πιθανό να είναι γυναίκες που παρενοχλούν αρσενικά θύματα⁸⁹. Φαίνεται να είναι το πιο παλιό είδος των stalkers⁴⁴. Έχουν λιγότερο βίαια ποινικά μητρώα, εκτός από τις περιπτώσεις που έγιναν γνωστές μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης^{89,44}. Έχουν πιο πολλές πιθανότητες να είναι ψυχωτικοί σε σχέση με τις άλλες τρεις ομάδες. Η πλειοψηφία τους έχουν στο ιστορικό τους μία σοβαρή ψυχική διαταραχή. Είναι λιγότερο πιθανό να χειροτερέψουν και θα εκφράσουν την επιθυμία τους, το να αναζητούν δηλαδή αγάπη⁴⁴. Λίγοι απειλούν τα θύματά τους (18%) με οποιονδήποτε τρόπο. Μόνο το 14% μεταβιβάζουν άμεσα την απειλή στον στόχο οι ίδιοι. Η συχνότητα βίας είναι εξαιρετικά χαμηλή (2%), ειδικά αν συγκριθούν με τους intimate stalkers (74%). Μπορεί όμως αυτά τα χαμηλά ποσοστά βίας να οφείλονται στο γεγονός, ότι τα θύματα λόγω της ιδιότητας τους, περιτριγυρίζονται από υψηλής ασφάλειας μέτρων, ωστόσο ο συναισθηματικός παρικινησμός για τις αρχικές τους προσεγγίσεις συμβάλλει σε αυτό το χαμηλό ρίσκο. Είναι δυνατό επίσης, να έχουν μία δυσκολία στο να κερδίσουν μία κοντινή απόσταση από το θύμα, λόγω των ψυχωτικών προβλημάτων τους. Ενδεχομένως, να προτιμήσουν, την έμμεση επαφή όπως επιστολή ή τηλέφωνο, μειώνοντας ακόμη περισσότερο τον κίνδυνο της βίας. Ο Melloy είχε σημειώσει ότι όταν οι stalkers των διάσημων θέλουν να κάνουν κακό στο θύμα, το προγραμματίζουν καιρό και λειτουργούν χωρίς συναίσθημα (stalkers σεξουαλικής παρενόχλησης)⁹⁴. Συνήθως χρησιμοποιούν όπλο για να δολοφονήσουν τον στόχο τους. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το θύμα απορρίπτει και ταπεινώνει τον θύτη.

Για να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση πρέπει να δίνεται έμφαση στην επαγγελματική προστασία του στόχου, ακόμα κι αν δεν διατρέχει υψηλό κίνδυνο, λόγω της χαμηλής του συχνότητας. Οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας, χρειάζεται να προσδιορίσουν την ψυχική ασθένεια του δράστη και να την αντιμετωπίσουν. Ακόμα, είναι απαραίτητο να γίνεται μία ανάλυση της συμπεριφοράς τους από τους αρμόδιους, ώστε να προσδιοριστούν τα ποσοστά κινδύνου. Η εισαγωγή του επικίνδυνου δράστη σε κάποιο ίδρυμα, είναι το πιο αποτελεσματικό για την αντιμετώπιση τέτοιων βίαιων φαινομένων.

- **Αγνωστοί διώκτες (Private strangers):** είναι αυτοί που καταδιώκουν άτομα, τα οποία δεν είναι δημοφιλείς προσωπικότητες και δεν έχουν καμία προγενέστερη σχέση μαζί τους. Αποτελούν το μικρότερο ποσοστό των stalkers, μέσα σε αυτό το σύστημα ταξινόμησης 10%, συνήθως αποτελούμενοι από άνδρες με σοβαρές και επίμονες ψυχιατρικές ασθένειες^{89,44}. Ταυτόχρονα, περισσότερο από 1/10 έχει αυτοκτονικές τάσεις⁴⁴. Λιγότερο πιθανό είναι να κάνουν χρήση ναρκωτικών⁴⁴. Οι μισοί από αυτούς απειλούν, ενόσω σπάνια, αυτοί οι θύτες είναι μακριά από την καλοήθεια με μέχρι κ το 1/3 να γίνεται βίαιο με κάποια ενέργεια, είτε στο αντικείμενο καταδίωξης είτε στην ιδιοκτησία του. Βέβαια, σε σχέση με τους στενούς διώκτες, έχουν χαμηλότερα ποσοστά βίαιης συμπεριφοράς. Με την στοχοποίηση ενός ανθρώπου που είχαν απλά μία τυχαία προσωπική επαφή σε συνδυασμό με την απουσία μιας σχέσης, προκύπτει ότι αυτή η κατηγορία με βάση τα χαρακτηριστικά της είναι κάτι μεταξύ των διώκτων διασήμεων και των στενών κυνηγών. Τα περισσότερα θύματα είναι γυναίκες. Είναι άμεση και συχνά ακολουθούν το άλλο άτομο. Αυτό που θέλουν είναι απλά να έρθουν σε επαφή μαζί του και να επικοινωνήσουν.

Ο κίνδυνος υποτροπής είναι μέτριος (25%), και αργός. Οι stalkers αυτοί αντιμετωπίζονται με την επικέντρωση στην ανάγκη για ψυχιατρικής θεραπείας και τρόπος αντιμετώπισης της ευέξαπτης επιθυμίας για καταδίωξη. Η ύπαρξη πιθανότητας για βίαιες συμπεριφορές και το υψηλό ποσοστό σοβαρής ψυχικής διαταραχής, υποδηλώνουν ότι και τα δύο αυτά είναι απαραίτητα. Η ψυχική ασθένεια είναι ένας βασικός παράγοντας επιδείνωσης του κινδύνου βίας σε αυτήν την μορφή, λόγω της

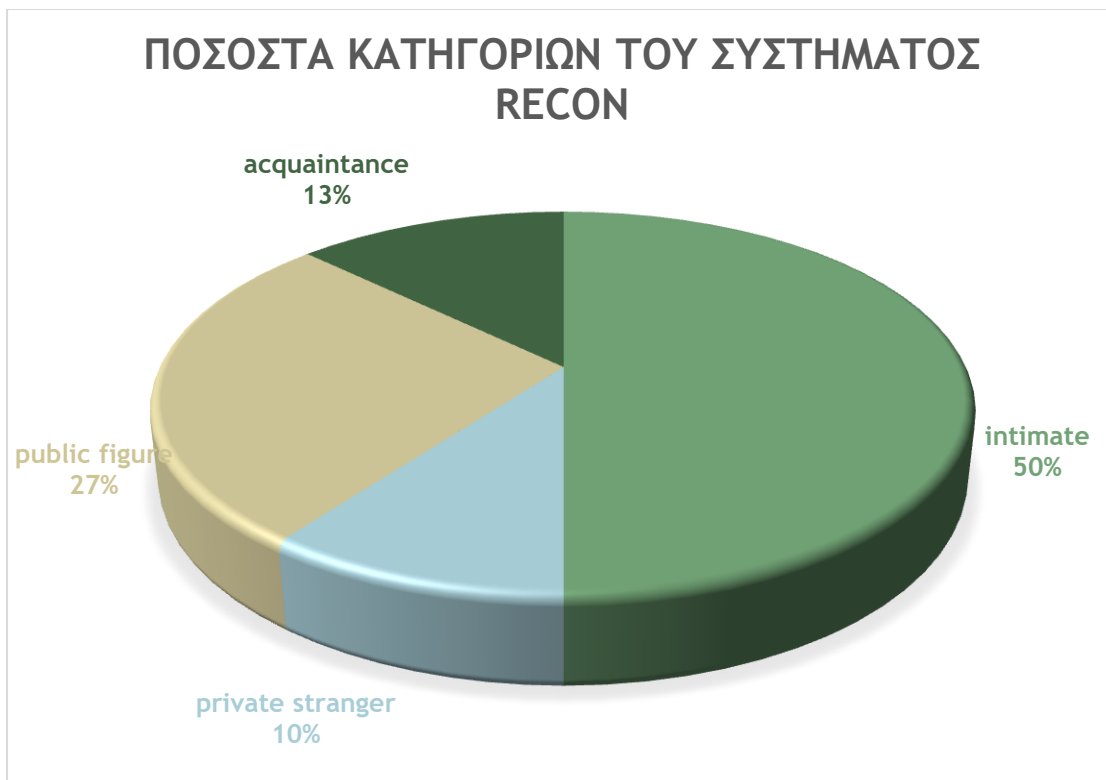

έντασης της καταδίωξης και του παράγοντα για την βία, ακόμα και αν υπάρχει απουσία προγενέστερης σχέσης⁹⁵.

ΤΥΠΟΣ I Με προγενέστερες σχέσεις	ΤΥΠΟΣ II Χωρίς προγενέστερες σχέσεις
Στενοί διώκτες	Διώκτες διασήμων
Διώκτες από κύκλο γνωστών	Άγνωστοι διώκτες

Οι Τύποι του Recon συστήματος και οι κατηγορίες τους⁸

Η βιβλιογραφία του stalking δεν έχει υιοθετήσει ομοιόμορφα μία από τις προαναφερθείσες τυπολογίες. Κάθε έρευνα που έχει γίνει, καμία δεν μπορεί να βασιστεί πλήρως σε μία συγκεκριμένη προτεινόμενη τυπολογία γιατί ακόμα και σε μία συγκεκριμένη τυπολογία, μία ιδιαίτερη περίπτωση stalker μπορεί να ικανοποιήσει τους ορισμούς σε πολλαπλές κατηγορίες. Για παράδειγμα, οι κυνηγοί με ερωτική εμμονή της Zona, μοιάζει κατά ένα μεγάλο ποσοστό με τους κυνηγούς διασήμων και τους άγνωστους κυνηγούς του Τύπου II της τυπολογίας του RECON.

4.6 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ SHERIDAN ΚΑΙ BOON

Αυτή η κατηγορία αναπτύχθηκε με σκοπό να χρησιμοποιηθεί κατά κύριο λόγο, από τις ειδικές αρχές της επιβολής του νόμου. Συμπεριλαμβάνει τις παρακάτω κατηγορίες^{82,8}:

- **Stalker με την ιδιότητα του πρώην συζύγου ή εραστή.** Εδώ ο θύτης χρησιμοποιεί τεχνικές όπως τον λεκτικό προπηλακισμό, καθώς και τον βανδαλισμό της ιδιοκτησία του θύματος ή και πράττοντας ψυχολογική βία σε άτομο αυτό.

- **Stalker βασισμένος στην αγάπη.** Εδώ η πιθανότητα κινδύνου για βιαιότητα είναι χαμηλότερη, γιατί το θύμα, συχνά είναι άγνωστο ή συμπτωματικά γνώριμο του. Το θύμα παρακολουθείται από τον stalker του, ο οποίος έχει αισθήματα αγάπης προς αυτό και δεν είναι ένας άνθρωπος που θέλει να πάρει εκδίκηση.

- **Stalker βασισμένος στην παραισθητική εμμονή.** Αυτό σχετίζεται με την φαντασίωση μιας εξαιρετικής και ιδιαίτερης σχέσης που υπάρχει μεταξύ του stalker και του στόχου του. Θεωρεί ότι είναι θέμα χρόνου, μέχρι οι επίμονες προσπάθειες του να φέρουν τους δύο ερωτευμένους μαζί. Οι περισσότεροι στόχοι είναι άγνωστοι ή συμπτωματικά γνωστοί. Τέλος, πολλοί stalkers των διάσημων, πιθανότατα να συμπεριλαμβάνονται σε αυτήν την κατηγορία.

- **Stalker βασισμένος στον σαδισμό.** Αυτοί οι δράστες αποκομίζουν ευχαρίστηση από τον φόβο και την τρομοκρατία που προκαλούν στα θύματά τους. Βρίσκονται σε ένα ενεργειακό ταξίδι και κουβαλάνε μία υψηλή δυνατότητα κινδύνου.

5.1 ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΤΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ

Παρενόχληση:

Ο όρος παρενόχληση αναφέρεται σε ένα ευρύ φάσμα συμπεριφορών επιθετικής φύσεως. Πρόκειται για συμπεριφορές, ενοχλητικές και απειλητικές, που προσβάλλουν και προκαλούν φόβο και άγχος σε ένα άτομο. Έπειτα τείνει να κλιμακώνεται με την πάροδο του χρόνου⁹⁶. Είναι κοινώς αντιληπτό, ότι τέτοιες ενέργειες είναι επαναλαμβανόμενες και μπορούν να διαταράσσουν ή να αναστατώσουν ένα συγκεκριμένο πρόσωπο. Είναι δυνατόν η μη σκόπιμη ή παρερμηνευτική συμπεριφορά να προκαλέσει αισθήματα παρενόχλησης.

Τα θύματα της παρενόχλησης συνήθως είναι διαφορετικά από το σύνολο άτομα, χαμηλών τόνων και εσωστρεφείς. Ακόμα, δύσκολα μπορούν να προστατεύσουν και να υπερασπιστούν τον εαυτό τους, κάτι που διευκολύνει τον θύτη στο να ασκεί με ευκολία αυτήν την συμπεριφορά.

Ο θύτης εμφανίζει ύπουλη, συστηματική και στοχευόμενη επιθετικότητα προς το θύμα. Οι περισσότεροι άνθρωποι φτάνουν στο σημείο να παρενοχλούν, είτε γιατί θέλουν να δείξουν δύναμη, είτε γιατί θέλουν να αποδείξουν ότι είναι ανώτεροι. Στην πραγματικότητα, οι περισσότεροι από αυτούς, είναι ανασφαλείς και έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση.

Η ανεπιθύμητη συμπεριφορά μπορεί να είναι:

- Η απομόνωση το θύματος
- Οι εκφράσεις και χαρακτηρισμούς με εμφανή επιθετικότητα προς το θύμα
- Οι γραπτές ή προφορικές λέξεις
- Τα προσβλητικά μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή σχόλια σε ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης
- Οι εικόνες και τα γκράφιτι
- Οι χειρονομίες
- Οι εκφράσεις του προσώπου και τα κακόγουστα αστεία

5.2 ΕΙΔΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΕΩΝ

Εκτός από το *stalking*, όπου είναι ένα είδος παρενοχλητικής συμπεριφοράς, η παρενόχληση μπορεί να λάβει πολλές μορφές ακόμα όπως ⁹⁷:

⇒ **Bullying**

Ο ορισμός της λέξης *bullying*, που σημαίνει εκφοβισμός, αναφέρεται στη σωματική και ψυχολογική κακοποίηση ή στην μείωση ασθενέστερων ατόμων μιας ομάδας^{98,99}. Πρόκειται για μία μορφή ενεργητικής επιθετικότητας, όπου εμφανίζεται σε όλες τις ηλικίες και τις κοινωνικές ομάδες, όμως είναι πιο συχνό και αισθητό στην εφηβική περίοδο, ειδικά αναμεταξύ των αγοριών, στην ηλικία του σχολείου¹⁰⁰. Σε γενικά πλαίσια ο εκφοβισμός είναι αντιστρόφως ανάλογος με την ηλικία των ανθρώπων, δηλαδή, όσο ένα άτομο μεγαλώνει και κατά συνέπεια ωριμάζει, τόσο μειώνονται οι τάσεις άσκησης εκφοβισμού που ενδέχεται να έχει¹⁰⁰.

Είναι μια κατάσταση στην οποία ένα ή διαφορετικά άτομα υφίστανται κατ' εξακολούθηση, σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, αρνητικές ενέργειες από ένα ή περισσότερα, άλλα, άτομα χωρίς να μπορούν να υπερασπίσουν τον εαυτό τους¹⁰¹. Η συμπεριφορά πρέπει να επαναλαμβάνεται και είναι συνεχής, αλλιώς μια μεμονωμένη αρνητική πράξη δεν την καθιστά ως *bullying*¹⁰¹. Ο εκφοβισμός, είναι μια υποκατηγορία επιθετικής συμπεριφοράς, που χαρακτηρίζεται από τρία κριτήρια. Πρώτον, την εχθρική πρόθεση του θύτη. Δεύτερον, την ανισορροπία εξουσίας μεταξύ του θύματος και του θύτη, δηλαδή είτε την διαφορά ηλικίας, είτε την σωματική δύναμή, είτε σε κάποια αναπηρία που μπορεί να έχει το θύμα¹⁰². Τρίτον, την επανάληψη της συμπεριφοράς σε μια ορισμένη χρονική περίοδο¹⁰³.

Το άτομο που ασκεί *bullying* σε κάποιον άλλον, έχει ως σκοπό να προσβάλει και να πληγώσει το θύμα. Παραδείγματα αυτής της μορφής ψυχολογικής ή και σωματικής παρενόχλησης, είναι η απαράδεκτη κριτική, η απομόνωση, οι κακολογίες και οι συμπεριφορές που εκφοβίζουν ή

τρομοκρατούν το άτομο που τις δέχεται. Επίσης, ενδέχεται να χρησιμοποιεί πληροφορίες που γνωρίζει για το θύμα, με σκοπό να το ντροπιάσουν και να το ρεζιλέψουν¹⁰².

Υπάρχουν τέσσερις τύποι εκφοβισμού¹⁰⁴:

1.Λεκτικός ή Προφορικός εκφοβισμός : Περιλαμβάνει σαρκαστικά σχόλια και πειράγματα, ανεπιθύμητες τηλεφωνικές κλήσεις, ακατάλληλα σεξουαλικά σχόλια ή απειλές που μπορεί να προκαλέσει φόβο στο θύμα.

2.Ο κοινωνικός εκφοβισμός, ο οποίος προκαλεί προβλήματα στη φήμη ή στις κοινωνικές σχέσεις κάποιου. Περιλαμβάνει διάδοση φημών, προσβλητικά σχόλια δημοσίως και την κοινωνική απομόνωση του θύματος.

3.Ο σωματικός εκφοβισμός : Περιλαμβάνει χτύπημα, τσιμπήματα, σπρώξιμο, χειρονομίες καθώς και βανδαλισμό περιουσίας του θύματος.

4.Cyberbullying: Είναι ο οποιοσδήποτε εκφοβισμός που συμβαίνει με κάποια ηλεκτρονική συσκευή. Περιλαμβάνει μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, στους ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook, και τα μηνύματα κειμένου στα κινητά τηλέφωνα. Η διαδικτυακή παρενόχληση είναι μια από τις πιο δημοφιλείς μορφές του bullying, και αυτό, λόγω, της εξέλιξης της κυβερνοχώρας.

⇒ **Σεξουαλική Παρενόχληση**

Σεξουαλική παρενόχληση είναι οποιαδήποτε ανεπιθύμητη λεκτική, μη λεκτική ή σωματική συμπεριφορά, σεξουαλικού χαρακτήρα, με σκοπό ή με αποτέλεσμα την προσβολή της

αξιοπρέπειας ενός ατόμου, ιδίως με την δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού, ή επιθετικού περιβάλλοντος¹⁰⁵. Εκτός από τη φυσική επαφή, όπως το φιλί, το αγκάλιασμα και το άγγιγμα, μπορεί να περιλαμβάνει μη φυσική επαφή, όπως σεξουαλικές παρατηρήσεις, αστεία σχόλια και χειρονομίες ή με ανεπιθύμητες ερωτικές και ανήθικες προτάσεις^{106,107}.

Η σεξουαλική παρενόχληση αποτελεί ένα κοινωνικό φαινόμενο που βιώνεται μέσα από την καθημερινότητα. Υπάρχουν πολύ συχνά τέτοια κρούσματα, για την ακρίβεια το 62% των γυναικών και το 61% των ανδρών έχουν δεχθεί έστω και μία φορά στην ζωή τους κάποιο είδος σεξουαλικής παρενόχλησης. Μπορεί να συμβεί σε οποιονδήποτε χώρο. Υπάρχουν ενδείξεις ότι οι περισσότεροι θύτες της σεξουαλικής παρενόχλησης μπορεί να έχουν ανεπάρκεια ψυχικής και σωματικής υγείας¹⁰⁸. Τα θύματα και οι θύτες μπορούν να είναι είτε άνδρες είτε γυναίκες¹⁰⁹. Η πλειοψηφία των θυμάτων, όμως, είναι γυναίκες, ενώ των θυτών, άνδρες. Ακόμα, υπάρχουν θύτες που παρενοχλούν και άτομα του ίδιου φύλου.

Μια πράξη θεωρείται σεξουαλική παρενόχληση όταν η συμπεριφορά επιμένει, αν και ένα μόνο περιστατικό της παρενόχλησης μπορεί να αποτελεί και αυτό σεξουαλική παρενόχληση, και όταν ο δέκτης/τρια έχει ξεκαθαρίσει ότι θεωρεί την συμπεριφορά προσβλητική.

Μορφές εκδήλωσης σεξουαλικής παρενόχλησης :

- ⇒ Φραστική/Λεκτική συμπεριφορά – σεξουαλική παρενόχληση όπως:
  - Ερωτήσεις προσωπικές για κοινωνική ή σεξουαλική ζωή
  - Σεξουαλικά σχόλια για το σώμα, βλέμμα ή ντύσιμο
  - Σεξουαλικά υπονοούμενα
  - Προτάσεις και συζητήσεις σεξουαλικού περιεχομένου
  - Σεξιστικά σχόλια

- ⇒ Μη φραστική λεκτική εκδήλωση μέσω συμπεριφοράς όπως:

- Άγγιγμα στα ρούχα, μαλλιά ή άλλα μέρη του σώματος
- Χειρονομίες
- Υπονοούμενα μέσω κοιταγμάτων
- Έκθεση μέρων του σώματος

⇒ Διάφορες μορφές επικοινωνίας – ηλεκτρονικά και έντυπα μηνύματα, σεξουαλικής φύσεως περιεχομένου, όπως:

- Γράμματα
- Email
- Τηλέφωνο
- Άσεμνα σχόλια
- Ερωτήσεις σχετικά με την σεξουαλική ζωή
- Σεξουαλικά σχόλια σε συζήτηση, γράμματα, σημειώσεις
- Σεξουαλικές γελοιογραφίες
- Poster
- Φωτογραφίες και διαφάνειες

⇒ Παρενόχληση διαφορετικότητας

Η αντίληψη ορισμένων ανθρώπων ότι όλοι οι άνθρωποι δεν είναι ίσοι και ότι δεν έχουν όλα τα ίδια δικαιώματα έχει ως αντίκτυπο να περιθωριοποιούνται και να παρενοχλούνται άτομα, τα οποία δεν προσαρμόζονται με τα στερεότυπα της κοινωνίας. Τα θύματα, δηλαδή, είναι άτομα ή ομάδες ατόμων που θεωρούνται διαφορετικοί. Αυτά μπορεί να είναι άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, αδύναμα, όπως άτομα με ειδικές ανάγκες και ηλικιωμένοι, και γενικά μπορεί να γίνει στόχος οποιοδήποτε άτομο που διαφέρει από το σύνολο και τα στερεότυπα της κοινωνίας. Εδώ περιλαμβάνεται και η φυλετική, η θρησκευτική, η παρενόχληση σωματικής διάπλασης και η παρενόχληση κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου.

Φυλετική Παρενόχληση

Φυλετική παρενόχληση είναι η στοχοποίηση ενός ατόμου, λόγω της φυλής ή εθνικότητας του. Η παρενόχληση αυτή, μπορεί να περιλαμβάνει άσεμνες λέξεις και πράξεις, ρατσιστικά σχόλια, χειρονομίες, εκφοβιστικές συμπεριφορές και δράσεις που έχουν σχεδιαστεί ειδικά για να κάνουν το στόχο να αισθάνεται υποβαθμισμένο, λόγω της καταγωγής του. Στον ορισμό της φυλετικής παρενόχλησης συμπεριλαμβάνονται όλες οι πράξεις και οι συμπεριφορές, οι οποίες, εσκεμμένα, ή με άλλο τρόπο, προκαλούν διακρίσεις εναντίον κάποιου ή τον κάνουν να νιώθει ανεπιθύμητος ή περιθωριοποιημένος εξαιτίας της φυλετικής του ταυτότητας¹¹⁰. Η φυλετική παρενόχληση έχει προοδευτική φύση, συχνά κλιμακώνεται με την πάροδο του χρόνου¹¹¹. Μπορεί να αρχίσει από ανόητα πειράγματα και να καταλήξει σε σωματική βία¹¹¹. Επιπλέον, επειδή η φυλετική και η εθνική ταυτότητα του ατόμου είναι συχνά εμφανής, αυτή η διάσταση παρέχει άφθονες ευκαιρίες για στόχευση και παρενόχληση από άλλους¹¹².

Θρησκευτική παρενόχληση

Λεκτική, ψυχολογική ή σωματική παρενόχληση χρησιμοποιείται εναντίον κάποιων ατόμων, επειδή, επιλέγουν μια πρακτική σε μια συγκεκριμένη θρησκεία. Το άτομο που παρενοχλεί, μπορεί να χρησιμοποιεί ανέκδοτα ή επιθετικά σχόλια κατά της θρησκείας του ατόμου, ή να προσπαθεί να πείσει και άλλα άτομα ή ακόμα μπορεί να περιορίζει στο θύμα την θρησκευτική του ελευθερία.¹¹³

Παρενόγληση κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου

Πρόκειται για την παρενόγληση που έχει να κάνει με ταξικές διαφορές. Αφορά την λεκτική, ψυχολογική και σωματική παρενόγληση ατόμων που συνήθως είναι χαμηλής κοινωνικοοικονομικής τάξης. Βέβαια έχουν υπάρξει και περιστατικά παρενόγλησης και ρατσισμού σε άτομα πολύ υψηλής τάξης^{112,114}.

Παρενόγληση σωματικής διάπλασης

Είναι από τις πιο κοινές παρενοχλήσεις ιδιαίτερα στην σχολική ηλικία. Θύματα αυτής της παρενόγλησης είναι άτομα λιποβαρείς αλλά και ελλιποβαρείς. Η παρενόγληση, συνήθως εκδηλώνεται με λεκτική επίθεση, εκφοβισμό και κοινωνικό αποκλεισμό ή απόρριψη¹¹⁵. Τα άτομα αυτά έχουν εξελιχθεί ως πεδίο εστίασης τα τελευταία χρόνια¹¹⁵. Ο στιγματισμός ατόμων λόγω της σωματικής διάπλασης και του βάρους τους, δεν θέτει μόνον σημαντικούς κινδύνους για μειωμένη συναισθηματική και σωματική λειτουργία^{116,117}, αλλά θέτει και κινδύνους για την κλιμάκωση των παρενοχλητικών συμπεριφορών¹¹².

5.3 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΕΩΝ ΣΤΑ ΘΥΜΑΤΑ

Έχει αποδειχθεί ότι οι εμπειρίες παρενόγλησης είναι στενά συνδεδεμένες με την υγεία και την ευημερία του ατόμου με διάφορους σημαντικούς τρόπους. Οι εμπειρίες αυτές συνδέονται με ένα ευρύ φάσμα αρνητικών συμπεριφορών και συνθηκών, συνεπώς, οι επιπτώσεις είναι αρκετές, ώστε να αλλάξει προς το χειρότερο η ζωή του ατόμου και η καθημερινότητά του.

Αρχικά οι επιπτώσεις αφορούν την ψυχική του ηρεμία και στο συναίσθημα του. Δηλαδή, καταπονείται συναισθηματικά, λειτουργεί με αβεβαιότητα, νιώθει ντροπή και αγχώνεται. Επίσης φέρει άδικα ενοχές, μειώνεται η αυτοεκτίμηση του και απομονώνεται.

Λόγω της πίεσης που δέχεται, επηρεάζεται η ψυχική του και η σωματική του υγεία. Είναι δυνατόν, να δημιουργηθούν ψυχικά και σωματικά ζητήματα υγείας, όπως είναι η κατάθλιψη και διάφορα αυτοάνοσα νοσήματα λόγω του άγχους και του στρες. Επιπρόσθετα, το άτομο ενδέχεται να οδηγηθεί στο κάπνισμα, στο αλκοόλ, στις ναρκωτικές ουσίες, καθώς και στον αυτοτραυματισμό και στην αυτοκτονία.¹¹⁴

5.4 ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Ο χλευασμός, το bullying και η παρενόχληση κυριαρχούν, κατά μεγάλο ποσοστό, μεταξύ των νέων στις μέρες μας, και γι αυτόν τον λόγο, υπάρχει τρομερή ανησυχία για την δημόσια υγεία¹¹⁸⁻¹²⁸. Τα περισσότερα παιδιά, επί του παρόντος, βιώνουν παρενοχλητικές συμπεριφορές, ενώ το 1/3 από αυτά δέχονται πολλαπλούς τύπους παρενόχλησης¹¹⁴. Βάση παλαιότερων ερευνών, όσοι νέοι έχουν υποστεί bullying έχουν αυξημένο κίνδυνο ανάπτυξης ψυχοκοινωνικών και ψυχοσωματικών προβλημάτων^{119,125}. Για παράδειγμα, έφηβοι που είχαν δεχθεί παρενόχληση για το βάρος του σώματος τους, κατά μεγάλο ποσοστό έρχονται αντιμέτωποι με συναισθηματικά προβλήματα, όπως χαμηλή αυτοεκτίμηση, καταθλιπτικά συμπτώματα, και ανθυγιεινές συμπεριφορές ελέγχου βάρους^{120,124}. Στις μέρες μας, δεν αποτελεί έκπληξη η θυματοποίηση παχύσαρκων ή ελλειποβαρών παιδιών στα σχολεία, καθώς τις τελευταίες δεκαετίες το φαινόμενο αυτό έχει αυξηθεί αρκετά μεταξύ των νέων¹²⁹.

Οι πιο κοινές παρενοχλήσεις αναμεταξύ των νέων, είναι η φυλετική και η παρενόχληση σωματικού βάρους^{114,112}. Στην συνέχεια, επέρχονται η σεξουαλική και η κοινωνικοοικονομική παρενόχληση¹¹². Στην φυλετική παρενόχληση, είναι σημαντικά υψηλότερο ποσοστό στα αγόρια σε σύγκρισή με τα κορίτσια^{112,114}. Ενώ κάθε άλλο είδος είναι σημαντικά υψηλότερο στα κορίτσια¹¹⁴. Παράλληλα τα κορίτσια δέχονται περισσότερο την παρενόχληση σωματικής διάπλασης¹¹⁶. Επίσης, οι φοιτητές ή οι μαθητές φυλετικών και ενθωτικών μειονοτήτων βρίσκονται σε ένα σημαντικά μεγαλύτερο κίνδυνο για σωματική βία¹³⁰. Η έλλειψη φυλετικής ποικιλομορφίας στον μαθητικό πληθυσμό αυξάνει περισσότερο αυτόν τον κίνδυνο¹³¹.

6.1 ΘΥΜΑΤΑ ΤΟΥ STALKING

Τα θύματα του stalking, κυρίως είναι γυναίκες, λευκής φυλής και νεαρής ηλικίας. Κυρίως είναι διαζευγμένα ή δεν έχουν παντρευτεί ποτέ. Επίσης, έχουν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και δεν είναι ευκατάστατα. Στην πλειονότητα, αυτά, δέχονται την παρενόχληση για λιγότερο από έξι μήνες, ενώ, μόνο το 10% , παρενοχλείται για πάνω από πέντε χρόνια.¹³²

⇒ 6.1.1 επιπτώσεις του stalking στα θύματα

Υπάρχει μία αναμενόμενη συναισθηματική συνέπεια σχεδόν σε οποιοδήποτε είδος εγκλήματος καθώς η εμπειρία που έζησαν τα θύματα ήταν απαίσια^{133,134}. Ωστόσο αυτό που διακρίνει το stalking σαν έγκλημα είναι ότι το θύμα βρίσκεται σε μία άγνοια, δεν γνωρίζει δηλαδή ποιος το καταδιώκει, πόσο κακό θα του κάνει και πότε αυτός ο εφιάλτης θα σταματήσει²⁵. Επίσης, λόγω των επίμονων και επαναλαμβανόμενων εισβολών, όπου αποτελεί το κύριο χαρακτηριστικό της συμπεριφοράς της καταδίωξης, τα θύματα εκτίθενται, κατά κανόνα, σε πολλές μορφές και περιστατικά της παρενόχλησης¹³⁵.

Ακόμη και όταν η ταυτότητα του δράστη είναι γνωστή ή έντονα ύποπτη, το θύμα αντιλαμβάνεται ότι είναι λίγα αυτά που μπορεί να κάνει για να εμποδίσει τις πολλαπλές παρενοχλήσεις²⁵. Έτσι, ο φόρτος της κακής ψυχολογίας στη ζωή του, λόγω του άγχους της παρακολούθησης και της καταδίωξης, αποτελεί διαρκώς έναν βραχά που δεν γνωρίζει πόσο θα διαρκέσει. Ακόμη και όταν ο stalker θα σταματήσει ή θα φυλακιστεί, η συναισθηματική και η κοινωνική καταστροφή που έχει προκαλέσει, στιγματίζει το θύμα για μεγάλο χρονικό διάστημα²⁵.

Τα κλινικά σύνδρομα που παρατηρούνται στα θύματα καταδίωξης μπορεί να κυμαίνονται από διαταραχές άγχους, κατάθλιψη και εμφάνιση διαταραχών τραυματικού και μετατραυματικού στρες, δεδομένου ότι οι προσπάθειές τους να σταματήσουν την παρενόχληση είναι άκαρπες^{25,135,136}. Διαπιστώνονται επίσης σύνδρομα όπως οι παραισφρητικές αναμνήσεις των αναδρομών στο παρελθόν, ο εξασθενημένος ύπνος και η απώλεια όρεξης^{25,136}. Τα θύματα γίνονται πολύ επιφυλακτικά και αυτό, μπορεί να διαρκέσει ακόμη για πολλά χρόνια μετά το τέλος του stalking που είχε δεχθεί, περιορίζοντας την εμφάνιση σε δημόσιους χώρους, την μείωση της απασχόλησης και της κοινωνικοποίησης.

Σε περίπτωση που είχε ήδη ψυχολογικές ευπάθειες, πιθανόν να επιδεινωθούν από το αυξημένο άγχος που τους διακατέχει²⁵. Οι επιπτώσεις μπορεί να είναι εξίσου σοβαρές για τα θύματα του σωματικού stalking ή του cyberstalking, εξάλλου αυτά συνήθως πηγαίνουν μαζί^{137,138,139}.

Με βάση την προ υπάρχουσα βιβλιογραφία για αυτού του είδους εγκληματικότητα, ο Spitzberg και ο Cupach το 2007, εντόπισαν διάφορες επιπτώσεις που προκαλεί το stalking στα θύματα του⁴⁰.

- Γενικές διαταραχές: συνολικές επιπτώσεις στον τρόπο ζωής του θύματος και της ψυχολογίας του
- Ψυχική υγεία: αύξηση θυμού, άγχος, κατάθλιψη, φόβος, παράνοια, κρίσεις πανικού, άρνηση και μειωμένη αυτοπεποίθηση (το θύμα δεν πιστεύει τι του συμβαίνει και αμφιβάλει για τις αντιλήψεις του), ενοχή, ντροπή ή αμηχανία, ματαίωση, θλίψη,
- Διανοητική υγεία: σύγχυση, δυσπιστία, μειωμένη αυτοεκτίμηση, αυτοκτονικός ιδεασμός
- Σωματική υγεία: μειωμένη όρεξη, κατάχρηση ουσιών, ανθυγιεινός τρόπος ζωής, Διαταραχές ύπνου, εφιάλτες, σεξουαλική δυσλειτουργία, αίσθημα κούρασης, γαστρεντερικά προβλήματα, διακυμάνσεις του βάρους, δερματολογικά ερεθίσματα, πονοκέφαλοι, ζάλη, δυσκολία στην αναπνοή, αυξημένοι καρδιακοί παλμοί και εφίδρωση
- Κοινωνική υγεία: επίδραση στις διαπροσωπικές σχέσεις του θύματος
- Επιπτώσεις στην αντοχής: αν και πιο σπάνιο, αυτό αναφέρεται στην αναγνώριση των εσωτερικών δυνάμεων και των συστημάτων κοινωνικής υποστήριξης που επιτρέπουν στο θύμα να αντέξει και να ξεπεράσει την δοκιμασία του stalking.

Το μέγεθος του βαθμού των παρεπόμενων που κυριεύουν τα θύματα, εκτός από το ποσοστό και το είδος του stalking που δέχονται, εξαρτάται και από το πως θα το διαχειριστούν τα πρόσωπα στο στενό του κύκλο και το πώς θα αντιμετωπίσουν την κατάσταση οι επαγγελματίες που θα ασχοληθούν με την υπόθεση.

Ανάλογα με τις περιστάσεις, ορισμένοι επαγγελματίες, συμπεριλαμβανόμενων της αστυνομίας, των δικηγόρων και των παροχών υπηρεσιών υγείας, ενδέχεται να αντιδράσουν με σκεπτικισμό και δυσπιστία στις αναφορές της συμπεριφοράς του stalking. Ενώ άλλοι, μπορεί να έχουν λίγα να προσφέρουν, από την άποψη συμβουλών για την αντιμετώπιση των stalkers. Αυτό συμβαίνει διότι, υπάρχει έλλειψη από προσωπικό, σε τέτοια επαγγέλματα, που έχουν εκπαιδευτεί στην δυναμική της συγκεκριμένης παρενοχλητικής συμπεριφοράς¹³⁵.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί, ότι η υποστήριξη των συγγενών και των φίλων είναι ιδιαίτερα σημαντική για το θύμα και την ψυχολογία του. Υπάρχει όμως, ένα ενδεχόμενο, τα άτομα του στενού του κύκλου, που στην αρχή τον υποστήριζαν, σε όλο αυτό που βιώνει, έπειτα να αποσυρθούν, ως αποτέλεσμα των συναισθημάτων της ανικανότητάς τους, και εν τέλη το θύμα να επηρεάζεται από αυτό κατά πολύ μεγάλο βαθμό. Τα άτομα αυτά, από την άλλη, νιώθουν μαιωμένοι με την ανικανότητά τους, γι' αυτό κιόλας έχουν περιγράψει ως δευτερεύοντα θύματα του stalking¹⁴⁰.

⇒ **6.1.2 Αντίδραση των θυμάτων**

Κάθε άνθρωπος λειτουργεί και σκέφτεται με έναν συγκεκριμένο δικό του τρόπο, έτσι και κάθε άτομο που δέχεται την παρενοχλητική συμπεριφορά του stalking αντιδρά με βάση την δική του βούληση και την δική του προσωπικότητα. Παρακάτω περιγράφονται ορισμένες πράξεις, που προσδιορίζουν το πως αντιδρούν η πλειονότητα των θυμάτων.

Μερικά θύματα δρουν κινούμενα με τις τακτικές του stalker, δηλαδή πρόκειται για προτιθέμεθα θύματα που αθώα επιχειρούν να επιχειρηματολογήσουν, να ικετεύσουν και να διαπραγματευτούν με τον άνθρωπο που τα κυνηγά ώστε να τον πείσουν να διακόψει την

παρενόχληση εναντίον τους. Η συγκεκριμένη αντίδραση όμως, πολλές φορές λειτουργεί τελείως αντίστροφα, ειδικότερα σε ορισμένες ομάδες δραστών. Για παράδειγμα, στους love obsessional stalkers, αυτό τους κρατά την φλόγα της ελπίδας ζωντανή και θεωρούν ότι αν επιμείνουν και άλλο, θα καταλάβει το θήραμά τους τα μέγιστα συναισθήματα που νιώθει για αυτό. Ακόμη ένα παράδειγμα, είναι η ομάδα των intimate stalkers, όπου αυτό θα τους έδινε μία πρόσθετη δύναμη να συνεχίσει την παρενόχληση και τον εκφοβισμό.

Υπάρχουν επίσης θύματα, που αντιδρούν ενάντια στην τακτική του δράστη. Ουσιαστικά, δρουν με αποφασιστικότητα, με σκοπό να αποθαρρύνουν τον stalker τους. Συνήθως, τα θύματα επιλέγουν αυτήν την τακτική, αφού πρώτιστα καταλάβουν ότι οι παραπάνω αντιδράσεις δεν απέδωσαν, οπότε χρειάζονται κάτι δραστικότερο. Το θύμα αρχίζει τις απειλές, τον εκφοβισμό, την βία, εναντίον του θύτη και σε πολλές περιπτώσεις ζητούν την βοήθεια κάποιου τρίτου, όπως κάποιον από τον στενό διαπροσωπικό κύκλο του ή ζητούν από φορείς της επιβολής του νόμου να παρέμβουν. Οι άμεσες απειλές και οι παρεμβάσεις του θύματος, είναι γενικά αποθαρρημένες. Πρώτον, επειδή ενισχύουν θετικά τις δραστηριότητες του κυνηγού, διότι τώρα αντιλαμβάνεται πόσο σημαντικός είναι στην ζωή του στόχου του. Δεύτερον, επειδή μερικοί stalkers εξοργίζονται και επιδιώκουν άμεσα να κλιμακώσουν την κακοποίησή τους, έως ότου να φθάσουν ακόμα και στην σωματική παρενόχληση.

Άλλοι άνθρωποι, θύματα αυτής της συμπεριφοράς, επιδιώκουν να απομακρυνθούν από το άτομο που παρεμβαίνει αρνητικά στην ζωή τους. Πρόκειται για προσπάθειες των θυμάτων να εξαφανιστούν από τα ίχνη του δράστη, αλλάζοντας διεύθυνση, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, απενεργοποιώντας τα social media, αλλάζοντας την καθημερινή τους ρουτίνα, διακόπτοντας την έξοδο από το σπίτι τους μόνα, ακόμα και αλλάζοντας κατοικία ή εργασία. Δυστυχώς όμως, λόγω της κακόβουλης εμμονής των stalkers, αυτοί μπορούν εύκολα να εντοπίσουν ξανά τον στόχο τους και να συνεχίσουν την παρενόχληση. Ακόμη πιο εύκολη διαδικασία, αποτελεί για τους γνωστούς των θυμάτων δράστες, όπως κάποιος πρώην σύντροφος ή κάποιος από το εργασιακό του περιβάλλον. Αυτό αιτιολογείται με το ότι, οι δράστες γνωρίζουν πολλές πληροφορίες για το άτομο που τους ενδιαφέρει και την ζωή τους.

Ένα σύνολο ατόμων που ζουν με αυτόν τον εφιάλτη, κάνουν προσπάθειες να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα μέσω της άρνησης και της απόσπασης της προσοχής τους. Δηλαδή, καταβάλλουν προσπάθειες να αγνοήσουν το πρόβλημα, με το να χρησιμοποιούν φάρμακα, να κάνουν

ψυχοθεραπεία, να ασχολούνται με άφθονες δραστηριότητες για να μην σκέφτονται την παρενόχληση που δέχονται, καθώς επίσης και να αρχίσουν την χρήση ουσιών και αλκοόλ. Το να κάνει ένα θύμα πράγματα για να ξεχνιέται, είναι θετικό μόνον, όταν ταυτοχρόνως προσπαθεί να αποθαρρύνει τον δράστη. Το αντίθετο, είναι πιθανό να αποβεί μοιραίο, γιατί βρίσκονται σε ευάλωτη θέση. Συγκεκριμένα, μειώνεται η επαγρύπνησή του, ελαττώνεται η αποφασιστικότητά του για να βρει κάποια λύση στο πρόβλημα και κατά συνέπεια γίνεται όλο και πιο εύκολο στον stalker να συνεχίσει.

Τέλος, υπάρχουν άτομα όπου όταν δέχονται παρενοχλητικές συμπεριφορές όπως το stalking, ζητούν την βοήθεια από άλλα άτομα όπως συγγενικά ή φιλικά πρόσωπα, ψυχολόγους και πολλές φορές απευθύνονται στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Περίπου το ήμισυ των θυμάτων, επικοινωνούν με την αστυνομία κάποια στιγμή, και αν το θύμα γνωρίζει ποιος είναι ο stalker, αυτό που συνίσταται είναι να προβεί σε περιοριστικά μέτρα, όμως το αρνητικό σε αυτό είναι ότι είναι απαραίτητες οι αποδείξεις άμεσης απειλής. Ωστόσο, περίπου το 15% των stalkers μπορεί να είναι τόσο διαταραγμένο ψυχολογικά και αμείλικτο, που ελάχιστοι σκέφτονται τις συνέπειες των μέτρων και εξακολουθούν να κυνηγούν τα θύματα. Επιπροσθέτως, βρίσκουν άλλους έξυπνους τρόπους για να παρενοχλούν.²⁵

Συμπερασματικά, η καταδίωξη δεν συνίσταται σε μεμονωμένα περιστατικά, αλλά είναι μια συνεχής διαδικασία¹⁴¹. Η καταδίωξη μπορεί να είναι μια τρομακτική εμπειρία για τα θύματα, τα οποία θέτουν σε κίνδυνο ψυχολογικό τραύμα και πιθανή σωματική βλάβη. Το stalking είναι μια μορφή ψυχικής επίθεσης, στην οποία ο δράστης επανειλημμένα και ανεπιθύμητα διαταράσσει τον κόσμο της ζωής του θύματος του, με τον οποίο δεν είχε σχέση ή δεν έχει πλέον¹⁴¹.

⇒ 6.1.3 Τι πρέπει να κάνει το θύμα

Τα θύματα του stalking, όταν συνειδητοποιούν την κατάσταση, πανικοβάλλονται και πολλές φορές αντιδρούν με λάθος τρόπο, προκαλώντας κι άλλο τον stalker τους. Υπάρχουν όμως, συγκεκριμένες ενέργειες και τρόποι για να διεκπεραιωθεί ευκολότερα το φαινόμενο αυτό, που αποτελεί εφιάλτη τους.

Συμβουλές για το θύμα:

Καθόλου επαφές με τον δράστη: αφού ο θύτης ειδοποιηθεί από το θύμα, με ευγενικό, ξεκάθαρο και ήρεμο τρόπο, ότι η προσοχή τους είναι ανεπιθύμητη και ότι πρέπει να σταματήσουν, έπειτα αυτό, οι συγγενείς και οι φίλοι του πρέπει να σταματήσουν κάθε επαφή με τον δράστη για να μην δώσουν άλλα δικαιώματα. Είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί ότι¹⁴²:

- ✓ ο δράστης δεν πρέπει να απειληθεί από κανέναν εμπλεκόμενο
- ✓ πρέπει να καταλάβουν ότι η αστυνομία έχει την πλήρη αρμοδιότητα
- ✓ εάν η επαφή με τον δράστη είναι απαραίτητη, για παράδειγμα πρώην σύζυγος για θέματα τέκνων, πρέπει οι συναντήσεις να γίνονται εν όποιον τρίτου
- ✓ εάν υπάρξει τυχαία επαφή, το θύμα να μην παρουσιάσει κανένα απολύτως συναίσθημα και να απομακρυνθεί
- ✓ εάν ο δράστης προσπαθήσει να πλησιάσει το θύμα, πρέπει να βρει ένα ασφαλές μέρος να βρίσκεται και να καλέσει την άμεση δράση

Ενημέρωση τρίτων προσώπων: αν και πολλά θύματα είναι απρόθυμα να μιλήσουν σε άλλους, είναι σημαντικό οι άνθρωποι γύρω από το θύμα να έχουν πλήρη εικόνα για την κατάσταση. Έτσι, μειώνεται η δυνατότητα να δίνονται ακούσια, πληροφορίες για αυτό και την ζωή του. Ακόμα, μπορεί να παρέχονται στο θύμα παραπάνω πληροφορίες, ώστε να προλάβει να προστατευτεί. Και τέλος, η υποστήριξη, του είναι απαραίτητη.

Τα θύματα πρέπει να προστατεύουν τους εαυτούς τους: είναι πολύ σημαντικό και γίνεται με τους παρακάτω τρόπους:

- ✓ αλλαγή της καθημερινής ρουτίνας
- ✓ να γνωρίζουν που βρίσκεται ο πιο κοντινό αστυνομικό τμήμα από το σπίτι τους
- ✓ λίστα χρήσιμων τηλεφώνων στην γρήγορη κλήση
- ✓ αλλαγή αριθμού τηλεφώνου και προσοχή στα άτομα που το δίνει
- ✓ να έχουν αναγνώριση κλήσεων στην συσκευή τηλεφώνου τους
- ✓ έξοδος με συνοδεία το βράδυ και όχι σε απομονωμένα μέρη
- ✓ έλεγχος για συσκευές παρακολούθησης και κλείσιμο του GPS
- ✓ αλλαγή κατοικίας και εργασίας αν χρειαστεί
- ✓ ασφάλεια σπιτιού απαραίτητη, προστασία στις πόρτες και τα παράθυρα και συναγερμό
- ✓ ύπαρξη σκύλου στο σπίτι
- ✓ προστασία προσωπικών πληροφοριών
- ✓ ενημέρωση αστυνομίας
- ✓ συνεδρίες με ψυχολόγους

Συλλογή αποδεικτικών στοιχείων: η απόδειξη είναι ζωτικής σημασίας για την προετοιμασία μιας υπόθεσης stalking και είναι σημαντικό να κρατηθούν όλα τα αποδεικτικά στοιχεία.

- ✓ Καταγραφή των γεγονότων σε ένα τετράδιο με ημερομηνία, ώρα και ποιοι ήταν οι τυχόν μάρτυρες
- ✓ Να κρατά μία μικρή φωτογραφική μηχανή πάντα
- ✓ Να προστατεύει τα δακτυλικά αποτυπώματα
- ✓ Να κρατά όλα τα μηνύματα, τις κλήσεις, τα δώρα που δέχεται

6.2 ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ STALKING

Η νομοθεσία κατά του stalking εισήχθη για πρώτη φορά το 1990 στην Καλιφόρνια. Έκτοτε, οι περισσότερες αγγλόφωνες έννομες τάξεις έχουν εισάγει κάποια μορφή νομοθεσίας που απαγορεύει τη συμπεριφορά παρενοχλητικής παρακολούθησης, είτε χρησιμοποιώντας τη λέξη καταδίωξη είτε τη λέξη παρενόχληση για να περιγράψει την εν λόγω συμπεριφορά¹⁴³. Ορισμένες χώρες που δεν είναι αγγλόφωνες, ιδίως στην Ευρώπη, εισήγαγαν πρόσφατα νομοθεσία κατά του stalking.

Εξαιτίας της ραγδαίας αύξησης των περιστατικών και των αντίστοιχων επιπτώσεων του stalking και υπό το πρίσμα της έλλειψης νομοθετικής πρόνοιας, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ψήφισε το 2011 τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, γνωστή ως και «Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης», επιθυμώντας να αντιμετωπίσει το ζήτημα¹⁴⁴. Σύμφωνα με το άρθρο 34, «τα κράτη που υιοθέτησαν τη σύμβαση πρέπει να λαμβάνουν τα αναγκαία νομοθετικά ή άλλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν την ποινικοποίηση της εσκεμμένης ενασχόλησης με απειλητική συμπεριφορά κατά άλλου προσώπου, προκαλώντας τον φόβο για το ίδιο το πρόσωπο ή για την ασφάλεια του»¹⁴⁴. Επεξηγηματικά, τα κράτη αυτά είναι υποχρεωμένα να εισάγουν στις εθνικές τους έννομες τάξεις τέτοιες πρόνοιες, οι οποίες να ποινικοποιούν, δηλαδή να καθιστούν ποινικό αδίκημα την παρενοχλητική συμπεριφορά¹⁴⁴.

Η Κυπριακή Δημοκρατία υπέγραψε την Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης στις 16/06/2015¹⁴⁴. Όμως εγκρίθηκε από το Υπουργικό Κοινοβούλιο η ψήφιση του νομοσχεδίου για ποινικοποίηση της παρενόχλησης (harassment) και της παρενοχλητικής συμπεριφοράς (stalking) το 2017. Η Ελλάδα συμπεριλαμβάνεται στις χώρες που υπέγραψε αυτή τη σύμβαση, όμως ποτέ δεν προχώρησε θεσμοθέτηση ενός επίσημου νομοθετικού πλαισίου για την προστασία των θυμάτων από stalking.

Στοιχεία στη Νομοθεσία κατά του stalking :

Η νομοθεσία κατά της συστηματικής παρακολούθησης αποσκοπεί στην απαγόρευση επαναλαμβανόμενων ανεπιθύμητων μορφών επαφής και επικοινωνίας που γεννούν τον φόβο

στον αποδέκτη αυτής της συμπεριφοράς. Μία από τις πρωταρχικές αιτίες της νομοθετικής μέριμνας αναφορικά με τους πρώιμους νόμους κατά της βίας ήταν η πρόληψη της βίας. Συχνά η νομοθεσία σε μια συγκεκριμένη εθνική έννομη τάξη εισήχθη ύστερα από μια δολοφονία ή επίθεση που σχετίζεται με την επαναλαμβανόμενη καταδίωξη ή με πίεση ομάδων που ασκείται στον ενδοοικογενειακό περιβάλλον (ενδοοικογενειακή βία). Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συγκεκριμένοι λόγοι για την εισαγωγή της νομοθεσίας κατά της βλάβης ποικίλλουν στην εκάστοτε έννομη τάξη, οι νόμοι που προκύπτουν διαφέρουν επίσης σημαντικά. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει κανένας νόμιμος- επίσημος ορισμός της συστηματικής καταδίωξης και καμία αυστηρά προσδιορισμένη ποινή. Σε πολλές χώρες η καταδίωξη εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται μόνο ως μορφή ενδοοικογενειακής βίας.¹⁴³

Αρχικά, προέκυψαν αξιοσημείωτος προβληματισμός και συζήτηση σχετικά με την αξία των νόμων κατά του stalking. Πολλοί ισχυρίζονταν ότι το νομοθετικό πλαίσιο περί προστασίας των θυμάτων του stalking δεν ήταν απαραίτητο ή ακόμη ότι ήταν υπερβολικά ευρύ χωρίς δηλαδή σαφή προσανατολισμό, ενώ άλλοι πρέσβευαν ότι τα ατομικά δικαιώματα παραβιάζονταν. Κατά συνέπεια, αυτό οδήγησε σε τροποποιήσεις των νόμων από πολλές έννομες τάξεις, ώστε η νομοθεσία να καταστεί πιο συγκεκριμένη. Ενώ οι νόμοι περί καταστολής ήταν αρχικά αμφισβητήσιμοι, από τα μέσα της δεκαετίας του 2000 η συζήτηση έχει αμβλυνθεί και τα περισσότερα δικαιοδοτικά όργανα έχουν θεσπίσει νομοθεσία που απαγορεύει τη συμπεριφορά της παρενοχλητικής παρακολούθησης. Παρόλο που κάθε δικαιοδοσία ορίζει ότι η καταδίωξη είναι ελαφρώς διαφορετική, οι περισσότεροι νόμοι κατά της καταδίωξης απαιτούν ως προϋπόθεση την ύπαρξη ενός ή περισσότερων από τα τρία κρίσιμα στοιχεία για να διαπιστωθεί η παράβαση: η συμπεριφορά, η πρόθεση και η αντίδραση του θύματος.¹⁴³

Συμπεριφορά : Η συστηματική παρενοχλητική παρακολούθηση υφίσταται όταν ο stalker επιδίδεται σε συγκεκριμένες απαγορευμένες πράξεις. Όλα τα κατασταλτικά καταστατικά ορίζουν αυτές τις πράξεις με κάποιο τρόπο, αν και αξίζει να σημειωθεί ότι οι μέθοδοι της συμπεριφοράς ενός stalker ποικίλλουν. Στις περισσότερες δικαιοδοσίες το κύριο χαρακτηριστικό της συμπεριφοράς συστηματικής καταδίωξης είναι ένα επαναλαμβανόμενο μοτίβο και όχι μια μεμονωμένη και αποσπασματική συμπεριφορά. Η εκάστοτε έννομη τάξη τις περιγράφει διαφορετικά εντός της νομοθεσίας. Σε ορισμένες παραβιάσεις φαίνεται αυτό να

προκύπτει όταν ο δράστης έχει εισβάλει στο θύμα «επανελημμένα» ή «σε περισσότερες από μία περιπτώσεις», ενώ άλλοι χρησιμοποιούν φράσεις, όπως «ένα μοτίβο συμπεριφοράς» ή «μια σειρά πράξεων», για να προσδιορίσουν και να καταδείξουν ακριβώς αυτήν την έννοια των επαναλαμβανόμενων, παράνομων ενεργειών παρακολούθησης.¹⁴³

Ορισμένες εθνικές έννομες τάξεις (π.χ. Καλιφόρνια, Ηνωμένο Βασίλειο [εκτός της Σκωτίας], Ιταλία) δεν προσδιορίζουν περαιτέρω και με σαφή τρόπο το μοτίβο της επαναλαμβανόμενης παρενόχλησης. Ωστόσο, άλλες (π.χ. Μίσιγκαν, οι περισσότερες αυστραλιανές χώρες, η Νέα Ζηλανδία) δηλώνουν συγκεκριμένα τι είδους συμπεριφορά θεωρείται stalking υπό την προϋπόθεση της συστηματικής συμπεριφοράς καταδίωξης. Συνήθως, οι απαγορευμένες συμπεριφορές περιλαμβάνουν την παρακολούθηση του θύματος, την επαφή με το θύμα με οποιονδήποτε τρόπο, την παρενοχλητική επιτήρηση του θύματος, την παρουσία και προσβολή του stalker στην ιδιοκτησία του θύματος, ή ακόμη και εναπόθεση προσβλητικών αντικειμένων με σκοπό τον εκφοβισμό. Καθώς η τεχνολογία έχει εξελιχθεί στην πάροδο του χρόνου, αυτοί οι τύποι νόμων κατά της επαναλαμβανόμενης καταδίωξης χρειάστηκε να τροποποιηθούν, ώστε να συμπεριλάβουν τη χρήση του Διαδικτύου ή την παρέμβαση του θύτη στον υπολογιστή του θύματος ως τύποι συμπεριφοράς καταδίωξης (cyber-stalking). Οι νόμοι της καταδίωξης είναι εκ προθέσεως εξαιρετικά ευρείς ώστε να μην περιορίζουν την εφαρμογή τους. Τέλος, κρίνεται άξιο λόγου ότι σε πολλές έννομες τάξεις, οι συμπεριφορές που είναι ελάχιστα ενοχλητικές χαρακτηρίζονται ως παρενοχλητική παρακολούθηση και διώκονται ποινικά.¹⁴³

Πρόθεση : Μία από τις πιο αμφιλεγόμενες και δύσκολες πτυχές αυτών των νόμων είναι η πρόθεση του δράστη στο αδίκημα της καταδίωξης. Γενική αρχή του ποινικού δικαίου αποτελεί το γεγονός ότι για να είναι κάποιος ένοχος για εγκληματική πράξη, ο δράστης πρέπει είτε να έχει σκοπό να διαπράξει το έγκλημα είτε, αν δεν έχει τη πρόθεση, να έχει ενδεχόμενο και έμμεσο δόλο μέσω αυτής της συμπεριφοράς¹⁴³. Σε ορισμένες εγκληματικές ενέργειες απαιτείται μόνο γενική πρόθεση (π.χ. ο δράστης εθελοντικά ή εσκεμμένα εμπλέκεται σε παράνομες ενέργειες), ενώ σε άλλες απαιτούνται συγκεκριμένες προθέσεις (π.χ. εκτός από τις πράξεις τους που είναι εθελοντικές, ο δράστης πρέπει να είχε συγκεκριμένη πρόθεση, όπως να προκαλέσει φόβο ή ανησυχία στο θύμα). Οι περισσότεροι νόμοι απαιτούν είτε ότι ο δράστης να έχει ως στόχο να παρενοχλήσει ή να προκαλέσει βλάβη στο θύμα, είτε να σκεφτεί συνειδητά και με δόλο ότι η συμπεριφορά του θα μπορούσε να προκαλέσει βλάβη (δηλαδή, θα έπρεπε να συνειδητοποιήσει ότι αυτό που κάνει θα προκαλούσε βλάβη)¹⁴³.

Το γεγονός της ύπαρξης συγκεκριμένου σκοπού και πρόκλησης βλάβης σε μια εγκληματική ενέργεια stalking είναι κάπως προβληματική σε κάποιες περιπτώσεις. Κάποιοι δράστες δεν έχουν καμία πρόθεση να δημιουργήσουν φόβο ή ανησυχία χρησιμοποιώντας απειλές ή εσφαλμένες μεθόδους για να «χτίσουν» μια σχέση με το θύμα. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι stalkers ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικό φόβο στα θύματά τους. Κατά συνέπεια τέτοιες συμπεριφορές θα πρέπει να υπόκεινται στο νομοθετικό πλαίσιο κατά της συστηματικής παρενοχλητικής παρακολούθησης. Ορισμένες έννομες τάξεις αντιμετωπίζουν αυτό το πρόβλημα υιοθετώντας ένα «ελάχιστο ίχνος προθέσεων». Σε αυτά τα πλαίσια δεν υπάρχει ανάγκη να αποδειχθεί ότι ο δράστης σκόπευε να προκαλέσει φόβο. Αντίθετα, εάν η συμπεριφορά ήταν τέτοια που θα μπορούσε να προκαλέσει εύλογο φόβο σε έναν λογικό άνθρωπο, είναι απαραίτητο μόνο ότι ο δράστης σκόπευε να διαπράξει την εν λόγω πράξη που προκάλεσε φόβο (π.χ. να ακολουθήσει ή να κάνει πολλές τηλεφωνικές κλήσεις). Σε αυτές τις έννομες τάξεις, η εντύπωση του θύματος, η ευαλωτότητά του και οι ευαισθησίες του έχουν καθοριστικό ρόλο για τη διαπίστωση του αδικήματος, και όχι η πρόθεση του δράστη. Αυτό καθιστά την παρενοχλητική καταδίωξη ουσιαστικά μοναδική υπό την έννοια ότι είναι μια εγκληματική πράξη με ένα στοχοποιημένο θύμα, αρκετά διαφορετικό από τα περισσότερα άλλα ποινικά αδικήματα.¹⁴³

Αντίδραση θύματος: Στις περισσότερες έννομες τάξεις, το τελικό απαραίτητο στοιχείο που διερευνά η νομοθεσία κατά του stalking είναι η αντίδραση του θύματος στη συμπεριφορά της παρακολούθησης. Επειδή ένα επεισόδιο παρακολούθησης μπορεί να αποτελείται από σχετικά αβλαβείς συμπεριφορές, οι νομοθέτες συχνά απαιτούν το θύμα να γνωρίζει και να αντιλαμβάνεται τη συμπεριφορά ως απειλητική ή εκφοβιστική. Αυτό συνήθως καθορίζεται αφενός εντός ενός υποκειμενικού πλαισίου μέσα στο οποίο το θύμα αισθάνεται φόβο ή ανησυχία (δηλαδή, το θύμα να αισθάνεται πραγματικά δυσφορία από την συμπεριφορά της καταδίωξης) και αφετέρου εντός ενός αντικειμενικού πλαισίου υπό το οποίο το άτομο που υφίσταται τη συστηματική παρενόχληση είναι λογικό και ψυχικά υγιές. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι νομοθέτες συναποφάσισαν ότι ο φόβος ή η βλάβη δεν θα πρέπει να αποτελούν προϋποθέσεις για τη διαπίστωση του αδικήματος. Ο Βικτωριανός Γενικός Εισαγγελέας σημείωσε το 2003, όταν τροποποίησε τον νόμο για την άρση του στοιχείου αντίδρασης του θύματος, ότι "η πρόθεση του δράστη να προκαλέσει φόβο είναι ο βασικός παράγοντας που θα πρέπει να καθιστά τη συμπεριφορά εγκληματική. Το γεγονός ότι ο στόχος της συστηματικής καταδίωξης γίνεται εν

αγνοία ή δεν προκαλεί εύκολα τον φόβο δεν θα πρέπει να εμποδίζει τη δίωξη του αδικήματος»

143.

7.1 ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Η κοινοτική νοσηλευτική, είναι ο κλάδος της νοσηλευτικής επιστήμης, ο οποίος συνδυάζει επιστημονικές γνώσεις και δεξιότητες και τις χρησιμοποιεί με στόχο, την αντιμετώπιση των αναγκών υγείας ατόμων και ομάδων της κοινότητας, εκτός του νοσοκομειακού χώρου.

Ο συγκεκριμένος κλάδος της νοσηλευτικής, δουλεύει στο οικείο περιβάλλον των ατόμων ή των ομάδων που χρειάζονται βοήθεια και έχει συγκεκριμένους σκοπούς, οι οποίοι περιλαμβάνουν¹⁴⁵.

- Την πρόληψη της νόσου και τον περιορισμό εξέλιξης της
- Περιορισμός των επιπτώσεων της νόσου
- Εξασφάλιση επιδέξιας επιστημονικής φροντίδας
- Ενημέρωση και διδασκαλία ατόμων, ομάδων και οικογενειών για την προαγωγή της υγείας

7.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ

Ο ρόλος του Νοσηλευτή, παίζει σημαντικό ρόλο για την φροντίδα της υγείας του ατόμου. Με τις γνώσεις και τις δεξιότητες που διαθέτει, βελτιώνει την ποιότητα της παρεχόμενης φροντίδας, αλλά και την ποιότητα ζωής των ατόμων.

Τα καθήκοντά του είναι¹⁴⁵.

- Η προστασία και η διατήρηση υγιούς περιβάλλοντος.

- Η κινητοποίηση και ενδυνάμωση της ενεργητική συμμετοχής της κοινωνίας στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση του σχεδίου φροντίδας, αλλά και των υπηρεσιών.
- Παροχή άμεσων υπηρεσιών, όπως αξιολόγηση, διαχείριση φροντίδας, εκπαίδευση και παροχή συμβούλων.
- Αξιολόγηση της υγείας της κοινότητας και δημιουργία προγραμμάτων προαγωγής υγείας.
- Διατήρηση της υγείας της κοινότητας.
- Αναγνώριση πληθυσμών αυξημένου κινδύνου.

Τέλος, ο κοινοτικός νοσηλευτής, έχει δύο στόχους ¹⁴⁵.

1. Την παροχή φροντίδας υγείας, η οποία περιλαμβάνει την εκπαίδευση στην υγεία, την πρόληψη και την προαγωγή της υγείας.
2. Την παροχή κλινικής φροντίδας στην κοινότητα, μέσα από τις εξωνοσοκομειακές δομές φροντίδας υγείας.

ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΗΚΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ

- Νοσηλευτικές γνώσεις
- Ξεκάθαρη αντίληψη
- Ικανότητα επικοινωνίας
- Ικανότητα να αντιμετωπίζει τυχόν προβλήματα
- Ικανότητα διδασκαλίας και καθοδήγησης
- Γνώση όλων των μέσων και των πηγών που υπάρχουν στην κοινότητα

7.3 ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΟ STALKING

Η καταδίωξη, είναι ένα σοβαρό έγκλημα που συχνά απεικονίζεται μη ρεαλιστικά. Μια τέτοια συμπεριφορά, μπορεί να έχει πολλές επιπτώσεις την κοινωνία. Κανείς δεν θέλει να καταδιώκεται, αλλά οι περισσότεροι άνθρωποι, δεν συνειδητοποιούν τη σοβαρότητα των επιπτώσεων του stalking. Αρκετά άτομα, που έχουν δεχθεί stalking συμπεριφορές, τις θεώρησαν ρομαντικές πράξεις και δεν υποπτεύτηκαν ότι κρύβουν κάποιο κίνδυνο. Όταν η καταδίωξη, θεωρείται από την κοινωνία ρομαντική, μπορεί να είναι καταστροφική και επιζήμια τα θύματα και για την ίδια την κοινότητα. Επιπρόσθετα, μπορεί να επηρεάσει τις αντιλήψεις για την καταδίωξη, ελαχιστοποιώντας ή υποβαθμίζοντας αυτήν, την πολύ επικίνδυνη και δυνητικά θανατηφόρα, συμπεριφορά. Επομένως, είναι αναγκαίο η κοινωνία να γνωρίζει τι είναι η καταδίωξη, για να μπορεί να αντιμετωπίζει το φαινόμενο αυτό.

Οι συνέπειες του stalking :

Εκατοντάδες έρευνες των τελευταίων δεκαετιών καταδεικνύουν το μέγεθος του προβλήματος. Εκατομμύρια ατόμων ανά τον κόσμο, η συντριπτική πλειοψηφία αυτών γυναίκες, υφίστανται παρενοχλητική παρακολούθηση. Τα άτομα που βιώνουν τέτοιου είδους παρενοχλητικές συμπεριφορές, έχουν σοβαρές συναισθηματικές, κοινωνικές και επαγγελματικές συνέπειες, οι οποίες σχετίζονται με την συνεχιζόμενη παρενόχληση που βιώνουν. Η υγεία τους, ψυχική και σωματική, προσβάλλεται. Το άτομο αρχίζει να αναπαράγει αρνητικές σκέψεις και η επίδοση των κοινωνικών του ικανοτήτων μειώνεται σημαντικά. Από ένα σημείο και πέρα δεν είναι ξεκάθαρο ποια συνέπεια ή ποιο σύμπτωμα δημιουργείται από την παρενόχληση και ποιο από τα πολλά σοβαρά και πολυεπίπεδα αποτελέσματά της.

Το φαινόμενο του stalking, δεν επιφέρει συνέπειες μόνο στον στόχο, άλλα έχει επιπτώσεις, έμμεσα και στην κοινωνία. Οι επιπτώσεις, είναι αρκετά σοβαρές και ανησυχητικές. Όταν όλο και πιο συχνά, αυξάνεται το φαινόμενο, είναι λογικό να αυξάνονται το άγχος και ο φόβος των πολιτών, καταλήγοντας έτσι, στην αύξηση των ψυχικών διαταραχών. Ταυτόχρονα, όσο θα αυξάνονται οι ψυχικές ασθένειες, σε ανθρώπους της κοινωνίας, τόσο θα αυξάνονται και οι αυτοκτονίες. Επίσης, υπάρχει αύξηση τις εγκληματικότητας, καθώς σε πολλές περιπτώσεις οι

συμπεριφορές της καταδίωξης, είναι επιθετικές και θανατηφόρες. Τέλος, επηρεάζονται οι σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων, χάνεται η εμπιστοσύνη και αυξάνεται η καχυποψία, με αποτέλεσμα πολλοί άνθρωποι να απομονώνονται.

Για να προληφθεί η καταδίωξη στην κοινωνία, χρειάζεται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, που θα επενδύσει, δυναμικά, σε όλους τους τομείς της πρόληψης (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια), θα καλύπτει ολοκληρωμένα τον τομέα της αντιμετώπισης και θα εφαρμοστεί σε εθνικό επίπεδο. Επιπλέον στρατηγικοί στόχοι, είναι η παρακολούθηση του προβλήματος της καταδίωξης και η προστασία των θυμάτων.

Σκοποί της κοινοτικής νοσηλευτικής για το stalking :

Η συνεχής βελτίωση του επίπεδου ψυχικής και σωματικής υγείας του θύματος/θύτη και ευημερίας των ατόμων, οικογενειών και κοινοτήτων. Αυτό συμβαίνει με τους παρακάτω τρόπους:

Πρόληψη καταδίωξης και περιορισμός της εξέλιξης της:

- Διερεύνηση κινδύνων στην κοινότητα.
- Ανάπτυξη ενημερωτικών και ψυχαγωγικών προγραμμάτων σε σχολεία.
- Επιμόρφωση ομάδας εκπαιδευτικών, αναφορικά με προγράμματα πρόληψης της καταδίωξης σε σχολικό επίπεδο
- Διδασκαλία γονέων για την αναγνώριση και τις συνέπειες του φαινομένου.
- Δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε ευπαθείς ομάδες.
- Ενδυνάμωση των πολιτών σχετικά με το stalking.
- Συμμετοχή υποστηρικτικών μηχανισμών (ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών κλπ).
- Εκπαίδευση και διδασκαλία αρμόδιων αρχών, σχετικά με το χειρισμό περιστατικών καταδίωξης.
- Διανομή εντύπων σε δρόμους των πόλεων.
- Δημιουργία διαφημιστικής καμπάνιας.

- Ενημερωτικές μαγνητοσκοπήσεις σε ΜΜΕ και Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.
- Κινητοποίηση κοινοτικών φορέων για τον εντοπισμό και την επίλυση του φαινομένου.

Περιορισμός των επιπτώσεων της καταδίωξης:

- Έγκαιρη αναγνώριση του φαινομένου.
- Έγκαιρη παρέμβαση για την διακοπή της παρενόχλησης.
- Έγκαιρη επιστημονική φροντίδα στο θύμα και στον θύτη.

Εξασφάλιση επιδέξιας επιστημονικής φροντίδας στο θύμα:

- Συνεργασία νοσηλευτών και οικογένειας του θύματος.
- Υποστήριξη θύματος και οικογένειας.
- Ένταξη σε κοινωνικές ομάδες.
- Εκπαίδευση οικογένειας για το πως να αντιμετωπίζουν το θύμα.
- Παραπομπή σε κοινωνικές υπηρεσίες.
- Σύντομες ψυχοθεραπείες και διαχείριση συμπεριφοράς.
- Σύνθεση θεραπευτικής ομάδας, με έναν έμπειρο ψυχίατρο, ειδικευμένους. ψυχίατρος, ψυχολόγο, νοσηλευτές ψυχικής υγείας και κοινωνικούς λειτουργούς.

Εξασφάλιση επιδέξιας επιστημονικής φροντίδας του stalker :

- Διερεύνηση των εμπειριών οικογενειακής ζωής (είδος οικογένειας, παιδική ηλικία, σχέσεις μεταξύ μελών της οικογένειας).
- Διερεύνηση της ενήλικης ζωής του (ύπαρξη συντρόφων, παιδιών).
- Διερεύνηση γεγονότων ζωής, τρόπου ζωής, οικογενειακής υγείας.
- Συνεργασία νοσηλευτή και οικογένειας του θύτη.
- Εκπαίδευση οικογένειας.
- Υποστήριξη οικογένειας.
- Σύνθεση θεραπευτικής ομάδας.
- Εκπαίδευση του θύτη για την αντιμετώπιση της ψυχικής του ασθένειας.
- Διαχείριση συμπεριφοράς.

7.4 ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ STALKING

Ενημέρωση :

Καθώς τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση του φαινομένου, εξαιτίας της διαρκώς αναβάθμισης και διάδοσης της τεχνολογίας έχει μεγάλη σημασία η ενημέρωση της καταδίωξης. Είναι σημαντικό η κοινωνία να γνωρίζει, τι είναι η καταδίωξη, έτσι ώστε να είναι σε θέση κάποιο άτομο να αναγνωρίζει τι είναι και αν το έχει βιώσει κάποια στιγμή στη ζωή του. Αυτό μπορεί να συμβεί, μέσω της πληροφόρησης της κοινότητας. Είναι σημαντικό, η κοινωνία να είναι ενημερωμένη γύρω από το θέμα και τις συνέπειες αυτού, διότι η άγνοια έχει σαν αποτέλεσμα, να μην υπάρχει η απαιτούμενη στήριξη των θυμάτων, κάνοντας δυσκολότερη την ψυχολογική αποκατάστασή τους, αλλά και την ορθότερη ένταξη πίσω στη κοινωνική ζωή.

Εκπαίδευση :

Τα θύματα και η κοινωνία, επωφελούνται από την εκπαίδευση για το τι είναι η καταδίωξη. Αυτό τους βοηθάει να υποχωρήσουν από το φόβο και την ταπείνωση που συχνά αισθάνονται και να συνειδητοποιήσουν ότι η καταδίωξη είναι ένα φαινόμενο αντιμετωπίσιμο . Η εκπαίδευση χρησιμεύει για να μειώσει τις αμφιβολίες για τον εαυτό του το θύμα και να το βοηθήσει να κινητοποιηθεί ώστε να λάβει δράση. Η ενημέρωση σχετικά με την παθολογία των παραβατών, μπορεί να βοηθήσει τα θύματα να συνειδητοποιήσουν ότι η καταδίωξη δεν είναι δικό τους φταίξιμο, έτσι εστιάζουν την προσοχή τους στην εγκληματική συμπεριφορά του stalker παρά στις τυχόν κακές επιλογές τους.

Ψυχοθεραπεία :

Είναι αναγκαίο τα θύματα που βιώνουν καταδίωξη, να αναζητήσουν την βοήθεια ειδικών. Ο θεραπευτής πρέπει να διασφαλίσει ότι υπάρχουν στρατηγικές για την προστασία του θύματος

και των άλλων που ενδέχεται να διατρέχουν κίνδυνο. Είναι σημαντικό, το θύμα και τα εμπλεκόμενα μέλη να ενημερώνονται για στρατηγικές που αποθαρρύνουν τις εισβολές του καταδιωκόμενου. Επίσης, είναι απαραίτητο η παροχή συμβουλών για την εκπαίδευση και η κατανόηση των πρακτικών θεμάτων ασφάλειας. Η υποστηρικτική θεραπεία μπορεί να αυξήσει την αυτοεκτίμηση του θύματος και την αίσθηση του ελέγχου της κατάστασης. Παρά τις τυχόν αμφιλεγόμενες αισθήσεις που μπορεί να έχει, πρέπει να καταλάβει τη σημασία της αποστολής σαφούς μηνύματος στον καταδιώκτη . Είναι απαραίτητο, ο θεραπευτής να αποφεύγει να δίνει το μήνυμα ότι το θύμα δημιούργησε το ίδιο το πρόβλημα, γιατί το θύμα μπορεί να κατηγορεί τον εαυτό του. Σημαντικό ρόλο, έχει το οικογενειακό περιβάλλον του θύματος καθώς είναι σημαντικό να γνωρίζει τι είναι η καταδίωξη και τις επιπτώσεις έχει.

Όσο αναφορά το θύτη, με τη κατάλληλη ψυχοθεραπευτική δουλειά, μπορεί να βοηθήσει στην προσπάθεια επανένταξής του στην καθημερινότητα, καθώς και στον τρόπο ζωής πριν από την ασθένειά του, με έναν πιο συνειδητό και άμεσο τρόπο. Σε κάθε περίπτωση τα άτομα του στενού οικογενειακού περιβάλλοντος του θύτη ,θα πρέπει να απευθύνονται άμεσα σε γιατρούς που ασχολούνται με την ψυχική υγιεινή, για να τους στηρίξουν ψυχολογικά, αλλά και για να τους δώσουν την κατάλληλη φαρμακευτική αγωγή. Ψυχολογική στήριξη χρειάζονται και οι οικείοι του ασθενούς, για τη διασφάλιση ενός όσο το δυνατόν πιο ασφαλούς θεραπευτικού περιβάλλοντος, που είναι απαραίτητο σε αυτές τις περιπτώσεις.

Οι στόχοι της θεραπείας στα άτομα που έχουν πέσει θύματα καταδίωξης, είναι να ανακουφίσει, συναισθηματικά και σωματικά, τα συμπτώματα της κατάθλιψης, του άγχους και της διαταραχής του μετατραυματικού στρες, την ανοικοδόμηση της εμπιστοσύνη στους άλλους, την βελτίωση της ασφάλειας και την αποθάρρυνση της καταδιωκτικής συμπεριφοράς.

Σαν κοινωνία πρέπει άμεσα και ουσιαστικά να επιληφθούμε του θέματος και να βοηθήσουμε τα θύματα με τους εξής τρόπους :

- Προγράμματα Πρόληψης : ώστε να προλάβουμε να μη χάσουμε ζωές ανθρώπων που έχουν αποδυναμωθεί ψυχικά, σωματικά, πνευματικά από την καταδίωξη.
- Να τα υποστηρίξουμε ψυχολογικά.

- Να τους δώσουμε λύσεις στην προβληματική συμπεριφορά.
- Να τους βγάλουμε από το αδιέξοδο.
- Να σταθούμε δίπλα τους ουσιαστικά, ψυχολογικά και κοινωνικά και να δώσουμε λύσεις.

Οφείλουμε όλοι μας να αντιληφθούμε πως αποτελεί μείζον θέμα για την κοινωνία, η οποία έχει χρέος να ευαισθητοποιηθεί πάνω στο ζήτημα και κυρίως να υπολογίσει, ότι το πρόβλημα ξεκινάει και καταλήγει, σε ανθρώπους, τους οποίους πρέπει να προφυλάξει. Η πλέον ορθολογική λύση, για την αντιμετώπιση του φαινομένου, είναι να δημιουργηθούν ομάδες υποστήριξης, κυρίως από άρτια εκπαιδευμένους πάνω στον τομέα, ψυχολόγους, ώστε να θεραπεύσουν τις υπάρχουσες «πληγές» στο εκάστοτε θύμα

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ως γενικό συμπέρασμα της όλης εργασίας, θα μπορούσε να εξαχθεί ότι το stalking, αποτελεί σοβαρό πρόβλημα της σημερινής κοινωνίας, καθώς το φαινόμενο αυτό, αναπτύσσεται με ταχύτατους ρυθμούς και όλο και περισσότερα άτομα γίνονται θύματα αυτής της μάστιγας. Σημαντικό ρόλο, έχει η ραγδαία εξέλιξη του διαδικτύου και της τεχνολογίας. Λόγω του ότι η πλειοψηφία των ανθρώπων, ιδιαίτερα νεαρής ηλικίας, έχουν προσωπικούς λογαριασμούς, σε διάφορα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η επαφή και η επικοινωνία, γίνονται μέσα εντοπισμού και παρακολούθησης, σε σημείο όπου η παρέμβαση στην ιδιωτική ζωή κάποιου, αποτελεί αναπόφευκτο αποτέλεσμα.

Υπάρχουν πολλές απόψεις για το τι μπορεί να είναι το stalking. Πολλοί πιστεύουν ότι είναι ψυχική ασθένεια. Άλλοι θεωρούν ότι αποτελεί μία κατηγορία εγκλήματος. Στην πραγματικότητα όμως, τίποτα από τα δύο δεν ισχύει απόλυτα. Αυτή η παρενοχλητική συμπεριφορά, είναι σύμπτωμα μιας σοβαρής μορφής ψυχικής ασθένειας, όπως η σχιζοφρένεια και η διαταραχή προσωπικότητας. Συνεπώς, έχει ως αποτέλεσμα, το άτομο που πάσχει από μία τέτοια ψυχική διαταραχή και έχει αυτό το σύμπτωμα, να προβεί σε συμπεριφορές παρενόχλησης άλλων ατόμων, όπου αυτό αποτελεί εγκληματική πράξη. Οι συμπεριφορές του stalking, εμφανίζονται συνεχώς, με αποτέλεσμα, το θύμα να αναγκάζεται να αλλάξει τον τρόπο ζωής του και τις συνήθειές του, αλλά και να κινδυνεύει, τόσο η ψυχική, όσο και η σωματική του ακεραιότητα.

Είναι, λοιπόν, αναγκαίο να υπάρξει ενημέρωση στην κοινότητα για το φαινόμενο αυτό, αλλά και πρόληψη, όσον αφορά την καταδίωξη και γενικά των παρενοχλητικών συμπεριφορών. Απαιτείται η ποινικοποίηση του stalking, τόσο στην χώρα μας, όσο και σε όλες τις χώρες του κόσμου, στις οποίες δεν έχει ποινικοποιηθεί ακόμα, καθώς τέτοιες συμπεριφορές, δεν πρέπει να μένουν ατιμώρητες. Αυτή η μορφή βίας, θεωρείται επικίνδυνη για την κοινωνία, γι αυτό το λόγο, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα, τα οποία θα προστατεύσουν την ψυχική, σωματική και συναισθηματική κατάσταση του θύματος και δεν θα αφήσουν ατιμώρητους τους δράστες. Τέλος, είναι πολύ σημαντικό, να υπάρχει εξειδίκευση επαγγελματιών, για τέτοιου είδους συμπεριφορές, όπως επαγγελματίες υγείας, αστυνομικοί, δικαστές και δικηγόροι. Αυτό θα βοηθήσει, πρώτον, στην πρόληψη του stalking διότι θα

αναγνωρίζεται εύκολα και θα γίνονται οι απαραίτητες ενέργειες για την εξάλειψή του έγκαιρα, και δεύτερον, στην σωστή αντιμετώπισή του, βοηθώντας το θύμα και μειώνοντας της πιθανότητες επανάληψης του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Amar AF. College women's experience of stalking: mental health symptoms and change in routines. *Psychiatry nurse*, 2006;(20):108–16.
- 2) Spitzberg BH. The tactical topography of stalking victimization and management. *Trauma violence abuse*, 2002;(3):261–88.
- 3) Purcell R, Path M, Mullen PE. Association between stalking victimisation and psychiatric morbidity in a random community sample. *Br J Psychiatry*, 2005;(187):416–20.
- 4) [http HYPERLINK "http://www.etymonline.com/index.php?term=stalk":// HYPERLINK](http://www.etymonline.com/index.php?term=stalk)
- 5) Amy I. Cass . *Individual perceptions of stalking*. UMI. Delaware 2007.
- 6) Fiaia Brookman, Mike Maguiere, Harriet Pierpoint, Trevor Bennett. *Handbook on crime*. UK, William publishing 2010.
- 7) History of stalking: who watched whom and why? NObulling.com.
Web page: <https://nobullying.com/history-of-stalking/> (accessed 2/4/2017).
- 8) Debra A. Pinals , MD. *Stalking Psychiatric Perspectives and Practical Approaches*. NY, Oxford University Press 2007.
- 9) Stalking. Encyclopedia Britannica. Web page: <https://www.britannica.com/topic/stalking-crime> (accessed 6/4/2017).
- 10) Paul E. Mullen, Michele Pathé, Rosemary Purcell. *Stalkers and their victims*. UK, Cambridge university press 2000.
- 11) Mullen, Pathé & Purcell. *Stalkers and Their Victims*. Cambridge University Press, Cambridge 2009.
- 12) Michael Marcovici . *How to deal with a stalker* . Datebank Press, Germany 2014.
- 13) John Gunn, Pamela J. Taylor. *Forensic Psychiatry: Clinical, Legal and Ethical Issues* (2nd edn) . CRC Press, Florida 2014.

- 14) Keith E. Davis, Irene Hanson Frieze, Roland D. Maiuro. *Stalking perspectives on victims and perpetrators*. Springer publishing company, NY 2002.
- 15) T. Budd, J. Mattinson, *Stalking: Findings from the 1998 British Crime Survey*, Home Office, London, 2000.
- 16) H. Dressing, C. Kuehner, P. Gass, Prevalence of stalking in Germany, *Psychiatry. Prax.* 2005; 32 (2) 73–78.
- 17) H. Dressing, C. Kuehner, P. Gass, Lifetime prevalence and impact of stalking in a European population: epidemiological data from a middle-sized German city, *Br. J. Psychiatry* 2005;187 ,168–172.
- 18) Felice Carabellese, Chiara Candelli, Donatella Tegola, Egle Alfarano, Roberto Catanesi. Female same gender stalking: A brief review of the literature and case report. *Forensic science international* 2013;(228):1-3.
- 19) M.T. Pathe', P.E. Mullen, R. Purcell, Same-gender stalking, *J. Am. Acad. Psychiatry Law* 2000; 28 (2) 191–197.
- 20) M.T. Pathe', P.E. Mullen, R. Purcell. the management of stalkers. *Advances in psychiatric threatment* 2001, (7), 335-342.
- 21) H. Ege, Oltre il Mobbing, *Straining, Stalking ed altre forme di conflittualita` sul posto di lavoro*, Franco Angeli, Milano, 2005.
- 22) Meloy JR1, Boyd C. Female stalkers and their victims. *J Am Acad Psychiatry Law* 2003;31(2):211-9.
- 23)] R. Purcell, M. Pathe`, P.E. Mullen, A study of women who stalk, *Am. J. Psychiatry*.2001;158(2)2056–2060.
- 24) Pittaro, M.L.. Cyber stalking : an analysis of online harassment and intimidation. *International journal of cyber criminology*, 2007;1(2), 180-197.
- 25) Laurence Miller. Stalking: Patterns, motives, and intervention strategies. *Aggression and Violent Behavior*, November–December 2012; 495-506.

- 26) Eileen M. Alexy, PhD, APRN, BC et. al. Perceptions of Cyberstalking Among College Students. *Brief treatment and crisis intervention* 2005; 5(3), 279-289.
- 27) Bocji, P., & McFarlane, L. Cyberstalking: The technology of hate. *Police journal* 2003; (76), 204–221.
- 28) Burgess, A. W., & Baker, T. Cyberstalking. In J. C. W. Boon, & L. Sheridan (Eds.), *Stalking and psychosexual obsession: Psychological perspectives for prevention, policing, and treatment*. Wiley, Chichester UK 2002.
- 29) D'Ovidio, R., & Doyle, J. A study on cyberstalking: Understanding investigative hurdles. *FBI Law Enforcement Bulletin* 2003, (72) 10–17.
- 30) Finn, J. A survey of online harassment at a university campus. *Journal of interpersonal violence* 2004;(19), 468–483.
- 31) Petrocelli, J. Cyberstalking. *Law and Order*. December 2005;53(12), 56-58.
- 32) Southworth, C., Finn, J., Dawson, S., Fraser, C., & Tucker, S.. Intimate partner violence, technology, and stalking. *Violence Against Women* 2007; (13), 842–856.
- 33) Bowker, A., & Gray, M. An introduction to the supervision of the cybersex offender. *Federal Probation* 2004;68(3), 3-9.
- 34) K.Jaishankar. *International perspectives on crime and justice*. Cambridge scholars publishing, UK 2009.
- 35) Tavani, H.T. Search engines, personal information and the problem of privacy in public. *International review of information ethics* 2005; (3), 39-45.
- 36) Maggie Wykes. Constructing crime: Culture, stalking, celebrity and cyber. *Crime, Media Culture* 2007; 3(2),158-174.
- 37) Spitzberg, B. H., & Hoobler, G. Cyberstalking and the technologies of interpersonal terrorism. *New Media and Society* 2002; (4), 71–92.
- 38) Bocij, P. Reactive stalking: A new perspective on victimization. *The British Journal of Forensic Practice* 2005; 7(1), 23-45.

- 39) Bocij, P. & McFarlane, L. Seven fallacies about cyber stalking. *Prison Service Journal* 2003; 149(1), 37-42.
- 40) Spitzberg, B. H., & Cupach, W. R. The state of the art of stalking: Taking stock of the emerging literature. *Aggression and Violent Behavior* 2007; (12), 64–86.
- 41) Cyber stalking. Crime library.
 Web page: <http://www.crimelibrary.com/criminology/cyberstalking/> (accessed 7/5/2017).
- 42) Desai, M., & Jaishankar, K. *Cyber stalking victimization of girl students: An empirical study.* Kumar, A.R., Jaishankar, K. *Paper presented at the second International and Sixth biennial Conference of the Indian Society of Victimology at Chennai, India February 2007, 1-23.*
- 43) McEwan, T.E., Mullen, P.E., & MacKenzie, R. A study of the predictors of persistence in stalking situations. *Law and Human Behavior* 2009;(33), 149-158.
- 44) Mohandie, K., Meloy, J.R., Green McGowan, M., & Williams, J. The RECON typology of stalking: Reliability and validity based upon a large sample of North American stalkers. *Journal of Forensic Sciences* 2006; 51, 147-155.
- 45) Rosenfeld, R. Violence risk factors in stalking and obsessional harassment. *Criminal Justice and Behavior* 2004; 31, 9.
- 46) Σπύρος Καλημέρης ψυχίατρος. Διαταραχές προσωπικότητας,
 Webpage:
<https://kalimeristherapist.com/%CF%88%CF%85%CF%87%CE%AF%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%82-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1-%CF%88%CF%85%CF%87%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%81%CE%B1%CF%87%CE%AD%CF%82/%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%81%CE%B1%CF%87%CE%AD%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%89%CF%80%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%CF%82-%CF%88%CF%85%CF%87%CE%AF%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%82/>
 (accessed 21/7/2017).

- 47) Γεώργιος Ευσταθίου, MSc, *διαταραχές προσωπικότητας*, εκδόσεις του ινστιτούτου έρευνας και θεραπείας της συμπεριφοράς, Αθήνα 2005.
- 48) Chanen AM, Jovev M, Jackson HJ. Adaptive functioning and psychiatric symptoms in adolescents with borderline personality disorder. *The Journal of Clinical Psychiatry* 2007, 68(2):297-306.
- 49) John G. Gunderson M.D., Paul S. Links. M.D. *Borderline Personality Disorder: A Clinical Guide*. American psychiatric publishing, USA 2008.
- 50) Aswin Sekar, Allison R. Bialas, Heather de Rivera, Avery Davis, Timothy R. Hammond, Nolan Kamitaki, Katherine Tooley, et al. Schizophrenia risk from complex variation of complement component 4. *Nature* 2016 ; 530(7589): 177–183.
- 51) Mary Ann Hogan, MSN, RN, *Νοσηλευτική ψυχικής υγείας ανασκοπήσεις και αιτιολογήσεις*, επιμέλεια Καρανικόλα Μαρία, εκδόσεις Πασχαλίδης, 2012.
- 52) Μιχάλης Γ. Μαδιανός, *κλινική ψυχιατρική*, 2nd edition, εκδόσεις Καστανιώτη, 2006.
- 53) Paul Gilbert. *Depression: the evolution of powerlessness*. Routledge, NY 2017.
- 54) Andrew Solomon. *The Noonday Demon: an atlas of depression*. Scribner Classics, NY 2001.
- 55) Angold A, Erkanli A, Silberg J, Eaves L, Costello EJ. Depression scale scores in 8–17-year-olds: effects of age and gender. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, and Allied Disciplines* 2002; 43, 1052–1063.
- 56) Boeker H, Schulze J, Richter A, Nikisch G, Schuepbach D, Grimm S. Sustained cognitive impairments after clinical recovery of severe depression. *Journal of Nervous and Mental Disease* 2012; 200, 773–776.
- 57) Κλινική κατάθλιψη: εικόνα και αντιμετώπιση. Ιatronet. Web site: <http://www.iatronet.gr/yegeia/psychiki-yegeia/article/31552/kliniki-katathlipsi-eikona-kai-antimetwpsi.html> (accessed 13/6/2017).
- 58) Maggie Watson, PhD, David W. Kissane, MD. *Management of criminal depression and anxiety*, United States of America, Oxford University Press, 2017.

- 59) Hales E and Yudofsky JA, eds, *The American Psychiatric Press Textbook of Psychiatry*, Washington, DC: American Psychiatric Publishing, Inc., 2003.
- 60) Maercker A, Bachem R C, Simmen Jannevska K. *Encyclopedia of clinical psychology*, Vol. X. Chichester, Wiley 2015.
- 61) Casey, Patricia; Doherty, Anne . Adjustment disorder: Diagnostic and treatment issues. *Psychiatric Times* 2012; (29), 43–6.
- 62) What is the Difference Between Mania and Hypomania? Healthy place for your mental health. Web page: <https://www.healthyplace.com/blogs/breakingbipolar/2010/08/what-is-the-difference-between-mania-and-hypomania/> (accessed 14/6/2017).
- 63) Η υπομανία. Emprosnet. Web page: http://www.emprosnet.gr/emprosnet-archive/9a233eb1-ecd4-4b5e-a3a3-cee0a5910d4e_1/7/12 (accessed 14/6/2017).
- 64) Bipolar, Hypomania, Depression and Looking Crazy. Bipolarburbe Natasha Tracy's home online. Web site: <http://natashatracy.com/bipolar-disorder/bipolar-hypomania-depression-looking-crazy/> (accessed 14/6/2017).
- 65) Διπολική διαταραχή. Iatronet. Web page: <http://www.iatronet.gr/ygeia/psyxiki-ygeia/article/11936/dipoliki-diataraxi.html> (accessed 14/6/2017).
- 66) Τι είναι ερωτομανία (Σύνδρομο Clerambault). Psychopedia.
Web site: <http://psychopedia.gr/ti-ine-erotomania-sindromo-clerambault-3/> (accessed 14/6/2017).
- 67) N. Kennedy, M. McDonough, B. Kelly, and G.E. Berrios. *Erotomania revisited: Clinical course and treatment*, COMPREHENSIVE PSYCHIATRY JANUARY/FEBRUARY 2002.
- 68) Elvira Koic, Velico Dordevic et.all. *Erotomania treated with risperidone*. Acta Clin Croat, 2007.
- 69) Brendan D. Kelly. *Erotomania Epidemiology and Management* , CNS Drugs, 2005.
- 70) Vernon L. Quinsey. Coercive paraphilic disorder. *Archives of Sexual Behavior* 2010;39(2):405-410.

- 71) Quinsey VL. Pragmatic and Darwinian views of the paraphilias. *Arch Sex Behav.* (2012). 218.
- 72) Paraphilias. WebMD. Web page: <http://www.webmd.com/sexual-conditions/guide/paraphilias-overview#3> (accessed 14/6/2017).
- 73) Stalker Classification Aids Diagnosis, Treatment. *Psychiatry news.* Web page <http://psychnews.psychiatryonline.org/doi/10.1176/pn.36.12.0008a> HYPERLINK
 "http://psychnews.psychiatryonline.org/doi/10.1176/pn.36.12.0008a%20Fri,%2021%20Jul%202017%20%202"Fri, 21 Jul 2017 HYPERLINK
 "http://psychnews.psychiatryonline.org/doi/10.1176/pn.36.12.0008a%20Fri,%2021%20Jul%202017%20%202" (accessed 17/3/2017) .
- 74) In the mind of a stalker. *Psychology today.* Web page <https://www.psychologytoday.com/blog/talking-about-trauma/201306/in-the-mind-stalker> (accessed 18/3/2017).
- 75) McEwan TE, Mullen PE, MacKenzie R. A study of the predictors of persistence in stalking situations. *Law Human Behavior* 2009;33(2),149-158.
- 76) David V. Jamesa , Troy E. McEwanb , Rachel D. MacKenziec , J. Reid Meloyd , Paul E. Mullenc , Michele T. Pathe' et.al. *Persistence in stalking: a comparison of associations in general forensic and public figure samples.* North London Forensic Service, UK 2010.
- 77) James knoll, MD, Phillip J. Resnick,MD. Stalking intervention: Know the 5 stalker types, safety strategies for victims. *Current psychiatry* 2007; 6(5):31-38.
- 78) Types of stalker. Sexual assault prevention and awareness center.
 Web site: <https://sapac.umich.edu/article/320> (accessed 18/3/2017).
- 79) Mullen, P. E., Mackenzie, R., Ogloff, J. R. P., Pathe, M., McEwan, T., & Purcell, R. Assessing and managing the risks in the stalking situation. *The Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law* 2006; (34), 439–450.
- 80) Mullen, P. E., Pathe, M., & Purcell, R. *Stalkers and their victims.* Cambridge University Press, Cambridge UK 2000.

- 81) Paul E. Mullen, Michele Pathé, Rosemary Purcell. Stalking: new constructions of human behavior. *N Z J Psychiatry* 2001;(1):9-16.
- 82) Laurence Miller, PH.D., Charles C. *Criminal psychology nature, nurture, culture*, Thomas Publisher, Illinois U.S.A 2012.
- 83) Cupach, W.R and Spitzberg,BH. *The dark side of relationship pursuit: from attractions to obsession and stalking*. Mahwah NJ, Erlbaum 2004.
- 84) Spitzberg, BH and Cupach,WR. *The dark side of interpersonal communication*. 2nd edition. Lawrence Erlbaum Associates publishers, London 2007.
- 85) Meloy JR. *The psychology of stalking : clinical and forensic perspectives*. CA Academic Press, San Diego 1998.
- 86) Mackenzie RD, McEwan TE, Pathe MT, James DV, Ogloff JRP, Mullen PE. *Stalking risk profile: guidelines for assessing and managing stalkers*. StalkInc & Centre for Forensic behavioral Science, Melbourne, Australia 2009.
- 87) McEwan TE, Pathe M, Ogloff JRP. Advances in stalking risk assessment. *Behav Sci Law* 2011; (29):180 –201.
- 88) Gerrano F.Vito, Jeffrey A.Maahs, Ronald M.Holmes. *Criminology Theory, Research and Policy*. 2nd edn. Jones and Barlett Press, USA 2007.
- 89) Christopher Racine,1 M.D, M.P.H, Stephen Billick,1 M.D. Classification Systems for Stalking Behavior. *J Forensic Sci* 2014; 59(1), 250-4.
- 90) Boon JC, Sheridan L. Stalker typologies: a law enforcement perspective. *J Threat Assess* 2001;(1):75–97.
- 91) Meloy JR, Davis B. Lovette J. Risk factors for violence among stalkers. *J Threat Assess* 2001;(1):3–16.
- 92) Mohandie K. Stalking behavior and crisis negotiation. *Int J Police Crisis Negotiations* 2004;(4):23–44.
- 93) Meloy JR, Boyd C. Female stalkers and their victims. *J Am Acad Psychiatry Law* 2003;(31):211–9.

- 94) Meloy JR. When stalkers become violent: the threat to public figures and private lives. *Psychiatric Ann* 2003;(33):658–65.
- 95) Wallace C, Mullen P, Burgess P. Criminal offending in schizophrenia over a 25-year period marked by deinstitutionalization and increasing prevalence of comorbid substance use disorders. *Am J Psychiatry* 2004 ;(161): 716–27.
- 96) Wessler SL, De Andrade LL. Slurs, stereotypes, and student interventions: Examining the dynamics, impact, and prevention of harassment in middle and high school. *J Soc Issues* 2006;62:511-32.
- 97) Examples of different types of harassment. The London School of Economics and Political Science .Web site: <http://www.lse.ac.uk/intranet/staff/humanResources/reviewingAndRewarding/promotionAndReview/disciplinaryGrievance/harassment/examplesOfDifferentTypesOfHarassment.aspx> (accessed 22/7/2017) .
- 98) Stale Einarsen, Helge Hoel, Dieter Zapf, Cary Cooper. *Bullying and Harassment in the workplace, developments in theory, research and practice* . 2nd edition. CRC Press, USA 2011.
- 99) Michael G. Turner a, M. Lyn Exum , Robert Brame , Thomas J. Holt . Bullying victimization and adolescent mental health: General and typological effects across sex. *Journal of Criminal Justice* 2013: (41); 53–59.
- 100) A.D Pellegrini. A longitudinal study of heterosexual relationships, aggression, and sexual harassment during the transition from primary school through middle school. *Journal Of Applied Developmental Psychology* 2001; 22(2):119-133.
- 101) Hoel H, Cooper CL. Origins of bullying. Theoretical frameworks for explaining workplace bullying. In: Tehrani N (ed) *Manag-ing bullying at work*. Taylor & Francis, London and NewYork, 2001:3–19.
- 102) Smith, P.K., Cowie, H., Olafsson R.F. & Liefoghe A.P.D. Definitions of bullying: A comparison of terms used, and age and gender differences, in a fourteen country international comparison. *Child Development* 2002; (73): 1119-1133.

- 103) Burger, Christoph; Strohmeier, Dagmar; Spröber, Nina; Bauman, Sheri; Rigby, Ken. How teachers respond to school bullying: An examination of self-reported intervention strategy use, moderator effects, and concurrent use of multiple strategies. *Teaching and Teacher Education* 2015; 51: 191–202.
- 104) Bullying Definitions. Respect . web site: <http://respect2all.org/bullying-definitions/> (accessed 22/7/2017).
- 105) Abigail Saguy. *What is Sexual Harassment? : From Capital Hill to the Sorbonne*. University of California Press, London 2003.
- 106) McMaster LE, Connolly J, Pepler D, Craig WM. Peer to peer sexual harassment in early adolescence: A developmental perspective. *Development and Psychopathology* 2002; 14(91):105.
- 107) Young AM, Grey M, Boyd CJ. Adolescents' experiences of sexual assault by peers: Prevalence and nature of victimization occurring within and outside of school. *Journal Youth Adolescence* 2009;(38):1072–1083.
- 108) Michaela M. Bucchianeri, Ph.D., Marla E. Eisenberg, Sc.D., M.P.H. , Melanie M. Wall, Ph.D. , Niva Piran, Ph.D. , and Dianne Neumark-Sztainer, Ph.D., M.P.H., R.D. Multiple Types of Harassment: Associations With Emotional Well-Being and Unhealthy Behaviors in Adolescents. *Journal of Adolescent Health* 2014: 1-6.
- 109) Sexual Harassment. U.S Equal Employment Opportunity Commission . Web page: <https://www.eeoc.gov/> (accessed 22/7/2017).
- 110) Rigby, K. *New Perspectives on bullying*. London: Jessica Kingsley 2002;39.
- 111) Wessler SL, De Andrade LL. Slurs, stereotypes, and student interventions: Examining the dynamics, impact, and prevention of harassment in middle and high school. *J Social Issues* 2006;62:511-32.
- 112) Michaela M. Bucchianeri, Ph.D., Marla E. Eisenberg, Sc.D., M.P.H. , Dianne Neumark-Sztainer, R.D., Ph.D., M.P.H. Weightism, Racism, Classism, and Sexism: Shared Forms of Harassment in Adolescents. *Journal of Adolescent Health* 2013 ;(53):47-53.
- 113) Sonia Ghumman, Ann Marie Ryan, Jin Suk Park. Observer intervention in incidences of religious harassment in the workplace. *Academy of Management* 2013.

- 114) Michaela M. Bucchianeri, Ph.D. , Marla E. Eisenberg, Sc.D., M.P.H. , Melanie M. Wall, Ph.D. , Niva Piran, Ph.D. , and Dianne Neumark-Sztainer, Ph.D., M.P.H., R.D. Multiple Types of Harassment: Associations With Emotional Well-Being and Unhealthy Behaviors in Adolescents. *Journal of Adolescent Health* 2014;1-6.
- 115) Puhl RM, Latner JD. Stigma, obesity, and the health of the nation's children. *Psychol Bull* 2007;133:557-80.
- 116) Eisenberg ME, Neumark-Sztainer D, Story M. Associations of weight-based teasing and emotional well-being among adolescents. *Arch Pediatr Adolesc Med* 2003;157:733-8.
- 117) Eisenberg ME, Neumark-Sztainer D, Haines J, et al. Weight-teasing and emotional well-being in adolescents: Longitudinal findings from Project EAT. *J Adolesc Health* 2006;38:675-83.
- 118) Bucchianeri MM, Eisenberg ME, Neumark-Sztainer D. Weightism, racism, classism, and sexism: Shared forms of harassment in adolescents. *J Adolesc Health* 2013;(53):47-53.
- 119) Turner MG, Exum ML, Brame R, Holt TJ. Bullying victimization and adolescent mental health: General and typological effects across sex. *J Crim Justice* 2013;41:5-39.
- 120) Madowitz J, Knatz S, Maginot T, et al. Teasing, depression and unhealthy weight control behavior in obese children. *Pediatric Obesity* 2012;7: 446-52.
- 121) Puhl RM, Latner JD. Stigma, obesity, and the health of the nation's children. *Psychol Bull* 2007;133:557-80.
- 122) Puhl RM, Luedicke J. Weight-based victimization among adolescents in the school setting: Emotional reactions and coping behaviors. *J Youth Adolesc* 2012;41:27-40.
- 123) Eisenberg ME, Neumark-Sztainer D, Story M. Associations of weight-based teasing and emotional well-being among adolescents. *Arch Pediatr Adolesc Med* 2003;157:733-8.
- 124) Eisenberg ME, Neumark-Sztainer D, Haines J, Wall M. Weight-teasing and emotional well-being in adolescents: Longitudinal findings from Project EAT. *Journal of Adolescent Health* 2006;38:675-83.
- 125) Gruber JE, Fineran S. Comparing the impact of bullying and sexual harassment victimization on the mental and physical health of adolescents. *Sex Roles* 2008;59:1-13.

- 126) Karlsen S, Nazroo JY. Relation between racial discrimination, social class, and health among ethnic minority groups. *Am J Public Health* 2002;92:624-31.
- 127) Young R, Van Beinum M, Sweeting H, West P. Young people who self-harm. *The British Journal of Psychiatry* 2007;191:44-9.
- 128) Nixon MK, Cloutier P, Jansson SK. Nonsuicidal self-harm in youth: A population-based survey. *CMAJ* 2008;178:306-12.
- 129) Ogden CL, Carroll MD, Curtin LR, et al. Prevalence of overweight and obesity in the United States, 1999e2004. *Jama* 2006;295:1549-55.
- 130) Felix ED, You S. Peer victimization within the ethnic context of high school. *J Commun Psychol* 2011;39:860-75.
- 131) Pettigrew TF, Tropp LR. A meta-analytic test of intergroup contact theory. *J Person Soc Psychol* 2006;90:751-83.
- 132) Katerina Baum, Ph.D Kristine Rose, Shannan Catalano, Ph.D et.al. *Stalking victimization in the United States*. Bureau of Justice Statistics National Institute of Justice, January 2009.
- 133) Miller, L. *Counseling crime victims: Practical strategies for mental health professionals*. Springer, New York 2008.
- 134) Laurence Miller, L.. *Criminal psychology: Nature, nurture, culture*. Charles C Thomas publisher, Illinois USA 2012.
- 135) CHERYL LASKOWSKI, DNS, RN, CS. Theoretical and Clinical Perspectives of Client Stalking Behavior, *CLINICAL NURSE SPECIALIST* 2003 Nov;17(6):298-304.
- 136) Michele C. Black, Kathleen C. Basile, et. All. *The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey*. National Center for Injury Prevention and Control Centers for Disease Control and Prevention, Atlanta, Georgia 2011.
- 137) Blaauw, E., Winkel, F. W., Arensman, E., Sheridan, L., & Freeve, A. The toll of stalking: The relationship between features of stalking and psychopathology of victims. 2nd edition. *Journal of Interpersonal Violence* 2002; 17, 50–63.
- 138) Sheridan, L. P., & Grant, T.. Is cyberstalking different? *Psychology, Crime and Law* 2007;(13), 627–640.

- 139) Sheridan, L. P., Gillett, R., Blauuw, E., Davies, G. M., & Patel, D. There's no smoke without fire: Are male ex-partners perceived as more “entitled” to stalk than stranger or acquaintance stalkers? *British Journal of Psychology* 2003b;(94), 87–98.
- 140) Pathe M, Mullen P. The victim of stalking. In: Boon J, Sheridan L eds. *Stalking and Psychosexual Obsession*. Wiley, New York 2002:1–22.
- 141) Alexy, E. M., Burgess, A. W., Baker, T., & Smoyak, S. A. Perceptions of Cyberstalking Among College Students. *Brief Treatment and Crisis Intervention* 2005; 5(3), 279-289.
- 142) Impact of stalking of victims. Stalking risk profile. Web page: <https://www.stalkingriskprofile.com/victim-support/impact-of-stalking-on-victims> (accessed 29/7/2017).
- 143) McEwan, T.E., Mullen, P.E. & MacKenzie, R. Anti-stalking legislation in practice: Are we meeting community needs? *Psychiatry, Psychology and Law* 2007; (14): 207-217.
- 144) Συμβούλιο της Ευρώπης . Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Συμβούλιο της Ευρώπης, Σειρά Συνθηκών αριθ. 210. Διατίθεται στη διεύθυνση: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMCContent?documentId=0900001680462536> (accessed 12/6/2017).
- 145) Marcia Stanhope, Jeanette Lancaster. *Foundations of Nursing in the Community*. Mosby, U.S.A 2014.